

ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

1.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය 2020 වසරේ දී වසංගතයේ බලපෑම හේතුවෙන් සංකෝචනය වීමෙන් අනතුරුව 2021 වසරේ දී යථා තත්ත්වයට පත් වුවද, දශක කිහිපයක් මුළුල්ලේ ගැඹුරින් මුල් බැසගත් ව්‍යුහාත්මක ගැටලු සහ දුර්වලතා කිහිපයක් නැවත ඉස්මතු වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2022 වසරේ මුල් කාලයේ දී පෙර නොවූ ආකාරයේ සමාජ-දේශපාලන අර්බුදයන්ට මුහුණ දුන්නේය. කොවිඩ්-19 වසංගතය සහ ගෝලීය හා දේශීය වශයෙන් ඇති වූ අනෙකුත් විවිධ ආකාරයේ බාධා මගින් ආර්ථිකයට බලපෑම් ඇති වන අවස්ථාව වන විටත්, කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමට අවශ්‍ය ස්ථාවරත්වයක් නොමැතිකම හේතුවෙන්, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය දුර්වල තත්ත්වයක පැවතුණි. 2019 වසර අවසානයේ දී බදු ව්‍යුහයෙහි සිදු කළ වෙනස්කම් හේතුවෙන් තවදුරටත් සීමා වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය, ආර්ථිකයේ එවැනි දුර්වලතාවලට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාව ද, ආර්ථිකයේ දිගුකල් පවතින පසුබෑම සහ ජීවනෝපායන් කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් වළක්වාලමින් ආර්ථිකය සුරක්ෂිත කිරීමේ අරමුණු ඇතිව වසංගතයට මුහුණදීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීය. කෙසේ වෙතත්, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපත්තිමය අවකාශයක් නොමැතිකම හෝ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය තුළින් ප්‍රමාණවත් ඉක්මන් මැදිහත්වීම් සිදු නොවීම හේතුවෙන්, ආර්ථිකයේ පවතින විශේෂිත දුර්වලතා සැලකිල්ලට ගනිමින්, සුවිශේෂී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම්, වෙළඳපොළට සහ රජයට ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතා සැපයීම් සහ විදේශ හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති හරහා ආර්ථිකය ආරක්ෂා කර ගැනීමට දැඩි ලෙස මැදිහත් වීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සිදු විය. මහ බැංකුව සහ රජය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතිශය ලිහිල් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පැකේජය, 2020 වසරේ දී ඉතිහාසගත ලෙස සංකෝචනය වූ ආර්ථිකය, 2021 වසරේ දී යථා තත්ත්වයට පත් වීම සඳහා සහාය සැලසූ අතර, ආර්ථික පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විශාල කොටසකට වසංගතය මගින් වූ බලපෑම අවම කිරීමට සහාය සැලසුණි. රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික යන දෙඅංශයටම කාරක ප්‍රාග්ධන සහ ආයෝජන සඳහා අඩු පිරිවැයක් යටතේ අරමුදල් පහසුකම් සැලසුණු අතර, එමගින් මෙම දුෂ්කර කාලය තුළ අඛණ්ඩ රඳා පැවැත්ම තහවුරු කිරීමටත්, යම් වර්ධනයක් ද සමඟින් කර්මාන්ත ක්‍රියාකාරීව පවත්වා ගැනීමටත් උපකාරී වීම හරහා රාජ්‍ය සේවා, උපයෝගිතා සේවා සහ භාණ්ඩ හා සේවා මහජනතාවට මෙන්ම අනෙකුත් අන්‍යවශ්‍ය සැපයුම් දාමයන් සඳහා අඛණ්ඩව සැපයීම සහතික කළේය. කෙසේ වෙතත්, වසංගතයේ උච්චතම අවස්ථාවේ දී ගනු ලැබූ පෙර නොවූ ආකාරයේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සමඟ, අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය සහාය ප්‍රමාණවත් ලෙස නොලැබීම හේතුවෙන්, ප්‍රතිපත්ති උත්තේජන ක්‍රියාමාර්ගවලින් බැහැර වීමට පැවති අවකාශ සීමා වීමත් සමඟ 2021 වසරේ දී සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව කෙරෙහි අනපේක්ෂිත බලපෑම් ඇති වූ අතර, එම බලපෑම් 2022 වසරේ මුල් කාලයේ දී තවදුරටත් උග්‍ර විය. තවද, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ අඩු ද්‍රවශීලතාව මධ්‍යයේ විනිමය අනුපාතිකය මත ඇති වූ පීඩන 2021 වසරේ දී සහ 2022 මුල් කාලයේ දී තිවු වීම හමුවේ, විනිමය අනුපාතිකයෙහි සිදු වන විශාල අවප්‍රමාණය වීමක් මගින් සමාජයට අහිතකර ලෙස බලපෑම් ඇති විය හැකි බවට අවධානය යොමු වී තිබුණු පසුබිමක වුවද, වෙළඳපොළ පැවති මට්ටමට සාපේක්ෂව විනිමය අනුපාතිකයේ නිසි ගැලපීමක අවශ්‍යතාවක් ඇති වූ බැවින් 2022 මාර්තු මස මුල් කාලයේ දී එය ක්‍රමානුකූලව සිදු වීමට ඉඩ හැරිණි. කෙසේ වෙතත්, ඉන්පසුව, 2022

1

මාර්තු මස මුල් කාලයේදීම විනිමය අනුපාතිකය නම්‍යශීලීවීමට ඉඩ ලබා දීමෙන් පසුව විනිමය අනුපාතිකය නිසි මට්ටම ඉක්මවා විශාල ලෙස අවප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට යම් බාධාවක් ඇති වූ අතර එමගින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ පැවති සැලකිය යුතු ද්‍රවශීලතා පීඩන මෙන්ම වෙළඳපොළ නිවැරදි කිරීමේ ප්‍රමාදය පිළිබිඹු විය.

පසුගිය දශකයකට වැඩි කාලයක් තුළ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව සඳහා ශක්තිමත්ම සාධකය වූ මිල ස්ථායීතාව 2021 වසරේ දෙවන භාගයේ සිට අභියෝගයට ලක්ව ඇති අතර, ඒ සඳහා ගෝලීය හා දේශීය සැපයුම් මත පදනම් වූ හේතු මෙන්ම සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය මධ්‍යයේ පෙර නොවූ පරිදි මහ බැංකුවෙන් ලබා දුන් මූල්‍ය සහාය ඇතුළු සුවිශේෂී මුදල් ලිහිල්කරණයේ පසු බලපෑම මූලික වශයෙන් හේතු කොටගෙන මිල මත අධික ඉල්ලුම් පීඩන ඇති වීමෙහි ඒකාබද්ධ බලපෑම හේතු විය. තවද, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි විශාල වශයෙන් ද්‍රවශීලතාව හිඟයක් පවතින වාතාවරණයක් තුළ, අත්‍යවශ්‍ය ආනයන මූල්‍යනය කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාව මෙන්ම සැලකිය යුතු ණය සේවාකරණ වගකීම් හමුවේ ප්‍රමාණවත් නොවන මට්ටමක පැවති නිල සංචිත මගින් පිළිබිඹු වූ ඉහළ යන ගෙවුම් ශේෂ පීඩන හේතුවෙන් 2021 වසර අවසානයේ සිට විදේශීය අංශය දැඩි අවදානම් තත්ත්වයක් ආසන්නයේ පැවතිණි. විදුලිබල හා බලශක්ති ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ගැටලුකාරී තත්ත්වය සහ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ හා අමුද්‍රව්‍යවල උග්‍ර හිඟය මෙන්ම ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකටම මෙමගින් ඇති විය හැකි බලපෑම් යනාදිය කඩිනමින් නොවිසඳන්නේ නම් එමගින් ආර්ථික කටයුතුවලට විශාල ලෙස බාධා ඇති විය හැකිය. මෙම අහිතකර තත්ත්වයන් නිරාකරණය කිරීමට හෝ කල් දැම්මට වරින් වර ගන්නා ලද අසම්පූර්ණ ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රතිපත්ති පියවර අසාර්ථක වී ඇති බව හෝ එමගින් නව ගැටලු නිර්මාණය කර ඇති බව පෙනී යයි. ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති ඉහළම රාජ්‍ය ණය මට්ටම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන් තවදුරටත් දුර්වල වීම සහ අතිශයින් පහළ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් හේතුවෙන්, ආර්ථිකය නැවත සාමාන්‍ය තත්ත්වයට ගෙන ඒම පිණිස ඉහත දැක් වූ දේශීය ආර්ථික තත්ත්වයන් ලිහිල් කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු මැදිහත්වීමක් සිදු කිරීමට රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයට ඇති හැකියාව ඉතා සීමිතය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය තවදුරටත් පිරිහීම වැළැක්වීමට සහ මිල ස්ථායීතාව නැවත ඇති කිරීමට මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ඉතා දැඩි කිරීම ආදී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් මහ බැංකුව 2022 අප්‍රේල් මස මුල් කාලයේ දී කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගත්තේය. මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග මගින් දිගු කාලීන වශයෙන් ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකටම ප්‍රතිලාභ ලැබෙන පරිදි වූ වර්ධනයක් සඳහා අවශ්‍ය සාධකයක්ව පවතින සැලකිය යුතු ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම ආරම්භ කිරීම මගින් මැදි කාලයේ සිට දිගු කාලීනව සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව යළි ඇති කරනු ඇත.

මේ සම්බන්ධයෙන්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ක්‍රියාවට නැංවූ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුරූපීව රජය විසින් ද ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ගණනාවක් මේ මොහොතේ ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. දිගු කාලයක් තිස්සේ ප්‍රමාද වූ සහ අතීතයේ බොහෝ විට නැවත හැරවූ ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවට නැංවීම මගින්, වර්තමානයේ පවතින සංකීර්ණ ගැටලුකාරී ආර්ථික තත්ත්වයන්හි පැහැදිලි වෙනසක් ඇති කරනු ඇත. රජයේ ආදායම ඉහළ මට්ටමක් කරා වර්ධනය කිරීම සහ රජයේ වියදම් සීමා කිරීම හා ප්‍රමුඛතා හඳුන්වාදීම මගින් අයවැය හිඟය තිරසාර ලෙස අඩු කිරීම, ඉදිරි කාලයේ දී රජයේ ණය ගැනීමේ ප්‍රසාරණය වීම අවම කර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. තවද, වත්මන් ආර්ථික ගැටලුව විසඳීමට ගනු ලබන ඕනෑම ඉදිරි පියවරක් සඳහා රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සහ පවත්වාගෙන යෑම සඳහා වන පුළුල් සහ පැහැදිලි ප්‍රවේශයක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම අත්‍යවශ්‍ය රාජ්‍ය මූල්‍ය වෙනස්කම් සඳහා, අනෙකුත් ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා අතරම, රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණය තුළ යහපාලනය සහ වගවීමේ යාන්ත්‍රණ ආයතනගත කිරීම, සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ සැලකිය යුතු ලෙස ඵලදායීතා වැඩිදියුණු කිරීම සහ සේවා සැපයීම, මනාව ඉලක්ක කළ සමාජ ආරක්ෂණ ජාල ශක්තිමත් කිරීම සහ පිරිවැය පිළිබිඹුවන මිල ව්‍යුහයන් හඳුන්වා දීම මගින් ඇතිවන මූල්‍යමය වශයෙන් ස්වාධීන සහ ස්වායත්ත රජය සතු වාණිජ ව්‍යාපාරවල සහාය ලැබිය යුතුය. රාජ්‍ය ආයතනවල මහජන වගවීම සහතික කිරීම සඳහා නීතිමය රාමු ශක්තිමත් කිරීම අවශ්‍ය වන අතරම, අදාළ බලධාරීන් විසින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී පවතින නෛතික බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ඊට තුළ කල්පවන්නා ආර්ථික සුබසාධනයක් සහතික කරනු ඇත. මෙම වෙනස්කම් මගින් පෞද්ගලික අංශයේ ඉහළ සහභාගීත්වය සහතික කෙරෙන අතර, රාජ්‍ය අංශය විසින් ආර්ථිකය තුළ පහසුකම් සපයන්නෙකුගේ භූමිකාව අඛණ්ඩව සිදු කෙරෙනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව දිගු කාලයක් තිස්සේ අත්විඳිනු ලබන 'ද්විත්ව හිඟය' මගින් ගෙවුම් තුලනයේ ගැටලු සඳහා තිරසාර විසඳුම් සෙවීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි. විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය සහ අයවැය හිඟය කළමනාකරණය කළ හැකි මට්ටමක් දක්වා අඩු කර ගැනීම ඉලක්ක කර ගනිමින් අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහාය ඇතිව සකස් කෙරෙන,

වෙනස්වන දේශපාලන පාලන තන්ත්‍රයන්ගේ බලපෑමෙන් නිදහස් ජාතික ප්‍රතිපත්ති, මෙම ප්‍රයත්නයේදී අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, ගෙවුම් තුළනයේ විදේශීය ණය මූල්‍යකරණය සඳහා වූ අවශ්‍යතාව අඩු කරන අතරම, විදේශ සංචිත ඉහළ නැංවීම සඳහා වෙනත් ණය නොවන විදේශ විනිමය ඉපයීමේ මූලාශ්‍ර වෙත අවධානය යොමු කළ යුතු වේ. හිතකර ව්‍යාපාරික පරිසරයක් ගොඩනැංවීම සහ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීම ද මෙම විදේශීය අංශය ස්ථායී කිරීමේ වැඩපිළිවෙළට ඇතුළත් විය යුතුය.

සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව, සමාජ සහජීවනය සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය එකිනෙක හා සම්බන්ධ වී ඇති ආකාරය සහ එක් එක් අංශ මත අනෙක් අංශයෙන් සිදුවන බලපෑම මෑත කාලීනව ශ්‍රී ලංකාව විසින් මුහුණ දෙනු ලබන සිදුවීම්වලින් පෙන්නුම් කරයි. ඒ අනුව, ආර්ථික අස්ථාවරත්වය, සමාජ නොසන්සුන්තාවය සහ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය යන දැනට පවත්නා ගැටලු ත්‍රිත්වය සඳහා වන සමස්ත විසඳුම ලෙස ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය නැවත පණ ගන්වා නව මානයකට ගෙන ඒමට මෙම සියලු අංශ ආවරණය කළ යුතුය. ණය වගකීම් ක්‍රමානුකූලව සහ එකඟතාවයකින් යුතුව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා රජය විසින් විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් යම් කාල සීමාවක් සඳහා අත්හිටුවීම, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් කරා එළැඹීම, රජයේ වියදම් අඩු කිරීම හා රජයේ ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා කැපවීම සහ නොබැඳි දේශපාලන හා ආර්ථික රාජ්‍යතාන්ත්‍රික කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යෑම ආදී ආර්ථික ගැටලු විසඳා ගැනීමට දරන අඛණ්ඩ උත්සාහය මගින් ඉදිරි කාලයේ දී සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව නැවත ළඟා කර ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ. සමාජ සහජීවනය නැවත සහතික කිරීම සහ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය නැවත ස්ථාපිත කිරීම මෙන්ම අඛණ්ඩ දේශපාලනික සහයෝගය මත මෙම ප්‍රයත්නවල සමස්ත සාර්ථකත්වය රඳා පවතින අතර, එය මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ ඉදිරියට පවත්වාගෙන යෑම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

1.1 සංඛ්‍යා සටහන
සාර්ව ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය (2017-2021)

දර්ශකය	ඒකකය	2017	2018	2019	2020 (අ)	2021 (ආ)
මූර්ත අංශය (ඇ)						
මූර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය	සියයට	3.6	3.3	2.3 (අ)	-3.6 (ආ)	3.7
පවත්නා වෙළඳපොළ මිල අනුව ද.දේ.නි.	රුපියල් බිලියන	13,328	14,291	14,997 (අ)	15,027 (ආ)	16,809
ඒක පුද්ගල ද.දේ.නි. (ඇ)	එ.ජ. ඩොලර්	4,077	4,057	3,848 (අ)	3,695 (ආ)	3,815
විදේශීය අංශය						
වෙළඳ ශේෂය (ඇ)	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-11.0	-11.8	-9.5	-7.4	-9.6
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය (ඇ)	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-2.6	-3.2	-2.2	-1.5	-4.0
සමස්ත ශේෂය	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	2,068	-1,103	377	-2,328	-3,967
විදේශීය නිල සංචිත	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	7,959	6,919	7,642	5,664	3,139
රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය (ඈ)						
වර්තන ගිණුමේ ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-0.7	-1.2	-3.6 (ආ)	-7.9	-7.7
ප්‍රාථමික ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	0.02	0.6	-3.6 (ආ)	-4.6	-6.0
සමස්ත අයවැය ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-5.5	-5.3	-9.6 (ආ)	-11.1	-12.2
මධ්‍යම රජයේ ණය (උ)	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	77.9	84.2	86.9 (ආ)	100.6	104.6
මුදල් අංශය සහ උද්ධමනය						
පුළුල් මුදල් වර්ධනය (M ₂) (උආ)	සියයට	16.7	13.0	7.0	23.4	13.2
පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය වර්ධනය (M ₂) (උආ)	සියයට	14.7	15.9	4.2	6.5	13.1
වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන අනුපාතිකය (එ)	සියයට	6.6	4.3	4.3	4.6	6.0

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 පදනම් වර්ෂය යටතේ නිකුත් කරන ලද ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.
 (ඈ) නවීනම ජනගහන සංඛ්‍යා දත්ත අනුව ඇස්තමේන්තු යාවත්කාලීන කර ඇත.
 (ඉ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මාර්තු 29 දින නිකුත් කරන ලද 2019 සහ 2020 සංශෝධිත ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.
 (ඊ) මුදල් අමාත්‍යාංශයට අනුව, 2020 අයවැයෙහි ප්‍රකාශයට පත්කළ පරිදි, 2019 වසරට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ සංඛ්‍යාලේඛන සංශෝධනය කර ඇත.
 (උ) 2013 මාර්තු මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියලට ප්‍රාග්ධනය සැපයීම සඳහා නිකුත් කරන ලද රුපියල් මිලියන 13,125ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (2018 ජුනි 01 දින කල්පිරුණි) සහ 2012 ජනවාරි මාසයේ දී රජයේ ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකා බණිප් කෙල් නීතිගත සංස්ථාවට හිඟව පැවති ණය පියවීම සඳහා නිකුත් කරන ලද රුපියල් මිලියන 78,441ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර (එයින් 2017 ජනවාරි 01 දින රුපියල් මිලියන 21,778ක් වටිනා බැඳුම්කර කල්පිරීම නිසා දැනට නොපියවූ ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 56,662කි) ඇතුළත් වේ.
 (උආ) වසර අවසානයේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය
 (එ) කො.පා.මි. දර්ශකය (2013-100) මත පදනම් වේ.

1.2 2021 වසරේ සාර්ව ආර්ථික ප්‍රවණතා

මූර්ත අංශයේ ප්‍රවණතා සහ උද්ධමනය

කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් 2020 වසරේ දී සංකෝචනය වූ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය, ඉන් අනතුරුව 2021 වසරේ දී යථා තත්ත්වයට පත් විය. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ තාවකාලික ජාතික ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවලට අනුව, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය මූර්ත වශයෙන් පෙර වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 3.6ක සංකෝචනයට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සියයට 3.7ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2021 වසර තුළ දී ආර්ථිකයේ සියලුම අංශවල වර්ධනයන් වාර්තා විය (කෘෂිකර්මාන්තය, වන වගාව සහ ධීවර කර්මාන්තය සියයට 2.0ක්, කර්මාන්ත අංශය සියයට 5.3ක් සහ සේවා අංශය සියයට 3.0ක්). කෘෂිකර්මාන්ත, වන වගාව සහ ධීවර කර්මාන්ත අංශයේ

වර්ධනයට, ධාන්‍ය වගාව (වී හැර), තෙල් සහිත පලතුරු බෝග සහ තේ වගාව යන උප අංශවල වාර්තා වූ සැලකිය යුතු වර්ධනයන් හේතු වූ අතර, එහි සමස්ත ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි වී වගාව සහ වෙනත් පාච්චිය බෝග වගාව යන උප අංශවල දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය ඍණ බලපෑමක් එල්ල කළේය. කර්මාන්ත අංශයේ උප අංශවලින් බහුතරයක් ඉහළ වර්ධනයන් වාර්තා කර ඇත. මෙම වර්ධනයන් තුළ එක් කැපී පෙනෙන ව්‍යතිරේකයක් වූයේ ලංකා බන්ජිනෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ පිරිපහදුව වරින් වර වසා දැමීම හේතුවෙන් අගුරු සහ බන්ජි තෙල් පිරිපහදු කිරීමේ නිෂ්පාදන උප අංශයේ කටයුතු වසර තුළ දී සියයට 30.5කින් පහළ යෑමයි. වසංගත තත්ත්වය සහ තොරතුරු තාක්ෂණ - ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිරකරණ (IT-BPO) ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය මධ්‍යයේ විදුලි සංදේශ සේවා භාවිතය ඉහළ යෑම පිළිබිඹු කරමින්, තොරතුරු තාක්ෂණ ක්‍රමලේඛන

1.2 සංඛ්‍යා සටහන

කර්මාන්ත මූලය අනුව ස්ථාවර මිල (2010) යටතේ දළ ජාතික ආදායම (අ)(ආ)

ආර්ථික කටයුතු	රු. මිලියන		ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)		වර්ධනය (%)		වර්ධනය සඳහා දායකත්වය (%)	
	2020 (අ)	2021	2020 (අ)	2021	2020 (අ)	2021	2020 (අ)	2021
කෘෂිකර්මාන්තය, වන වගාව හා ධීවර කර්මාන්තය	672,930	686,478	7.1	6.9	-2.2	2.0	-0.2	0.1
කෘෂිකර්මාන්තය සහ වන වගාව	578,407	590,632	6.1	6.0	0.6	2.1	0.0	0.1
ධීවර කර්මාන්තය	94,522	95,845	1.0	1.0	-16.6	1.4	-0.2	0.0
කර්මාන්ත	2,427,872	2,556,998	25.5	25.9	-6.9	5.3	-1.8	1.4
පතල් සහ කැණීම් කර්මාන්ත	202,873	208,505	2.1	2.1	-12.5	2.8	-0.3	0.1
නිෂ්පාදන කර්මාන්ත	1,481,325	1,587,489	15.5	16.1	-3.9	7.2	-0.6	1.1
විදුලිය, ගෑස්, ජලය සහ කසළ කළමනාකරණය	150,702	156,595	1.6	1.6	-0.8	3.9	0.0	0.1
ඉදිකිරීම්	592,972	604,410	6.2	6.1	-13.2	1.9	-0.9	0.1
සේවාවන්	5,595,176	5,760,308	58.7	58.3	-1.6	3.0	-0.9	1.7
තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම, ප්‍රවාහන සේවාවන් සහ ගබඩා පහසුකම් සැපයීම සහ නවාතැන් සැපයීම සහ ආහාරපාන සැපයීමේ සේවාවන්	2,158,494	2,187,426	22.6	22.1	-5.0	1.3	-1.2	0.3
තොරතුරු සහ සන්නිවේදන කටයුතු පිළිබඳ සේවාවන්	83,444	97,636	0.9	1.0	13.7	17.0	0.1	0.1
මූල්‍ය, රක්ෂණය හා නිවාස අයිතිය සහ දේපළ වෙළඳාම	1,470,197	1,552,626	15.4	15.7	4.7	5.6	0.7	0.9
වෘත්තීයමය සේවාවන් සහ වෙනත් පෞද්ගලික සේවාවන්	1,061,663	1,073,914	11.1	10.9	-5.9	1.2	-0.7	0.1
රාජ්‍ය පරිපාලනය, ජාතික ආරක්ෂාව, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය සහ සමාජ ආරක්ෂණ සේවාවන්	821,378	848,706	8.6	8.6	2.0	3.3	0.2	0.3
මූලික මිල ගණන් අනුව සමස්ත එකතු කළ අගය	8,695,978	9,003,784	91.2	91.1	-3.2	3.5	-2.9	3.2
භාණ්ඩ හා සේවා මත අය කෙරෙන බදු-සහනාධාර	836,931	877,612	8.8	8.9	-8.1	4.9	-0.7	0.4
වෙළඳපොළ මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	9,532,909	9,881,397	100.0	100.0	-3.6	3.7	-3.6	3.7
විදේශීය ශුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම	-263,075	-238,607			8.3	9.3		
වෙළඳපොළ මිල අනුව දළ ජාතික ආදායම	9,269,834	9,642,790			-3.5	4.0		

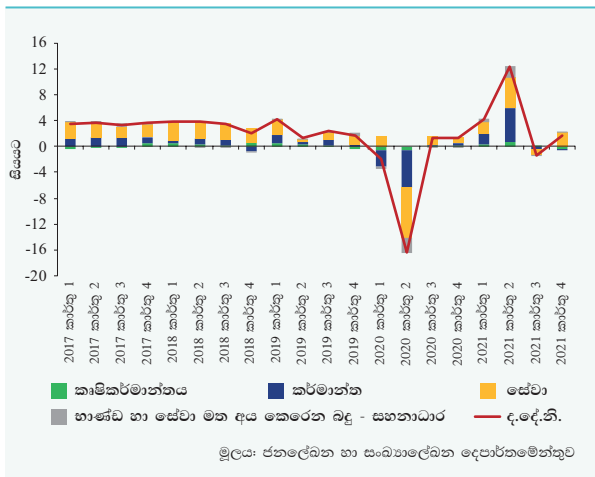
(අ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 පදනම් වර්ෂය යටතේ නිකුත් කරන ලද ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු පදනම් වේ.

මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

(ආ) තාවකාලික
(ඇ) සංශෝධිත

1.1 රූප සටහන
ද.දේ.නි.යෙහි වර්ධනය සඳහා ආංශික දායකත්වය

උපදේශනය හා ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් සහ විදුලි සංදේශ සේවා උප අංශ, පිළිවෙළින්, සියයට 21.7ක සහ

සියයට 16.2ක සැලකිය යුතු වර්ධනයන් සමඟ සේවා අංශයේ සියලුම උප අංශ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කොවිඩ්-19 වසංගතයෙන් පසුව ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමඟ බදු ආදායම ඉහළ යෑම සහ සහනාධාර පහළ යෑම හේතුවෙන්, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ බදු - සහනාධාර සංරචකය 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සියයට 4.9කින් වර්ධනය විය.

නාමික අගයයන් සැලකූ විට, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය 2020 වසරේ දී වාර්තා කළ සියයට 0.2ක සුළු වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2021 වසරේ දී සියයට 11.9ක කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ඒ අනුව, සමස්ත ආර්ථිකයේ ප්‍රමාණය, පසුගිය වසරේ පැවති එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 81.0ක සිට 2021 වසරේ දී ඩොලර් බිලියන 84.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය, 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් 3,695ක සිට 2021 වසරේ දී

1.3 සංඛ්‍යා සටහන
පවත්නා වෙළඳපොළ මිල අනුව සමස්ත ඉල්ලුම සහ ඉතුරුම් - ආයෝජන පරතරය (අ)(ආ)

ශීර්ෂය	රුපියල් බිලියන		වර්ධනය (%)		ද.දේ.නි. ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	
	2020 (අ)	2021	2020 (අ)	2021	2020 (අ)	2021
1. දේශීය ඉල්ලුම	15,993.3	18,081.0	0.5	13.1	106.4	107.6
1.1 පරිභෝජනය	12,214.3	13,425.2	2.0	9.9	81.3	79.9
පෞද්ගලික	10,662.0	11,814.9	1.0	10.8	71.0	70.3
රාජ්‍ය	1,552.3	1,610.3	9.9	3.7	10.3	9.6
1.2 ආයෝජන (දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය)	3,779.1	4,655.8	-4.2	23.2	25.1	27.7
2. ශුද්ධ විදේශීය ඉල්ලුම	-966.0	-1,271.7	-5.1	-31.6	-6.4	-7.6
භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන	2,418.5	2,981.6	-30.3	23.3	16.1	17.7
භාණ්ඩ හා සේවා ආනයන	3,384.5	4,253.3	-22.9	25.7	22.5	25.3
3. මුළු ඉල්ලුම (ද.දේ.නි.) (1+2)	15,027.4	16,809.3	0.2	11.9	100.0	100.0
4. දේශීය ඉතුරුම් (3-1.1)	2,813.1	3,384.2	-7.0	20.3	18.7	20.1
පෞද්ගලික	3,993.5	4,674.6	12.2	17.1	26.6	27.8
රාජ්‍ය	-1,180.4	-1,290.4	-121.2	-9.3	-7.9	-7.7
5. විදේශීය ශුද්ධ ප්‍රාරම්භ ආදායම	-423.1	-406.6	4.2	3.9	-2.8	-2.4
6. විදේශීය ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රම (අ)	1,150.8	1,030.3	11.7	-10.5	7.7	6.1
7. ජාතික ඉතුරුම් (4+5+6)	3,540.8	4,007.9	-2.1	13.2	23.6	23.8
8. ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය						
දේශීය ඉතුරුම්-ආයෝජන (4-1.2)	-966.0	-1,271.7			-6.4	-7.6
ජාතික ඉතුරුම්-ආයෝජන (7-1.2)	-238.2	-648.0			-1.6	-3.9
9. විදේශීය ජංගම ගිණුම් ශේෂය (2+5+6) (අ)	-238.2	-648.0			-1.6	-3.9

(අ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 පදනම් වර්ෂය යටතේ නිකුත් කරන ලද ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ. මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

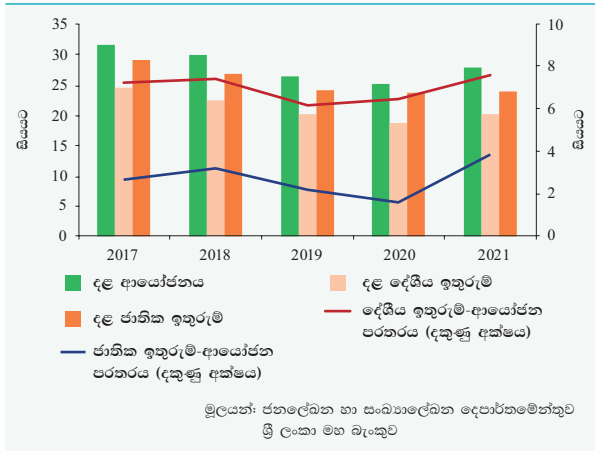
(ආ) තාවකාලික

(ඇ) සංශෝධිත

(ඈ) මෙම අගය ගෙවුම් ශේෂයෙහි ඇස්තමේන්තුගත අගයෙන් කුමන හෝ වෙනසක් වනුයේ ගණනය කිරීමේ දී ඇතිවන කාල පරාස හේතුවෙනි.

1.2 රූප සටහන
ඉතිරිකිරීම්, ආයෝජන සහ ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය
(ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

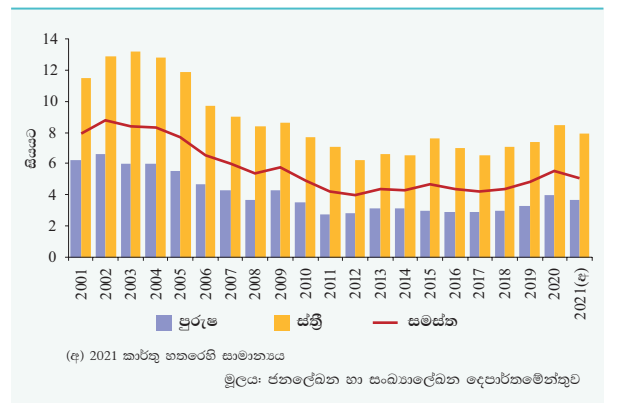

එ.ජ. ඩොලර් 3,815ක් දක්වා වර්ධනය විය. වියදම් අංශය ගත් කල, පවත්නා මිල ගණන් අනුව පරිභෝජන වියදම්, 2020 වසරේ දක්නට ලැබුණු සියයට 2.0ක සුළු වර්ධනය හා සැසඳීමේ දී, 2021 වසරේ දී සියයට 9.9ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. පසුගිය වසරේ සියයට 1.0කින් පමණක් වර්ධනය වීමට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ සියයට 10.8කින් වර්ධනය වූ ගෘහ පරිභෝජන වියදම් මෙම පරිභෝජන වියදම් ඉහළ යෑමට බොහෝදුරට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, පවත්නා මිල ගණන් යටතේ රජයේ පරිභෝජන වියදම් 2020 වසරේ දී දක්නට ලැබුණු සියයට 9.9ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2021 වසරේ දී සියයට 3.7ක සුළු වේගයකින් වර්ධනය විය. පවත්නා මිල ගණන් යටතේ, ද.දේ.නි. සඳහා පරිභෝජන වියදම්වල දායකත්වය, 2021 වසරේ දී සියයට 79.9ක් විය. මේ අතර, 2020 සහ 2019 වසර දෙක තුළ වාර්තා කරන ලද පහත වැටීම්වලට සාපේක්ෂව, දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය, 2021 වසරේ දී සියයට 23.2ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. නාමික ද.දේ.නි. සඳහා දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයේ දායකත්වය, 2021 වසරේ දී සියයට 27.7ක් දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩි විය. අපනයන වර්ධනය ඉක්මවා ආනයන වර්ධනය වීමත් සමඟ, භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වන ශුද්ධ විදේශ ඉල්ලුම 2021 වසරේ දී සියයට 31.6ක පහළ යෑමක් වාර්තා කරමින් තියුණු ලෙස දුර්වල විය. පුද්ගලික ඉතුරුම් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් දේශීය ඉතුරුම් සියයට 20.3ක කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර, රාජ්‍ය ආදායම අඩුවීම රජයේ නිර්-ඉතුරුම් වැඩිවීමට හේතු විය. ඒ අනුව, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දේශීය ඉතුරුම්, 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 18.7ට සාපේක්ෂව, 2021 වසරේ දී සියයට 20.1ක් විය.

ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස දේශීය ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට -6.4ට සාපේක්ෂව, 2021 වසරේ දී සියයට -7.6ක් දක්වා සුළු විය. ආයෝජන වියදම්වල වර්ධනය හේතුවෙන්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ජාතික ඉතුරුම්-ආයෝජන පරතරය 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට -1.6 සිට 2021 වසරේ දී සියයට -3.9ක් දක්වා වර්ධනය විය.

ආර්ථිකය ස්ථාවරව යථා තත්ත්වයට පත් වීම හේතුවෙන් සේවා වියුක්ති අනුපාතිකය පහළ ගිය අතර, ශ්‍රම බලකාය සහ ආර්ථික වශයෙන් සක්‍රීය නොවන ජනගහනය යන ද්විත්වයෙහිම ඉහළ යෑම වසර තුළ දී ශ්‍රමබලකා සහභාගීත්වය පහත වැටීමට හේතු විය. පසුගිය වසරේ සියයට 5.5ක් ලෙස වාර්තා වූ සේවා වියුක්ති අනුපාතිකය, 2021 වසරේ දී සියයට 5.1ක් දක්වා පහළ ගියේය. එම ප්‍රවණතාවම අනුගමනය කරමින්, 2020 වසරේ දී, පිළිවෙළින්, සියයට 4.0ක් සහ සියයට 8.5ක් වූ පුරුෂ හා ස්ත්‍රී සේවා වියුක්තිය, 2021 වසරේ දී, පිළිවෙළින්, සියයට 3.7ක් සහ සියයට 7.9ක් දක්වා පහළ ගියේය. මේ අතර, රැකියා සෙවීමට ඇති උනන්දුව අඩුවීම සහ සාමාන්‍ය වර්යාවන් සඳහා වසංගතයෙන් ඇති වූ බලපෑම සමඟ ආර්ථික වශයෙන් සක්‍රීය නොවන ජනගහනය, 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී මිලියන 8.6ක් දක්වා සියයට 3.7 කින් වැඩි විය. ශ්‍රමබලකායෙහි සිදු වූ සියයට 1.0ක සුළු ඉහළ යෑම සමඟ, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමස්ත ශ්‍රමබලකා සහභාගීත්ව අනුපාතිකය, 2020 වසරේ දී පැවති සියයට 50.6ක සිට 2021 වසරේ දී සියයට 49.9ක් දක්වා පහළ ගියේය. 2020 වසරේ දී, පිළිවෙළින්, සියයට 71.9ක් සහ සියයට 32.0ක් වූ පුරුෂ සහ ස්ත්‍රී ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්ව අනුපාතික, 2021 වසරේ දී, පිළිවෙළින්, සියයට 71.0 ක් සහ සියයට 31.8ක් දක්වා

1.3 රූප සටහන
සේවා වියුක්ති අනුපාතිකය

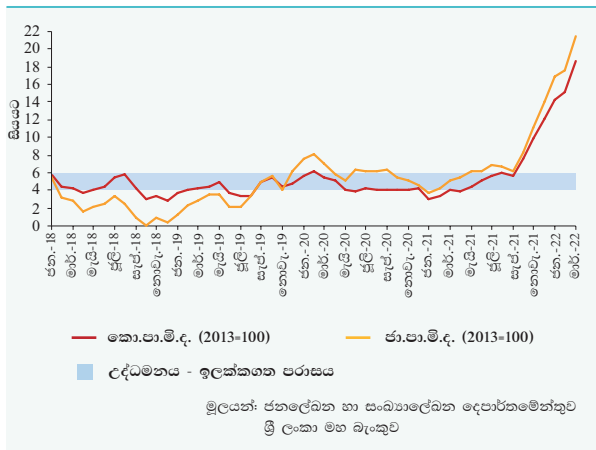

පහළ ගියේය. කෘෂිකර්මාන්ත, කර්මාන්ත හා සේවා අංශ, සමස්ත සේවා නියුක්තියෙන්, පිළිවෙළින්, සියයට 27.3කට 26.0කට සහ 46.7කට දායකත්වය ලබා දී ඇත.

ප්‍රධාන වශයෙන් ගෝලීය සහ දේශීය සැපයුම් අංශයේ බාධා, ගෝලීය භාණ්ඩ මිල ඉහළ යෑම සහ පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ දමමින් සංශෝධනය කිරීම හේතුවෙන් 2021 වසරේ දී මතුපිට උද්ධමනය ඉහළ ගිය අතර, මුදල් ලිහිල්කරණයේ පසු බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් මූලික උද්ධමනය ද සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (ජා.පා.මි.ද., 2013=100) සහ කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (කො.පා.මි.ද., 2013=100) යන ද්විත්වයෙහිම වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වෙනස් වීම මගින් පිළිබිඹු වන පරිදි මතුපිට උද්ධමනයේ ඉහළ යෑම සඳහා ආහාර උද්ධමනය විශාල ලෙස දායක වුවත්, ආහාර සහ ආහාර නොවන උද්ධමනය යන ද්විත්වයෙහිම ඉහළ යෑම මේ සඳහා හේතු විය. ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළේ මිල ඉහළ යෑම්වලට සාපේක්ෂව බලශක්ති මිල සහ අනෙකුත් පරිපාලිත මිල ගණන් ඉහළ දමීම සඳහා සිදු කළ සංශෝධන කිහිපයක් මෙන්ම වසංගතය ආශ්‍රිත සැපයුම් අංශයේ අවහිරතා, සහ ඇතැම් භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය පහත වැටීම නිසා ආහාර මිලෙහි සිදු වූ උච්චාවචන, උද්ධමනයේ එවැනි ඉහළ යෑම් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය. ඉහත සඳහන් කළ සංශෝධනවල පසු බලපෑම් සහ උපරිම සිල්ලර මිල ගණන් ඉවත් කිරීම වැනි බාහිර කම්පන අවශෝෂණ ක්‍රම ද උද්ධමනය ඉහළ යෑමට අර්ධ වශයෙන් දායක විය. ඒ අනුව, 2020 වසර අවසානයේ සියයට 4.2ක් ලෙස වාර්තා කළ කො.පා.මි.ද.යේ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වෙනස් වීම මගින් මනිනු ලබන මතුපිට උද්ධමනය, 2021 වසර අවසන් වන විට සියයට 12.1ක් දක්වා ඉහළ

ගොස් සියයට 4-6ක ඉලක්කගත මට්ටම ද ඉක්මවා ගියේය. ඊට සමාන ප්‍රවණතාවක් දක්වමින්, ජා.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මතුපිට උද්ධමනය ද ඉහළ ගොස්, 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 4.6ට සාපේක්ෂව, 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 14.0ක් ලෙස වාර්තා විය. 2022 වසරේ මේ දක්වා උද්ධමනය ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාව අඛණ්ඩව පැවතුණි. ඒ අනුව, 2022 වසරේ මාර්තු මාසයේ දී කො.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මතුපිට උද්ධමනය සියයට 18.7ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, ජා.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මතුපිට උද්ධමනය 2022 වසරේ පෙබරවාරි මාසයේ දී සියයට 21.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. වසංගතය ආශ්‍රිත සැලකිය යුතු මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්කරණයේ පසු බලපෑම් නිසා ඇති වූ ඉල්ලුම මත පදනම් වූ උද්ධමන පීඩන පිළිබිඹු කරමින්, යටි දැරි ඉල්ලුම් පීඩනය මනින මූලික උද්ධමනය ද 2021 වසර මැද භාගයේ සිට සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, කො.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මූලික උද්ධමනය, 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 3.5 සිට 2021 වසර අවසන් වන විට සියයට 8.3ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ජා.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මූලික උද්ධමනය 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 4.7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට 10.8ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. තවද, එම ප්‍රවණතාවම අනුගමනය කරමින්, 2022 වසරේ මාර්තු වන විට කො.පා.මි.ද. පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මූලික උද්ධමනය සියයට 13.0ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, ජා.පා.මි.ද. මත පදනම් වූ වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය මූලික උද්ධමනය 2022 වසරේ මාර්තු වන විට සියයට 17.3ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගනු ලබන ශක්තිමත් පූර්වෝපායික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග මගින් ඉල්ලුම මත පදනම් වූ උද්ධමන පීඩන සහ අහිතකර උද්ධමන අපේක්ෂාවන් තවදුරටත් වර්ධනය වීම වැළැක්විය හැකි අතර, එමගින් උද්ධමනය ඉලක්කගත පරාසය වෙත ඉදිරි කාලසීමාව තුළ ආපසු හැරවීමට සහාය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

1.4 රූප සටහන
මතුපිට උද්ධමනය (වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය)

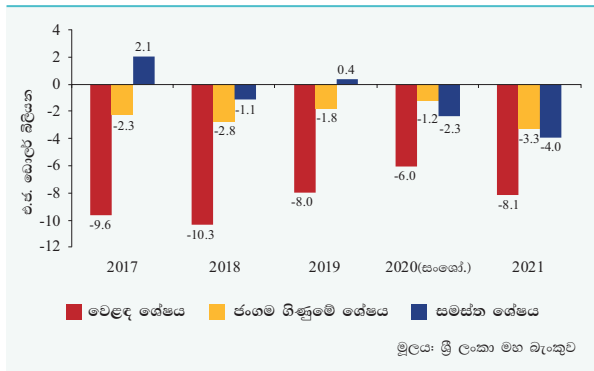

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා

ජංගම ගිණුමේ හිඟය සැලකිය යුතු ලෙස පුළුල් වීම, මූල්‍ය ගිණුම වෙත ලැබීම් සීමා වීම, ඉහළ ණය සේවාකරණ අවශ්‍යතාවන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය අඩු වීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම ඇතුළුව බොහොමයක් අභියෝගයන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශය තවදුරටත් මුහුණ දෙමින් සිටී. පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයන කැපී පෙනෙන

1.5 රූප සටහන
ගෙවුම් තුලනය

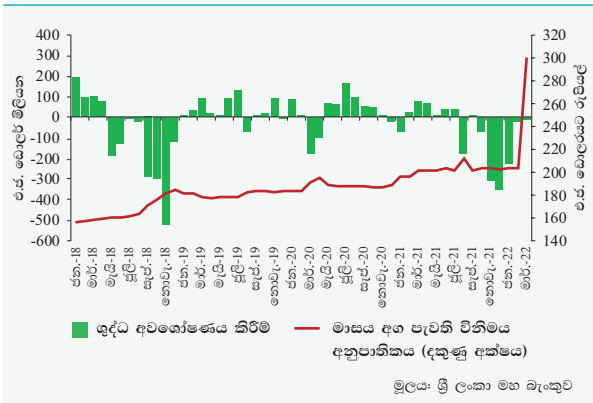

වර්ධනයක් වාර්තා කළ ද, වෙළඳ භාණ්ඩ ආනයන මෙම අපනයන වර්ධනය ඉක්මවා ඉහළ යෑම 2021 වසරේ දී වෙළඳ හිඟය පුළුල් වීමට හේතු විය. විශේෂයෙන් ම වසරේ අවසාන කාලපරිච්ඡේදයේ දී ප්‍රධාන වශයෙන් ඉන්ධන මිල ඇතුළු භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම, ආර්ථික කටයුතු නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුවෙන් ආනයන සඳහා ඉල්ලුම වැඩි වීම, එන්නත් වැනි වෛද්‍ය සැපයුම් සහ ඖෂධ ආනයන ඉහළ යෑම, සහ අත්‍යවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ ආනයන සඳහා වන සීමා ලිහිල් කිරීම යනාදියෙහි ඒකාබද්ධ බලපෑම නිසා ආනයන සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමෙන් ආනයන වියදම ඉහළ ගියේය. පූර්ව වසංගත කාල සීමාවට සාපේක්ෂව සේවා අංශයේ අතිරික්තය තවදුරටත් මන්දගාමී විය. කෙසේ වෙතත්, වසරේ අවසාන කාලපරිච්ඡේදය වන විට සංචාරක අංශයේ ඉපයීම් ක්‍රමයෙන් ඉහළ යෑමක් සිදු වූ අතර, පරිගණක සේවා අපනයනවල යහපත් වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය කළ හැකි විය. පොලී සහ කුපන ගෙවීම් මෙන්ම ලාභාංශ ගෙවීම් පහළ යෑමත් සමඟ ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ හිඟය අඩු වීමක් වාර්තා කළේය. මේ අතර, බැංකු පද්ධතිය වෙත ලැබුණු විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ද්විතියික ආදායම් ගිණුමේ අතිරික්තය අඩු විය. මෙම ප්‍රවණතා සමඟ විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය 2020 වසරේ වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1.2ට (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.5) සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 3.3ක් දක්වා (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 4.0) සැලකිය යුතු ලෙස පුළුල් විය. මූල්‍ය ගිණුම වෙත වූ ලැබීම් අඩු වීම සහ අඛණ්ඩ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් මධ්‍යයේ දළ නිල සංචිත භාවිත කිරීම තුළින් ජංගම ගිණුමේ හිඟය මූල්‍යනය කරන ලදී. විදේශ සෘජු ආයෝජනවලින් සමන්විත වන විදේශීය ආයෝජන තවදුරටත් මධ්‍යස්ථව පැවති අතර,

වසර තුළ දී කොටස් වෙළඳපොළ සහ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ වෙතින් විදේශීය ආයෝජනයන්හි ශුද්ධ ගෙවීම් වාර්තා විය. වසර තුළ දී පියවිය යුතු ඉහළ ණය සේවාකරණ වගකීම් මධ්‍යයේ රජයට සහ මහ බැංකුවට යම් ලැබීම් වාර්තා වූ අතර, එමගින් දළ නිල සංචිත යම් ප්‍රමාණයකට නැවත ගොඩනැංවීමට හැකි විය. ජා.මු. අරමුදලේ විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් වෙන් කිරීම, චීන සංවර්ධන බැංකුවෙන් ලද විදේශ විනිමය කාලීන මූල්‍ය පහසුකම්, චීන මහජන බැංකුව සහ බංගලාදේශ බැංකුව සමඟ වන විදේශ විනිමය හුවමාරු පහසුකම් මෙම ලැබීම්වලට ඇතුළත් විය. කෙසේ වෙතත්, ණය සේවාකරණ ගෙවීම් මෙන්ම, අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීම හේතුවෙන් නිල සංචිතවලින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගෙවීම් වාර්තා විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, දළ නිල සංචිත 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 5.7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 3.1ක් දක්වා පහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී ගෙවුම් තුලනයෙහි සමස්ත ශේෂය එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 4.0ක පමණ සැලකිය යුතු හිඟයක් වාර්තා කළේය. මේ අතර, වසර තුළ දී නොපියවා ඉතිරිව ඇති රජයේ විදේශීය ණය ඉහළ යෑමක් වාර්තා කළ ද, ශ්‍රී ලංකාවේ නොපියවා ඉතිරිව ඇති ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල වෙළඳපොළ මිල පහත වැටීම සහ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරයක් ආපසු ගෙවීමේ ඒකාබද්ධ බලපෑම හේතුවෙන් වෙළඳපොළ මිලට අනුව රජයේ මුළු විදේශීය ණය සුළු වශයෙන් අඩු විය. තවද, නව විදේශ විනිමය හුවමාරු පහසුකම් ලබා ගැනීම හේතුවෙන් මහ බැංකුවේ නොපියවා ඉතිරිව ඇති විදේශීය ණය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2020 වසර අවසන් වන විට පැවති රටේ මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය, එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 49.0ක සිට 2021 වසර අවසන් වන විට එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 50.7ක් දක්වා වැඩි විය. ශ්‍රී ලංකාව විසින්, 2021 වසරේ ජූලි මාසයේ දී කල් පිරුණු එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1ක සහ 2022 වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී කල් පිරුණු එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 500ක ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරයක් පියවන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රුපියල 2021 වසරේ දී සහ 2022 වසරේ මුල් කාලපරිච්ඡේදයේ දී අර්ධ වශයෙන් ශීඝ්‍ර ප්‍රයෝගවල ආධාරයෙන් එ.ජ. ඩොලරයට රුපියල් 200කට ආසන්න මට්ටමේ ස්ථාවරව පුළුල් ලෙස පැවතුණි. කෙසේ වෙතත්, බාහිර කම්පනවල බරපතලකම සහ ගෝලීය හා දේශීය අංශවලින් තවදුරටත් ඇතිවිය හැකි අහිතකර වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, විදේශීය අංශය මුහුණ දී සිටින

1.6 රූප සටහන
විනිමය අනුපාතිකය හා දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ මහ බැංකුවේ මඳිහත්වීම

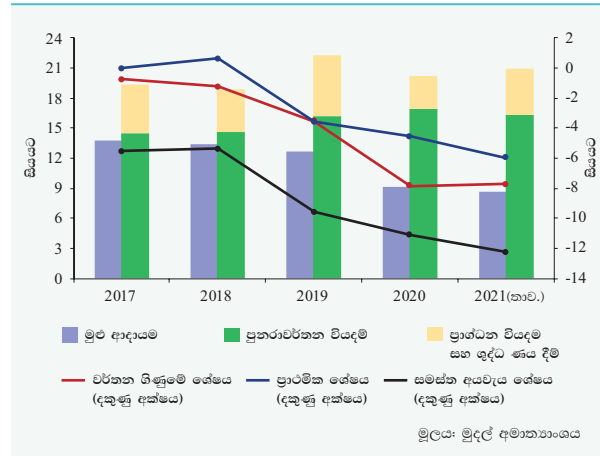
දුෂ්කර තත්ත්වය සමනය කිරීම සඳහා ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද පුළුල් ප්‍රතිපත්ති මාලාවේ කොටසක් ලෙස මහ බැංකුව 2022 වසරේ මාර්තු මාසය ආරම්භයේ සිට යම් නිශ්චිත මට්ටමක රුපියලේ අවප්‍රමාණය පවත්වා ගැනීම අපේක්ෂා කරමින් විනිමය අනුපාතිකය තීරණය කිරීමේ දී නමාශීලිභාවයක් ලබා දුන්නේය. කෙසේ වුවද, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ දක්නට ලැබූ විශාල පීඩනය හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතිකය සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 7.0කින් අවප්‍රමාණය වූ ශ්‍රී ලංකා රුපියල, 2022 වසරේ මාර්තු මාසය අවසන් වන විට සියයට 33.0කින් සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය විය. ආර්ථිකය තුළ අතීතයේ සිට පවතින දිගු කාලීන ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීම අරමුණු කරගත් පුළුල් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවලට අනුපූරකව විදේශීය අංශයේ දුර්වලතා මග හරවා ගැනීම සඳහා කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය රජය සහ මහ බැංකුව හඳුනාගෙන ඇත. බොහෝ කලාපීය රටවල් සහ ආයතනවලින් විවිධ ණය පහසුකම්, විදේශ විනිමය හුවමාරු පහසුකම්, ඒකාබද්ධ ණය සහ සැලකිය යුතු ජංගම සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයන් ලබා දෙමින් මෙරටට සහාය වී ඇති අතර, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා රටේ විදේශීය ණයවල තිරසාරභාවය ඇතිකර ගැනීමට ජා.මු. අරමුදල සහ අනෙකුත් විදේශීය පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ ඵලදායී සම්බන්ධතාවයක් ඇති කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි.

රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා

රාජ්‍ය වියදම ඉලක්කගත මට්ටම ඉක්මවා යෑම සහ රාජ්‍ය ආදායම අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු වීම හේතුවෙන් අඛණ්ඩව පවතින ඉහළ ව්‍යුහාත්මක අයවැය

හිඟය තුළින් වසර ගණනාවක් පුරා දැඩි බලපෑමට ලක් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කාර්ය සාධනය රාජ්‍ය ණය තොගය තවදුරටත් ඉහළ නංවමින් 2021 වසරේ දී වඩාත් දුර්වල විය. 2021 වසර සඳහා වූ අයවැයෙහි දක්වා ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය මගින් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සහ දිළිඳුබව තුරන් කිරීම මෙන්ම, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීම අරමුණු කර තිබුණ ද, වඩා ශුභවාදී රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක සාක්ෂාත් කර ගැනීමට, විශේෂයෙන් ම රාජ්‍ය ආදායම සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හරහා ප්‍රමාණවත් ලෙස සහාය නොලැබීම හේතුවෙන් 2021 වසර තුළ දී අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීමට නොහැකි විය. 2020 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 9.1ක් ලෙස පැවති රාජ්‍ය ආදායම, 2021 වසරේ දී සියයට 8.7ක් දක්වා ඉතිහාසයේ මෙතෙක් වාර්තා වූ අවම මට්ටම කරා පහත වැටුණි. 2019 වසර අග භාගයේ දී සහ 2020 වසරේ මුල් භාගයේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද බදු ලිහිල් කිරීම්, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීම අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා මන්දගාමී වීම සහ ඇතැම් ආනයන සීමා කිරීම් අඛණ්ඩව පැවතීම නිසා ආදායම් ප්‍රවාහ අහිමි වී යෑම හේතුවෙන්, රජයේ ආදායම් ලැබීම් ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 11.1ක් වූ මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුවලින් කැපී පෙනෙන ලෙස විතැන් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, නාමික වශයෙන්, වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත, රාජ්‍ය ආදායම සියයට 6.5ක සුළු වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. මූලික වශයෙන් ආනයන සීමා හේතුවෙන් ආනයන බදු, සුරා බදු සහ විශේෂ වෙළඳ භාණ්ඩ බදු තුළින් ඉපැයූ ආදායම පහත වැටුණ ද, ආදායම් බදු, එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT), වරාය සහ ගුවන් තොටුපල

1.7 රූප සටහන
රාජ්‍ය මූල්‍ය කාර්යසාධනයෙහි සාරාංශය (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

විශේෂ සටහන I

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ වැඩසටහන්වල වැදගත්කම

1

පසුබිම

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු. අරමුදල) යනු ගෝලීය මූල්‍ය සහයෝගීතාව දෙපාර්තමේන්තුවේ, මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය සුරක්ෂිත කිරීම, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමට පහසුකම් සැලසීම, ඉහළ රැකියා සහ තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ලොව පුරා දරිද්‍රතාවය අවම කිරීම සඳහා 1944 වසරේ දී පිහිටුවන ලද සංවිධානයකි. ජා.මු. අරමුදල සාමාන්‍යයෙන්, ජාත්‍යන්තර සංවික නැවත ගොඩ නැංවීම, විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර කිරීම, ආනයන වියදම් සඳහා ගෙවීම් අධිකාරික සහතික කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම ඇතුළුව මූලික ගැටලු නිරාකරණය කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් ගෙවුම් තුළන ගැටලු අත්විඳින සාමාජික රටවලට සහය වීම සඳහා සිය වැඩසටහන් යටතේ ණය ලබා දෙයි. ජා.මු. අරමුදලේ සියලුම සාමාජිකයන්, ජා.මු. අරමුදලේ සම්පත් සහනදායී නොවන කොන්දේසි මත සාමාන්‍ය සම්පත් ගිණුම (General Resources Account) යටතේ ලබා ගැනීමට සුදුසුකම් ලබා ඇති අතර, ජා.මු. අරමුදල විසින් අඩු ආදායම්ලාභී රටවල විවිධත්වය සහ අවශ්‍යතාවලට ගැළපෙන ආකාරයෙන් සකස් කර ඇති දරිද්‍රතාවය අඩු කිරීම සහ වර්ධන භාරය (Poverty Reduction and Growth Trust) හරහා සහනදායී මූල්‍ය ආධාර ද සපයයි. අර්බුදවලට මුහුණදෙන නැගී එන වෙළඳපොළ සහ දියුණු වෙළඳපොළ පවතින ආර්ථිකයන්ට, කෙටි කාලීන හෝ අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි ගෙවුම් තුළන ගැටලු විසඳා ගැනීම සඳහා ජා.මු. අරමුදලේ සහාය සම්පස්ථ ණය පහසුකම් (Stand-By Arrangements) හරහා සපයනු ලැබේ. අඩු ආදායම්ලාභී රටවල් සඳහා සම්පස්ථ වගකීම් පහසුකම (Stand-By Credit Facility) ඒ හා සමාන අරමුණක් සපුරනු ඇත. විස්තීර්ණ ණය පහසුකම (Extended Fund Facility) සහ අඩු ආදායම්ලාභී රටවල් සඳහා අනුරූපී වන විස්තීර්ණ වගකීම් පහසුකම (Extended Credit Facility) දිගු කාලීන ගෙවුම් තුළන ගැටලුවලට මුහුණ දෙන රටවලට මැදි කාලීන සහාය ලබා දීම අරමුණු කරගත් ප්‍රධාන පහසුකම් වේ. අර්බුද වැළැක්වීමට හෝ අවම කිරීමට සහ වෙළඳපොළ විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට, දැනටමත් ශක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති පවත්වාගෙන යනු ලබන සාමාජිකයන්ට නම්‍යශීලී ණය පහසුකම (Flexible Credit Line) හෝ පූර්වාරක්ෂක සහ ද්‍රවශීලතා පහසුකම (Precautionary and Liquidity Line) භාවිතා කළ හැකිය. කඩිනම් මූල්‍යකරණ පහසුකම (Rapid Financing Instrument) සහ අඩු ආදායම්ලාභී රටවල් සඳහා අනුරූපී කඩිනම් ණය පහසුකම (Rapid Credit Facility) හරහා භාණ්ඩ මිල ඉහළ යෑමෙන් හටගන්නා කම්පන, ස්වභාවික විපත් සහ දේශීය

ආර්ථිකයේ දුර්වලතා ඇතුළුව හදිසි ගෙවුම් තුළන අවශ්‍යතා ඇති රටවලට කඩිනමින් ආධාර සපයනු ලබයි. ජා.මු. අරමුදල යටතේ ලබාදෙන අරමුදල් සැපයීමේ වැඩපිළිවෙලක අරමුණු, ප්‍රතිපත්ති සහ කොන්දේසි රඳා පවතින්නේ රටකට ආවේණික වූ ආර්ථික තත්ත්වයන් පදනම්ව ය.

වැඩසටහනක් සඳහා ජා.මු. අරමුදල වෙත ප්‍රවේශ වීම සම්බන්ධයෙන් බොහෝ විට ඉස්මතු කරන කාරණය වන්නේ එයට සම්බන්ධ කර ඇති කොන්දේසියයි. සාමාන්‍යයෙන්, ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල කොන්දේසි, ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිපත්ති ගැළපීම් ආවරණය කරයි. මෙම කොන්දේසි 1980 මුල් කාලපරිච්ඡේදය වන තෙක් ම සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති කෙරෙහි වැඩි වශයෙන් යොමු වූව ද, අඩු ආදායම්ලාභී සහ සංක්‍රාන්ති රටවල් සමඟ ජා.මු. අරමුදලේ සබඳතා වර්ධනය වීම පිළිබිඹු කරමින්, පසුකාලීනව එම ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසිවල සංකීර්ණත්වය සහ විෂය පථය වර්ධනය විය. මෙම කොන්දේසි මගින් ගෙවුම් තුළනයේ ඇති ගැටලු විසඳා ගැනීමට මෙන්ම එවැනි ගැටලු නැවත නැවත ඇතිවීම වැළැක්වීම බලාපොරොත්තු වේ. තවද, නිවැරදි කිරීමේ පියවරයන් මගින් ආනයන සඳහා වන ගෙවීම් පියවීමට සහ තිරසාර ලෙස විදේශීය ණය ගෙවීමට හැකිවන මට්ටමට රටේ ගෙවුම් තුළනය ශක්තිමත් බව සහතික කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ.

රටෙහි බලධාරීන්, ජා.මු. අරමුදල සමඟ එකඟත්වය ඇතිකර ගන්නා වූ ප්‍රතිපත්තිමය බැඳීම්වලට සාමාන්‍යයෙන් ඇතුළත් වන්නේ:

පූර්ව ක්‍රියාවන්: පූර්ව ක්‍රියාවන් යනු රටක් ජා.මු. අරමුදලෙහි වැඩසටහනක් යටතේ මූල්‍යකරණය අනුමත කිරීමට පෙර ක්‍රියාත්මක කිරීමට එකඟ වන පියවරයන් ය. වැඩසටහන් ඉලක්ක සාර්ථක ලෙස සපුරා ගැනීම සඳහා රටකට අවශ්‍ය පදනම ඇති බව සහතික කිරීම උදෙසා එවැනි ක්‍රියාවන් සැලසුම් කර ඇත. මිල පාලනයන් ඇත්නම් ඒවා ඉවත් කිරීම, මැදි කාලීන මූල්‍ය රාමුවට අනුකූලව රජයේ අයවැය සකස් කිරීම සහ ණය තිරසාරභාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අදාළ පියවර ගැනීම සාමාන්‍යයෙන් පූර්ව ක්‍රියාවන්වලට ඇතුළත් විය හැකිය.

ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක: මෙම නිර්ණායක, මුදල් සහ ණය සමස්තයන්, ජාත්‍යන්තර සංවික, රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන් සහ විදේශීය ණය ගැනීම් වැනි බලධාරීන්ගේ පාලනය යටතේ පවතින සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන්ට අදාළ නිශ්චිත, මැනිය හැකි කොන්දේසි වේ. සාමාන්‍යයෙන්

රජයේ ප්‍රාථමික ශේෂයේ අවම මට්ටමක්, රජයේ ණය ගැනීම මත සීමාවක් සහ ජාත්‍යන්තර සංවිතවල අවම මට්ටමක් පවත්වාගෙන යෑම යනාදිය ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායකවලට ඇතුළත් විය හැකිය.

දර්ශක ඉලක්ක: වැඩසටහන් අරමුණු සපුරාලීමේ ප්‍රගතිය තක්සේරු කිරීමට ප්‍රමාණාත්මක දර්ශක සඳහා දර්ශක ඉලක්ක සැකසිය හැක. ආර්ථික ප්‍රවණතා පිළිබඳ අවිනිශ්චිතභාවය හේතුකොට ගෙන ඇතැම් විට ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක වෙනුවට දර්ශක ඉලක්ක දක්වා ඇත. එමෙන්ම, එවැනි අවිනිශ්චිතභාවයන් අඩු වන විට, මෙම ඉලක්ක සුදුසු ලෙස වෙනස් කිරීම් සහිතව ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක බවට නැවත පත් විය හැකිය. අවම වශයෙන් තිබිය යුතු රජයේ ප්‍රාථමික ශේෂය, දේශීය ආදායම් එකතු කිරීමේ මට්ටම සහ සමාජ සුභසාධන වියදම් ප්‍රමාණය, සාමාන්‍යයෙන් මෙම දර්ශක ඉලක්කවලට ඇතුළත් විය හැකිය.

ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දඬු: මේවා බොහෝ විට ප්‍රමාණාත්මක නොවන නමුත් වැඩසටහන් ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා ඉතා වැදගත් වන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාමාර්ග වේ. මූල්‍ය අංශයේ මෙහෙයුම් වැඩිදියුණු කිරීම්, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල ගොඩ නැංවීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දඬුවලට ඇතුළත් විය හැකිය.

කොන්දේසි සපුරාලීම අනුව ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල සාර්ථකත්වය

ජා.මු. අරමුදල එහි වැඩසටහන්වල කාර්ය සාධනය වරින් වර සමාලෝචනය කරනු ලැබේ. ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන් නිර්මාණය කර ඇත්තේ ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක සහ දර්ශක ඉලක්ක යනාදිය සපුරාලීම අනුව අරමුදල් මුදා හරින ආකාරයටයි. වැඩසටහනේ සාර්ථකත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට සහ අවදානම් අවම කිරීමට, ජා.මු. අරමුදල විසින් පුරෝකචනවල ප්‍රායෝගිකභාවය වැඩිදියුණු කිරීම, ණය තිරසාරභාවය විශ්ලේෂණය කීවු කිරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීම සහ ව්‍යුහාත්මක කොන්දේසි වඩා ගැළපෙන පරිදි වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග නිර්දේශ කරයි. ජා.මු. අරමුදල විසින් සපයනු ලබන කඩිනම් ණය පහසුකම (RCF) සහ කඩිනම් මූල්‍යකරණ පහසුකම් (RFI) සඳහා, සීමිත සමස්ත කොන්දේසි හැර, පසු විපරම් වැඩසටහනක් පදනම් කරගත් කොන්දේසි හෝ සමාලෝචන නොමැත. යම් රටක් ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක සපුරාලීමට අපොහොසත් වුවහොත්, එම අපගමනය සුළු/තාවකාලික හෝ රටෙහි බලධාරීන් විසින් නිවැරදි ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටින්නේ

නම් ද, වැඩසටහන එනමුත් සාර්ථක වන බවට සැහීමකට පත්වන්නේ නම් ද, ජා.මු. අරමුදලේ විධායක මණ්ඩලය එම අපගමනයන් සඳහා සහනයක් අනුමත කළ හැකිය. සාක්ෂාත් කරගැනීමට නොහැකි වූ ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දඬු සහ දර්ශක ඉලක්ක සඳහා සහනයක් ලබාදීමට අවශ්‍ය නොවන නමුත් සමස්ත වශයෙන් වැඩසටහනේ ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ එය තක්සේරු කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාව සහ ජා.මු. අරමුදල අතර අතීතයේ සිට පවතින සබඳතාව

1950 වසරේ දී ජා.මු. අරමුදලේ සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාව ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන් දහසයකට සහභාගී වී ඇත. 1965 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව ජා.මු. අරමුදලේ පළමු වැඩසටහන හා සම්බන්ධ වූ අතර අවසන් වැඩසටහන 2016 වසරේ දී ආරම්භ විය. ජා.මු. අරමුදලේ වඩාත්ම සාර්ථකම වැඩසටහන වූයේ 2009 වසරේ දී ආරම්භ කරන ලද සම්පස්ථ ණය පහසුකම වන අතර, මෙහිදී ජා.මු. අරමුදල විසින් ශ්‍රී ලංකාවට සම්පූර්ණ අරමුදල් ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබේ. පෙර පැවති ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන් මූලික වශයෙන් අවධානය යොමු කරනු ලැබුවේ විදේශ සංචිත වැඩිදියුණු කිරීම සහ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහිය. ඊට අමතරව, ඉන්ධන මිල සූත්‍රයක් හඳුන්වා දීම, මහ බැංකුවේ ස්වාධීනත්වය වැඩිදියුණු කිරීම, නමාගිලි විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ ආදායම් මත පදනම් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇතුළත් අත්‍යවශ්‍ය ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු විය. ජා.මු. අරමුදල සමඟ නිල ගනුදෙනු සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, ජා.මු. අරමුදලේ අධිපතිවරයා ලෙස ගරු මුදල් අමාත්‍යවරයා ද, ජා.මු. අරමුදලේ විකල්ප අධිපතිවරයා ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු අධිපතිවරයාද කටයුතු කරයි.

මීට අමතරව, නමාගිලි උද්ධමන ඉලක්ක රාමුව වෙත යොමු වීමේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තාක්ෂණික දැනුම වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් පුරෝකථනය සහ ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණ පද්ධතිය ඇතුළුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සහ රජයට බොහෝ තාක්ෂණික සහායන් ජා.මු. අරමුදල විසින් ලබා දී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල සමස්ත සාර්ථකත්වය

1965 වසරේ දී ආරම්භ කළ ජා.මු. අරමුදලේ ප්‍රථම වැඩසටහනේ සිට බොහෝ වැඩසටහන්වලට සහභාගී වූව ද, බලධාරීන් විසින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කර ඇත්තේ වැඩසටහන් කිහිපයක් පමණි. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ මෙවැනි වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ, විශේෂයෙන් ම ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණවලට අවශ්‍ය වූ ආර්ථිකයේ දිගුකාලීන ඵලදායීතාවය වැඩිදියුණු

1

කිරීම් ඉලක්ක කරගත් දුෂ්කර සාර්ව ආර්ථික ගැලපීම් සහ ජනප්‍රිය නොවන ප්‍රතිපත්ති හා සම්බන්ධ වූ කොන්දේසි සපුරාලීමට අවශ්‍ය කැපවීමේ දුර්වලතාවයයි. විශේෂයෙන්ම, ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල ද බොහෝ විට ඇතුළත් වන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමට ශ්‍රී ලංකාව රටක් ලෙස මුලපිරීමට අපොහොසත් වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිය ආර්ථික ප්‍රශ්න සඳහා විදේශයන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ඇති වී තිබේ. පෙර පැවති ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වලින් හඳුනාගත් බොහෝ ප්‍රතිසංස්කරණ කෙටි කාලීන අරමුණු පමණක් සපුරාලමින්, මූල්‍ය පහසුකම් යටතේ යම් වාරික ලබා ගැනීමෙන් පසු සම්පූර්ණ කර නොමැතිව හෝ හදිසියේ නතරකර දමා ඇත. සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 1.1හි පෙන්වා ඇති පරිදි ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන් සඳහා නිරන්තරයෙන් යොමු වීම් සහ ඉවත්ව යෑමේ වක්‍රීය ප්‍රවණතාවයක් මෙමගින් ඇති කර තිබේ. එසේ වුවත්, 1951 වසරේ සිට 1993 වසර දක්වා කාලය තුළ ජා.මු. අරමුදලෙන් වැඩසටහන් හතක් ලබා ගත් ඉන්දියාව, 1993 වසරේ දී සිය අවසන් වැඩසටහන නිම කිරීමෙන් පසු ජා.මු. අරමුදලෙහි වැඩසටහනක් වෙත යොමු වී නොමැත. ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් සාර්ථකව නිම කළේ නම්, විශේෂයෙන්ම ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් හරහා ආර්ථිකයට දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට හැකිව තිබූ අතර, කෙටිකාලීන ආර්ථික ගැටලු හේතුවෙන් අනාගත අවස්ථාවන්හි දී ජා.මු. අරමුදල වෙත ප්‍රවේශ වීමේ අවශ්‍යතාවය ද අවම වන්නට තිබුණි. මෑතක දී, එනම්,

2009 සහ 2016 වසරවල දී ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලබා දුන් ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල කොන්දේසි සපුරාලීමේ සාර්ථකත්වයෙහි සාරාංශයක් පහත දක්වා ඇත.

2009 වසරේ ජා.මු. අරමුදලේ සම්පස්ථ ණය පහසුකම් වැඩසටහන

සම්පස්ථ ණය පහසුකම යටතේ අටවන සහ අවසාන සමාලෝචනයට අදාළ ජා.මු. අරමුදලේ නිලධාරීන්ගේ වාර්තාවට අනුව, ශ්‍රී ලංකාව වැඩසටහනට අදාළ ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත ඉලක්ක, ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යකරණය සහ සංචිත මුදල් දර්ශක ඉලක්ක සපුරා ඇත. වැඩසටහන අවසන් වීමට පෙර පෞද්ගලික විශ්‍රාම වැටුප් අරමුදල් සඳහා වන නියාමන රාමුව සඳහා වූ යෝජනා ප්‍රතිසංස්කරණ හැර අනෙකුත් සියලුම ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දඩු ද ශ්‍රී ලංකාව ක්‍රියාත්මක කළේය.

2016 වසරේ ජා.මු. අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන

විස්තීර්ණ ණය පහසුකම යටතේ හයවන සමාලෝචනයට අදාළ ජා.මු. අරමුදලේ නිලධාරීන්ගේ වාර්තාවට අනුව, 2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ පාස්කු ඉරු දින ප්‍රහාරයන්ගෙන් පසුව රාජ්‍ය ආදායම් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ යෑම හේතුවෙන්, ශ්‍රී ලංකාවට රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට නොහැකි විය. ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත ඉලක්ක සපුරමින් සංචිත යළි ගොඩ නැංවීමට ද, විනිමය අනුපාතිකයෙහි ඉහළ නාමය ශීලිභාවයක් සැලසීමට ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව කැපවී සිටියේය. නාමය ශීලි උද්ධමන ඉලක්ක සහ නාමය ශීලි විනිමය

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 1.1

ශ්‍රී ලංකාව විසින් ලබාගත් ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල ඉතිහාසය

						000' විදේශ ගැනුම් හිමිකම්
පහසුකම	ආරම්භ කළ දිනය	කල්පිරෙන දිනය	එකඟ වූ මුදල	ලබාගත් මුදල	නොපියවා ඉතිරිව ඇති මුදල	
EFF	2016 ජූනි 03	2020 ජූනි 02	1,070,780	952,230	892,283	
SBA	2009 ජූලි 24	2012 ජූලි 23	1,653,600	1,653,600	0	
ECF	2003 අප්‍රේල් 18	2006 අප්‍රේල් 17	269,000	38,390	0	
EFF	2003 අප්‍රේල් 18	2006 අප්‍රේල් 17	144,400	20,670	0	
SBA	2001 අප්‍රේල් 20	2002 සැප්. 19	200,000	200,000	0	
ECF	1991 සැප් 13	1995 ජූලි 31	336,000	280,000	0	
SAFC	1988 මාර්තු 09	1991 මාර්. 08	156,170	156,170	0	
SBA	1983 සැප්. 14	1984 ජූලි 31	100,000	50,000	0	
EFF	1979 ජන. 01	1981 දෙසැ. 31	260,300	260,300	0	
SBA	1977 දෙසැ. 02	1978 දෙසැ. 01	93,000	93,000	0	
SBA	1974 අප්‍රේල් 30	1975 අප්‍රේල් 29	24,500	7,000	0	
SBA	1971 මාර්. 18	1972 මාර්. 17	24,500	24,500	0	
SBA	1969 අගෝ. 12	1970 අගෝ. 11	19,500	19,500	0	
SBA	1968 මැයි 06	1969 මැයි 05	19,500	19,500	0	
SBA	1966 ජූනි 15	1967 ජූනි 14	25,000	25,000	0	
SBA	1965 ජූනි 15	1966 ජූනි 14	30,000	22,500	0	

මූලය: ශ්‍රී ලංකාවට අදාළ පිටුව (ජා.මු. අරමුදලේ වෙබ් අඩවිය)

EFF – විස්තීර්ණ ණය පහසුකම, SBA – සම්පස්ථ ණය පහසුකම, ECF – විස්තීර්ණ වගකීම් පහසුකම, SAFC – ව්‍යුහාත්මක ගැලපුම් පහසුකම් කැපවීම

අනුපාතික ක්‍රමය සඳහා පෙර දැක්මක් සකස් කිරීම, බදු වියදම් ප්‍රකාශයක්, 2018 වසරේදී බදු අයකර ගැනීමට අදාළ වියදම් තාර්කිකරණය කිරීමට සැලැස්මක් සහ රජයේ වාණිජ ව්‍යවසායයන් සඳහා වන වාණිජ නොවන වගකීම්වල (සහනාධාර ඇතුළුව) ඇස්තමේන්තුගත මූල්‍ය පිරිවැය ඇතුළුව වැඩසටහන් ඉලක්කවලට අනුකූලව 2018 අයවැය පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම, ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රී ලාංකික සමාගමේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් ඵලදායී උපාය මාර්ගික සැලැස්මක් සහ මෙහෙයුම් ව්‍යාපාර ආකෘතියක් සකස් කිරීම, ආදායම් හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා නව ආදායම් මූලාශ්‍ර සමඟින් මැදි කාලීනව

නිරු බදු නොවන බදු වර්ග තාර්කික කිරීමේ උපාය මාර්ගයක් සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීම සහ ඒකාබද්ධ භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය එළිදැක්වීම ඇතුළුව අනෙකුත් ප්‍රධාන ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දඬු ක්‍රියාත්මක කරමින් ශ්‍රී ලංකාව වැඩසටහන් යටතේ ඇති ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සැලසුම්වල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් අත්කර ගත්තේය.

කලාපීය රටවල් තිරන වූ ජා.මු. අරමුදල සමග වැඩසටහන්
 කලාපයේ අනෙකුත් රටවල් ද තම ආර්ථික තත්ත්වයන් මත වරින් වර ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වල නිරත වී

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 1.2
තෝරාගත් කලාපීය රටවල් විසින් ජා.මු. අරමුදලෙන් ලබාගත් නවතම වැඩසටහන්

000' වියදම ගැනුම් හිමිකම්					
පහසුකම	ආරම්භ කළ දිනය	කල්පිරෙන දිනය	එකඟ වූ මුදල	ලබාගත් මුදල	නොපියවා ඉතිරිව ඇති මුදල
පකිස්ථානය					
EFF	2019 ජූලි 03	2022 ඔක්. 02	4,268,000	2,144,000	2,144,000
RFI	2020 අප්‍රේ. 16	2020 අප්‍රේ. 20	1,015,500	1,015,500	1,015,500
EFF	2013 සැප්. 04	2016 සැප්. 30	4,393,000	4,393,000	2,244,750
SBA	2008 නොවැ. 24	2011 සැප්. 30	7,235,900	4,936,035	0
ECF	2001 දෙසැ. 06	2004 දෙසැ. 05	1,033,700	861,420	0
ඉන්දියාව					
SBA	1991 ඔක්. 31	1993 ජූනි 30	1,656,000	1,656,000	0
SBA	1991 ජන. 18	1991 අප්‍රේ. 17	551,925	551,925	0
EFF	1981 නොවැ. 09	1984 මැයි 01	5,000,000	3,900,000	0
SBA	1965 මාර්. 22	1966 මාර්. 21	200,000	200,000	0
SBA	1963 ජූලි 09	1964 ජූලි 08	100,000	0	0
බංගලාදේශය					
RCF	2020 මැයි 29	2020 ජූනි 02	177,770	177,770	177,770
RFI	2020 මැයි 29	2020 ජූනි 02	355,530	355,530	355,530
ECF	2012 අප්‍රේ. 11	2015 ඔක්. 29	639,960	639,960	283,411
ECF	2003 ජූනි 20	2007 ජූනි 19	400,330	316,730	0
ECF	1990 අගෝ. 10	1993 සැප්. 13	345,000	330,000	0
තේජාලය					
ECF	2022 ජන. 12	2025 මාර්. 11	282,420	78,500	78,500
RCF	2020 මැයි 06	2020 මැයි 08	156,900	156,900	156,900
RCF	2015 ජූලි 31	2015 අගෝ. 10	35,650	35,650	24,955
ECF	2003 නොවැ. 19	2007 නොවැ. 18	49,900	49,900	0
ECF	1992 ඔක්. 05	1995 ඔක්. 04	33,570	16,785	0
මාලදිවයින					
RCF	2020 අප්‍රේ. 22	2020 අප්‍රේ. 24	21,200	21,200	21,200
SBA	2009 දෙසැ. 04	2012 දෙසැ. 03	49,200	8,200	0
ESF	2009 දෙසැ. 04	2011 දෙසැ. 03	8,200	2,050	0
ඇෆ්ගනිස්ථානය					
ECF	2020 නොවැ. 06	2024 මැයි 05	259,040	184,566	184,566
RCF	2020 අප්‍රේ. 29	2020 ජූනි 23	161,900	161,900	161,900
ECF	2016 ජූලි 20	2019 දෙසැ. 31	32,380	32,380	31,930
ECF	2011 නොවැ. 14	2014 නොවැ. 13	85,000	24,000	1,200
ECF	2006 ජූනි 26	2010 සැප්. 25	81,000	75,350	0

මූලාශ්‍රය: පකිස්ථානය, ඉන්දියාව, බංගලාදේශය, තේජාලය, මාලදිවයින සහ ඇෆ්ගනිස්ථානය යන රටවල්වලට අදාළ පිටු (ජා.මු. අරමුදලේ වෙබ් අඩවිය)

EFF - විස්තීර්ණ ණය පහසුකම, RFI - කඩිනම් මූල්‍යකරණ පහසුකම, SBA - සම්පස්ථ ණය පහසුකම, ECF - විස්තීර්ණ වගකීම් පහසුකම, RCF - කඩිනම් ණය පහසුකම, ESF - බාහිර කම්පන පහසුකම

1

ඇත. කොවිඩ්-19 වසංගතය හමුවේ වූ ආර්ථික බිඳවැටීම් සමඟ ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් අපේක්ෂා කරන රටවල් සංඛ්‍යාව සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. කලාපීය රටවල් විසින් මෑතක දී ලබාගත් ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන් ලැයිස්තුවක් සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 1.2හි දක්වා ඇත.

ජා.මු. අරමුදල සමඟ අනාගත වැඩසටහනකින් ශ්‍රී ලංකාවට ඇති බලපෑම්

කලින් සඳහන් කළ පරිදි, ගෙවුම් තුලනයෙහි තත්ත්වය සහ රජයේ ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයට අධාර වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව වරින් වර ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහන්වලට ඇතුළත් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, පෙර අවස්ථා මෙන් නොව, වත්මන් තත්ත්වය සලකා බැලීමේ දී, ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් වෙත යොමු වීම රටෙහි පවතින අභියෝගාත්මක ආර්ථික තත්ත්වයන් ජය ගැනීම වෙනුවෙන් වූ උපාය මාර්ගවල වැදගත් කොටසක් වනු ඇත. වර්තමානයේ පවතින පහළ විදේශ සංචිත මට්ටම සලකා බැලීමේ දී, කෙටි කාලීනව ගෙවීමට ඇති සැලකිය යුතු ඉහළ ණය සේවාකරණය කිරීම අතිශයින් අභියෝගාත්මක වනු ඇත. ඉහළ විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ විදේශ විනිමය ලැබීම් අඩු වීම මධ්‍යයේ දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාව පහළ ගොස් ඇති අතර, ඒ හේතුවෙන් දළ නිල සංචිත සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගිය අතර ඉන්ධන, ගෑස්, ගල් අඟුරු, ඖෂධ, සහ අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය වැනි අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා විදේශ විනිමය ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විදේශ විනිමය නොමැති විය. මෙම ප්‍රවණතා හමුවේ, නුදුරු අනාගතයේ දී සැලකිය යුතු විදේශීය මූල්‍යකරණ ප්‍රමාණයක් සුරක්ෂිත කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී. ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනකට ඇතුළත් වීම තුළින් අමතර මූල්‍යකරණය සඳහා ප්‍රවේශය ලබා දීම පමණක් නොව බහුභාර්ශ්වික සහ ද්විභාර්ශ්වික මූල්‍ය ඇතුළු විදේශීය ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය ද වර්ධනය කරයි. මෙය ඇතුළු සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් සමස්ත සාර්ව ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීමට බලාපොරොත්තු වන අතර එමගින් ණය නොවන මූල්‍ය ලැබීම් තවදුරටත් ප්‍රවර්ධනය කෙරෙනු ඇත.

අනාගතයේ ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් පිළිබඳ සාකච්ඡාවකදී සලකා බැලිය හැකි ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර අතරට රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය, සුදුසු මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය, විනිමය අනුපාතිකයෙහි නම්‍යශීලීභාවය, මහ බැංකුව රාජ්‍ය මූල්‍ය අවශ්‍යතා මූල්‍යනය ක්‍රමානුකූලව අඩු කිරීම, රජය සතු වාණිජ ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රමයෙන් ඉහත් කිරීම, උපයෝගීතා සඳහා වෙළෙඳපොළ පදනම් වූ

මිල සූත්‍ර හඳුන්වා දීම සහ සමාජ ආරක්ෂණ ජාල ශක්තිමත් කිරීම මෙන්ම තවත් ක්ෂේත්‍ර ඇතුළත් විය හැකිය. ඉහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ගයන් සමහරක් මහ බැංකුව සහ රජය විසින් දැනටමත් සිදු කර ඇත. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සැලකිය යුතු ලෙස දැඩි කිරීම, විනිමය අනුපාතිකය වැඩි වශයෙන් වෙළඳපොළ බලවේග විසින් තීරණය කිරීම, බනිජ තෙල් සහ එල් පී ගැස්වල දේශීය මිල පිරිවැය පිළිබිඹු වන ලෙස ගැලපීම යනාදිය සිදු කර ඇත. මෙම සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීකරණ පියවරයන් ගැලපුම් අවධියේ දී ආර්ථිකයට අසීරු වෙනස්කම් සිදු කළ හැකි නමුත් වත්මන් ආර්ථික අර්බුදය සලකා බැලීමේ දී ඒවා අත්‍යවශ්‍ය වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා, සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග හරහා තිරසාර ලෙස විදේශීය ණය කළමනාකරණය කිරීම රට විසින් සහතික කළ යුතුය. මේ සඳහා, ජා.මු. අරමුදලේ සහය දක්වන ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනකට අනුකූල වන පරිදි, ණය වගකීම් ක්‍රමානුකූලව සහ එකඟතාවයෙන් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා, විදේශීය ණය සේවාකරණය කිරීම තාවකාලිකව අත්හිටුවන බව රජය දැනටමත් නිවේදනය කර ඇත. තවද, ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනක් සාර්ථක ලෙස සාකච්ඡා කර ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ සියලුම පාර්ශ්වකරුවන් අතර එකඟතාවක් හරහා දේශපාලන හා සමාජ ස්ථාවරත්වයක් ළඟා කර ගත යුතුය. එහි සාර්ථකත්වය රඳා පවතිනු ඇත්තේ දිගු කලක් තිස්සේ නොසලකා හරින ලද ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ තිරසාර සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවයක් සහතික කරන ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක කරන ප්‍රමාණය මත ය.

මූලාශ්‍ර

1. International Monetary Fund. (2022). Sri Lanka: 2021 Article IV Consultation - Press Release, Staff Report, and Statement by the Executive Director for Sri Lanka. 091. International Monetary Fund, Washington D.C.
2. International Monetary Fund. (2019). Sri Lanka: Sixth Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and Requests for Waiver of Nonobservance and Modification of Performance Criterion - Press Release, Staff Report, and Statement by the Executive Director for Sri Lanka. 335. International Monetary Fund, Washington D.C.
3. International Monetary Fund. (2012). Sri Lanka: Eighth and Final Review Under the Stand-By Arrangement - Staff Report, Press Release on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for Sri Lanka, Staff Report, and Statement by the Executive Director for Sri Lanka. 198. IMF.
4. Factsheet - International Monetary Fund Conditionality [Online]. Available at: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/02/21/28/IMF-Conditionality#:~:text=When%20a%20country%20borrows%20from,able%20to%20repay%20the%20IMF>
5. International Monetary Fund's Sri Lanka Country Page [Online]. Available at: <https://www.imf.org/en/Countries/LKA>

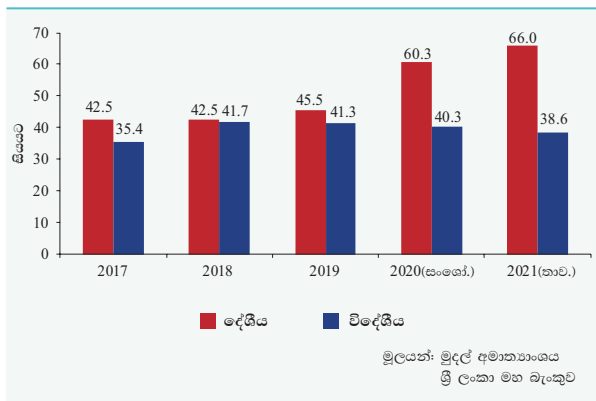

සංවර්ධන බද්ද (PAL) සහ සෙස් බද්ද රාජ්‍ය ආදායමේ නාමික වර්ධනයට දායක විය. ප්‍රධාන වශයෙන් 2019 වසරේ අග භාගයේ සිට හඳුන්වා දුන් බදු ඔස්සේ ලබා දෙන දිරි ගැන්වීම් රාශිය අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යෑම, වසංගතය ආරම්භයේ සිට සහ 2021 වසරේ අයවැය යෝජනා යටතේ තවදුරටත් හඳුන්වා දුන් ඍජු සහ වක්‍ර බදු සහන ප්‍රතිසංස්කරණ හේතුවෙන්, අතීතයේ සිදු වූ පරිදි ම, 2021 වසරේ දී රාජ්‍ය ආදායම් වර්ධන අනුපාතිකය, ආර්ථිකයේ ආදායම් වර්ධන අනුපාතිකයට සමගාමීව පවත්වා ගෙන යෑමට අපොහොසත් වී ඇත. අනෙක් අතට, නාමික වශයෙන්, 2021 වසරේ දී රජයේ වියදම් වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 15.8කින් රුපියල් බිලියන 3,521.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, රාජ්‍ය වියදම 2020 වසරේ පැවති සියයට 20.2 සිට 2021 වසරේ දී සියයට 21.0ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 11.3ක් සහ රාජ්‍ය ආදායමෙන් සියයට 130.0ක් ලෙස පැවතුණි. වැටුප් හා වේතන සහ පොලී ගෙවීම් සඳහා දැරූ ඉහළ වියදම පුනරාවර්තන වියදම්වල වර්ධනයට හේතු වී ඇත. තවද, 2021 වසරේ දී රාජ්‍ය ආයෝජන සියයට 2.7කින් පහත වැටුණ ද, පෙර වසර සඳහා වාර්තා කරන ලද ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම් අඩු වීමේ පදනම් බලපෑම හේතුවෙන්, ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ශුද්ධ ණය දීම්, වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත, සියයට 57.2කින් ඉහළ ගියේය. පහසුවෙන් අඩු කළ නොහැකි පුනරාවර්තන වියදම්, මහජන සෞඛ්‍ය සේවාවන් කෙරෙහි සිදු කළ අතිරේක වියදම් සහ වසංගතයේ බලපෑමට ලක් වූ කුටුම්භ සහ ව්‍යාපාර වෙත ලබා දුන් ඍජු හා වක්‍ර මූල්‍ය සහායන් හේතුවෙන් වියදම් තාර්කිකරණ සැලැස්ම අපේක්ෂිත ඉලක්කයෙන් විතැන් වී ඇත. සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂය, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස, පෙර වසරේ දී සියයට 11.1ක් (රුපියල් බිලියන 1,667.7ක්) ලෙස වාර්තා වූ අතර 2021 වසරේ දී සියයට 12.2ක් (රුපියල් බිලියන 2,057.9ක්) දක්වා තවදුරටත් දුර්වල විය. මේ අතර, අවම වශයෙන් වසරේ පොලී නොවන වියදම හෝ සපුරා ගැනීමට රාජ්‍ය ආදායම ප්‍රමාණවත් නොවන බව පිළිබිඹු කරමින්, ප්‍රාථමික හිඟය 2020 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 687.4ක (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 4.6ක) අගයේ සිට 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,009.5ක් (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6.0ක්) දක්වා ඉහළ ගියේය. රජයේ නිර්-ඉතුරුම් පිළිබිඹු කරන වර්තන ගිණුමේ හිඟය, නාමික වශයෙන්, 2020 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 1,180.4 සිට 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,290.4ක් දක්වා පුළුල් වූ අතර, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වර්තන

ගිණුමේ හිඟය, පෙර වසරේ පැවති සියයට 7.9 සිට 2021 වසරේ දී සියයට 7.7ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහළ ගියේය. මෙම ප්‍රවණතා සමඟ, 2021 වසර සඳහා ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ප්‍රාථමික හිඟය, වර්තන ගිණුමේ හිඟය සහ සමස්ත අයවැය හිඟය, 2021 අයවැයෙහි ඇස්තමේන්තු කර තිබූ, පිළිවෙළින්, සියයට 4.0ක්, සියයට 2.9ක් සහ සියයට 8.9ක් යන අපේක්ෂිත මට්ටම්වලින් සැලකිය යුතු ලෙස විතැන් විය. අහිතකර ගෝලීය ප්‍රවණතා සහ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහළ දැමීමවලින් පසු විදේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත පැවති සීමිත ප්‍රවේශය මධ්‍යයේ, අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විශේෂයෙන්ම බැංකු අංශය ඇතුළු දේශීය මූල්‍ය මත අධික ලෙස රජය රඳා පැවතුණි. ඒ අනුව, 2021 වසර තුළ දී දේශීය මූල්‍ය ඔස්සේ සිදු කළ ශුද්ධ මූල්‍යනය රුපියල් බිලියන 2,071.8ක් වූ අතර, විදේශීය මූල්‍යවලට අදාළව රුපියල් බිලියන 13.9ක ශුද්ධ ආපසු ගෙවීමක් වාර්තා විය. 2021 වසර තුළ දී ඉහළ යන වියදම් අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සහ ණය සේවාකරණය පවත්වා ගෙන යෑමට, රජය විශාල වශයෙන් බැංකු අංශය මත, විශේෂයෙන්ම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මත, මූල්‍යනය සඳහා යැපුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2021 වසර තුළ දී රජය විසින් ලබා ගන්නා ලද දේශීය බැංකු ණය අතරින් රුපියල් බිලියන 1,225.2ක් සඳහා දායකත්වය ලබා දී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවයි. රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය පුළුල් වීම, වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම මෙන්ම, විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම නිසා ඉන් හට ගත් බලපෑම හේතුවෙන් මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය 2020 වසර අවසානයේ පැවති රුපියල් බිලියන 15,117.2 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 17,589.4ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොපිය වූ මධ්‍යම රජයේ ණය, පසු ගිය වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 100.6 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 104.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. නාමික වශයෙන්, 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී දේශීය ණය සහ විදේශීය ණය, පිළිවෙළින්, සියයට 22.4කින් සහ සියයට 7.3කින් ඉහළ ගියේය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හරහා ලබා ගත් දේශීය ණය හේතුවෙන් රජයේ ණය කළඹ තුළ දේශීය ණය ප්‍රතිශතය, 2020 වසරේ පැවති සියයට 60.0ක අගයේ සිට 2021 වසරේ දී සියයට 63.1ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2020 වසරේ රුපියල් බිලියන 1,941.4ක් වූ සමස්ත ණය සේවාකරණ වියදම්, 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 2,375.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, ණය සේවාකරණ ගෙවීම්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වසරේ වාර්තා වූ

1.8 රජය සටහන
මධ්‍යම රජයේ ණය
(ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

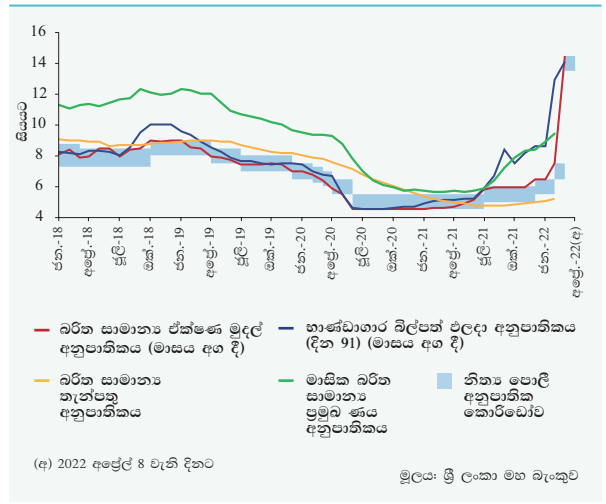
සියයට 12.9 සිට 2021 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 14.1ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසරේ දී පොලී ගෙවීම් සහ ණය ආපසු ගෙවීම්, පිළිවෙළින්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6.2ක් සහ 7.9ක් විය. විදේශීය අංශයේ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය අයහපත් වීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ඉදිරි දැක්ම දුර්වල වීම හා ඉදිරියේ දී පියවීමට ඇති සැලකිය යුතු ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පිළිබඳව සලකා බලමින්, 2021 වසර තුළ දී ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජිත ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත හෙළන ලදී. රජයේ සැලකිය යුතු ණය ප්‍රමාණය සහ කෙටි කාලීනව සිට මැදි කාලීනව පියවිය යුතු විදේශීය ණය සේවාකරණ වගකීම් ප්‍රමාණය ඒකරාශී වීම රටේ විදේශීය ණය තිරසාරභාවය සම්බන්ධ බරපතල ගැටලු මතු කරයි. මෙවන් පසුබිමක, දැනටමත් නිවේදනය කර ඇති පරිදි ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා රජය දරන උත්සාහය සමඟින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කර ගැනීම සඳහා දැඩි කැපවීමකින් කටයුතු කිරීම සහ විවක්ෂණශීලී වගකීම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය යොදා ගැනීම හරහා ඉදිරි කාලයේ දී රාජ්‍ය ණය තිරසාරබව ළඟා කර ගැනීමට හැකි වෙතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මුදල් අංශයේ ප්‍රවණතා

උද්ධමන පීඩනය වඩාත් තීව්‍ර වීම සහ විදේශීය අංශයේ ගොඩනැගීම සහ විදේශීය අංශයේ හා දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළ ඇති වූ අසමතුලිතතා සැලකිල්ලට ගනිමින් 2020 වසරේ සිට පෙර නොවූ ආකාරයේ මුදල් උත්තේජක ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කළ මහ බැංකුව, 2021 අගෝස්තු මස මැද සිට මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කළේය. 2020 මුල් කාලයේ වසංගතය ආරම්භයේ සිට 2021 අගෝස්තු මස මැද

දක්වා මහ බැංකුව විසින් පවත්වාගෙන ගිය අතිශය ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය මගින් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති අවම මට්ටම් දක්වා අඩු වීමට සහ දේශීය මුදල් වෙළඳපොළට ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් සැපයීමට උපකාරී වූ අතර, එමගින් වසංගතයෙන් පීඩාවට පත් වූ පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාර සඳහා උපකාරී වෙමින් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම පිණිස පහසුකම් සැලසීය. වසංගත කාලය තුළ රාජ්‍ය ආදායම අඩු වීම සහ වියදම් අධික වීම හේතුවෙන් රජයේ මුදල් ප්‍රවාහවලට සිදු වූ බාධා මධ්‍යයේ රජයේ හදිසි මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම මෙන්ම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මහ බැංකුව වෙත සෘජුව පැවරීම මගින් මහ බැංකුව විසින් රජයට සුවිශේෂී මූල්‍ය සහායක් අඛණ්ඩව ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මැදි කාලීනව අධික උද්ධමන පීඩන ඇති වීම වැළැක්වීමට සහ විදේශීය අංශයේ හා දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ අසමතුලිතතා සඳහා පිළියම් යෙදීමට 2021 අගෝස්තු මාසයේ සිට මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය දැඩි කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික, එනම් නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය, 2021 අගෝස්තු මස මැද දී, පිළිවෙළින්, සියයට 5.00 සහ සියයට 6.00 දක්වා පදනම් අංක 50කින් ඉහළ නංවන ලද අතර, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල සියලුම රුපියල් තැන්පතු වගකීම් සඳහා අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය 2021 සැප්තැම්බර් මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සියයට 4.00ක් දක්වා ප්‍රතිශතාංක 2කින් ඉහළ නංවන ලදී. වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් වඩාත්

1.9 රජය සටහන
නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොර්ඩෝව සහ
තෝරාගත් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික

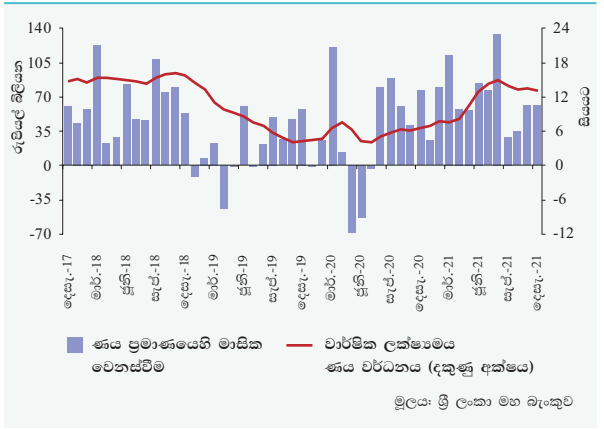

හොඳින් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් තවත් නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වෙළඳපොළේ රුපියල් තැන්පතු සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු සඳහා ලබාදෙන පොලී අනුපාතික අතර පවතින විෂමතා සඳහා පිළියම් යෙදීමට මහ බැංකුව විසින් 2021 අගෝස්තු මාසයේ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල සහ ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු සඳහා ලබාදෙන පොලී අනුපාතික මත උපරිම සීමාවක් පනවන ලදී. වැටුප්ලාභී සේවකයන් සඳහා හඳුන්වා දෙනු ලැබූ විශේෂ දේපළ ඇපකර සහිත නිවාස ණය සඳහා ලබා දුන් පොලී අනුපාතිකය 2021 දෙසැම්බර් මාසයේ දී සංශෝධනය කර විචල්‍ය පොලී අනුපාතිකයක් හා සම්බන්ධ කරන ලදී. විදේශීය අංශයෙහි සහ උද්ධමන ප්‍රවණතා හේතුවෙන් අඛණ්ඩව ඇති වූ අභියෝග හමුවේ මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තවදුරටත් දැඩි කරමින් 2022 ජනවාරි සහ මාර්තු මාසවල දී නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය සමස්තයක් ලෙස පදනම් අංක 150 බැගින් ඉහළ නංවන ලදී. 2022 මාර්තු මාසයේ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල සහ ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවෙහි විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු මත පනවන ලද උපරිම පොලී අනුපාතිකය ඉවත් කළ අතර, දේශීය ණය උපකරණ, එනම් ණය කාඩ්පත්, පෙර ගිවිසගෙන ඇති තාවකාලික බැංකු අයිරා සහ උකස් අත්තිකාරම් සඳහා අදාළ වන පොලී අනුපාතික මත පනවන ලද උපරිම පොලී අනුපාතික ඉහළ නංවන ලදී. දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සහ ඇතැම් බැංකු මුහුණ දී සිටින රුපියල් ද්‍රවශීලතා ගැටලු හේතුවෙන් 2021 වසරේ මුල් භාගයේ දී ඉහළ අතිරික්ත මට්ටමක අඛණ්ඩව පැවති දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව විශාල හිඟ මට්ටමක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති අවම මට්ටම් දක්වා අඩු වූ වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික නැවත ක්‍රමයෙන් ඉහළ යෑම ආරම්භ විය. ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ රජයේ සුරැකුම්පත් වෙන්දේසියෙහි ලංසු පිළිගැනීම සඳහා වූ උපරිම ඵලදා අනුපාතික ඉවත් කිරීමත් සමඟ රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික ඉහළ යෑමට ද ඉඩ සලසන ලදී. විනිමය අනුපාතිකය සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම, ආර්ථිකයේ සමස්ත ඉල්ලුම් පීඩන ගොඩනැගීම, ගෝලීය වශයෙන් වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම සහ දේශීය සැපයුම් අංශයේ බාධා හේතුවෙන් ඇති වූ සැලකිය යුතු උද්ධමන පීඩන සැලකිල්ලට ගෙන අධික ඉල්ලුම මත පදනම් වූ උද්ධමන පීඩන ඇති වීම පාලනය කිරීම හා අහිතකර උද්ධමන අපේක්ෂා වර්ධනය වීම වැළැක්වීම, විනිමය අනුපාතිකය

ස්ථාවර කිරීමට අවශ්‍ය පෙළඹවීම සැපයීමට මෙන්ම වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ව්‍යුහයේ පැවති විෂමතා නිවැරදි කිරීම සඳහා මහ බැංකුව 2022 අප්‍රේල් මස මුල් කාලයේ දී මෑත ඉතිහාසයේ එක් වරක දී වාර්තා වූ වැඩිම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීම සිදු කරමින් පොලී අනුපාතික සැලකිය යුතු ලෙස පදනම් අංක 700කින් ඉහළ නැංවීය. ඒ අනුව, 2022 අප්‍රේල් මස 08 වැනි දින ව්‍යාපාර කටයුතු අවසානයේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය, පිළිවෙළින්, සියයට 13.50 සහ සියයට 14.50 දක්වා ඉහළ නංවන ලදී. තෝරාගත් දේශීය ණය උපකරණ මත පනවා තිබූ උපරිම පොලී අනුපාතික සීමා ද ඉවත් කරන ලදී.

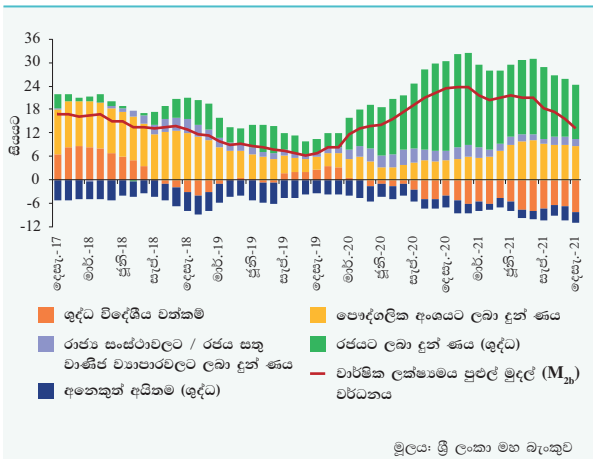
ප්‍රධාන වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් රජයට ලබා දුන් ශුද්ධ ණය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීම හේතුවෙන් 2021 වසර තුළ දී බැංකු පද්ධතිය විසින් ලබා දුන් දේශීය ණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, බැංකු පද්ධතියේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් පහළ යෑම පුළුල් මුදල් සැපයුමේ (M2b) වර්ධනය අඩු වීමට හේතු විය. රාජ්‍ය ආදායම අඩු වීම සහ විදේශීය මූල්‍යනය සඳහා ප්‍රවේශය සීමිත වීම හමුවේ රජයේ ඉහළ අරමුදල් අවශ්‍යතාව දේශීය බැංකු පද්ධතිය මගින් විශාල වශයෙන් සපුරා ගැනුණි. ඒ අනුව, බැංකු පද්ධතිය විසින් රජය වෙත ලබා දුන් ශුද්ධ ණය 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,284.4කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, ඉන් සියයට 95ක පමණ ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සපයන ලදී. රජය සතු වාණිජ ව්‍යාපාර විසින් බැංකු පද්ධතියෙන් ලබා ගත් ණය ද එම ආයතනවල දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වයන් පිළිබිඹු කරමින් 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 185.9කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. අරමුදල් පිරිවැය අඩු වීමේ

1.10 රජය සටහන
වාණිජ බැංකු විසින් පෞද්ගලික අංශයට සපයන ලද ණය

1.1.1 රූප සටහන
පුළුල් මුදල් වර්ධනය හා තුඩුදුන් සාධක

සහායයෙන් පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබා දුන් ණය ද 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 810.5කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, බැංකු පද්ධතියේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් පහළ යෑම, විශේෂයෙන්ම රජය වෙනුවෙන් මහ බැංකුව විසින් විදේශීය මුදලින් නාමනය කළ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සිදු කිරීම හේතුවෙන් මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් පහළ යෑමත් සමඟ M₂ පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය 2021 වසර අවසාන කාලය වන විට මන්දගාමී වෙමින්, 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 23.4ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 13.2ක වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කළේය.

මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රවණතා

ආර්ථිකය මුහුණ දෙන දැඩි අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද, 2021 වසර තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිවල ස්ථායීතාව ආරක්ෂා විය. ශුද්ධ පොලී ආදායම සහ පොලී නොවන ආදායම් යන දෙඅංශයේම කැපී පෙනෙන ඉහළ යෑම් හේතුවෙන් 2021 වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ ලාභදායීතාව පෙර වසරට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර බැංකු අංශයේ මූල්‍ය මැදිහත්වීම සතුටුදායක විය. කෙසේ වෙතත්, විදේශ මුදල් ගලා ඒම් අවම වීම හේතුවෙන් බැංකු අංශය දැඩි විදේශ මුදල් ද්‍රවශීලතා හිඟයකට මුහුණ දුන්නේය. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු සමාගම් අංශය ද සිදු කෙරෙමින් පවතින මූල්‍ය අංශය ඒකාබද්ධ කිරීමේ ප්‍රධාන සැලැස්මේ පසුබිම තුළ ණය වර්ධනය සහ ලාභදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් කැපී පෙනෙන සමස්ත වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. නව සාමාන්‍ය තත්ත්වයට අනුවර්තනය වීමට මහ බැංකුව මූල්‍ය ආයතනවලට අඛණ්ඩව සහාය වූ අතර

වසංගතය නිසා බාධා වූ ආර්ථිකයට සහාය දැක්වීමේ අරමුණින් ඇතැම් නියාමන ලිහිල් කරන ලදී. රක්ෂණ අංශය ද වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම සහ 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ සිට ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් මුදල් වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතාව හිඟ මට්ටම් කරා යොමු විය. යළි යථා තත්ත්වයට පත් වීම ප්‍රමාද වූ සංචාරක ඉපැයීම, අපනයන ආදායම් රුපියල් බවට පරිවර්තනය වීම මන්දගාමී වීම, ආනයන වියදම් ඉහළ යෑම මෙන්ම වසර තුළ දී ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අවස්ථා කිහිපයක දී පහත දැමීම් හේතුවෙන් ඇති වූ අහිතකර වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් නිසා දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතාව ඉතා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. විදේශීය ආයෝජකයින්ගේ දායකත්වය නොසලකා හැරිය තරම් වුවද 2021 වසරේ දී කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරිණි. සමාලෝචනය කරනු ලබන කාල සීමාව තුළදී මහ බැංකුව විසින් රටේ ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිය සුමටව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මේ අතර, නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව සඳහා වඩා ශක්තිමත් නෛතික පදනමක් සැපයීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව විසින් ප්‍රමුඛ නීති සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

1.3 ගෝලීය ආර්ථික පරිසරය සහ ඉදිරි දැක්ම

කොවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑමෙන් ගෝලීය ආර්ථිකය 2022 වසරේ දී යථා තත්ත්වයට පත්වීම ආරම්භ වීම සමඟ ඇති වූ ප්‍රගතිය, රුසියානු - යුක්‍රේන ගැටුමේ ප්‍රතිඵලයක් නිසා දැඩි ලෙස බලපෑමට ලක් විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් 2022 අප්‍රේල් මාසයේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ලෝක ආර්ථික ඉදිරි දැක්මට (World Economic Outlook) අනුව, 2020 වසරේ දී සියයට 3.1ක් වූ ආර්ථික සංකෝචනයට සාපේක්ෂව ගෝලීය ආර්ථිකය 2021 වසරේ දී සියයට 6.1කින් වර්ධනය වන බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. 2021 වසර තුළ දී, නැගී එන වෙළඳපොළ සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් සියයට 6.8කින් සහ දියුණු ආර්ථිකයන් සියයට 5.2කින් වර්ධනය වී ඇති බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. රුසියාව විසින් යුක්‍රේනය ආක්‍රමණය කිරීම සහ ඒ ආශ්‍රිතව රුසියාව වෙත පනවා ඇති සම්බාධක මගින් ගෝලීය ආර්ථිකය මත ඇතිවන බලපෑම් සැලකිල්ලට ගනිමින් 2022 වසරේ දී ගෝලීය ආර්ථික වර්ධනය සියයට 3.6ක් දක්වා මන්දගාමී වනු ඇතැයි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් පුරෝකථනය කර ඇත. යුද්ධයට අමතරව, චීනයේ නිරන්තරව හා මහා පරිමාණ වශයෙන් සිදු කරනු ලබන සමාජ

1.4 සංඛ්‍යා සටහන
ගෝලීය ආර්ථික ප්‍රවණතා සහ ඉදිරි දැක්ම (අ)

ශීර්ෂය	2020 (අ)	2021 (අ)	2022 (පුරෝකථන) (පුරෝකථන)	2023 (පුරෝකථන)
ලෝක නිෂ්පාදනය	-3.1	6.1	3.6	3.6
සංවර්ධිත ආර්ථික	-4.5	5.2	3.3	2.4
ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය	-3.4	5.7	3.7	2.3
යුරෝ කලාපය	-6.4	5.3	2.8	2.3
එක්සත් රාජධානිය	-9.3	7.4	3.7	1.2
ජපානය	-4.5	1.6	2.4	2.3
නැගී එන වෙළඳපොළ සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථික	-2.0	6.8	3.8	4.4
නැගී එන සහ සංවර්ධනය වන ආසියාව	-0.8	7.3	5.4	5.6
චීනය	2.2	8.1	4.4	5.1
ඉන්දියාව	-6.6	8.9	8.2	6.9
ලෝක වෙළඳ පරිමාව (භාණ්ඩ හා සේවා)	-7.9	10.1	5.0	4.4
මිල නැසීම්				
පාරිභෝගික මිල				
සංවර්ධිත ආර්ථික	0.7	3.1	5.7	2.5
නැගී එන වෙළඳපොළ සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථික	5.2	5.9	8.7	6.5
වෙළඳ භාණ්ඩ මිල (එ.ජ. ඩොලර්)				
ඉන්ධන	-32.7	67.3	54.7	-13.3
ඉන්ධන නොවන	6.8	26.8	11.4	-2.5

(අ) වෙනත් සඳහනක් නොමැති විට මූලාශ්‍රය: World Economic Outlook
වාර්ෂික ප්‍රතිශත වෙනස (2022 අප්‍රේල්), ජා.ම. අරමුදල
(ආ) සංශෝධිත
(ඇ) තාවකාලික

සහ ආර්ථික කටයුතු සීමා කිරීම් හේතුවෙන් ගෝලීය සැපයුම් දාමයන්ට බාධා වීම, අඛණ්ඩ උද්ධමන පීඩනය හේතුවෙන් බොහෝ රටවල මුදල් ප්‍රතිපත්ති දැඩි කිරීමට සිදු වීම, සහ වසංගතයේ බලපෑම් අවම කරගැනීමට මීට පෙර ලොව පුරා ලබා දී තිබූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහායයන් ඉවත් කර ගැනීම ද ගෝලීය ආර්ථික වර්ධන අපේක්ෂා කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපානු ඇති බවට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පුරෝකථනය කරයි. ඒ අනුව, 2022 වසරේ දී දියුණු ආර්ථිකයන් සහ නැගී එන වෙළඳපොළ සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් සඳහා, පිළිවෙළින්, සියයට 3.3ක සහ සියයට 3.8ක ආර්ථික වර්ධන අනුපාත පුරෝකථනය කර ඇත. තවද, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් 2023 වසර සඳහා වන ආර්ථික වර්ධන පුරෝකථනය, සියයට 3.6ක් දක්වා, 2022 වසරේ ජනවාරි මස ලෝක ආර්ථික ඉදිරි දැක්මෙහි සඳහන් අගයට වඩා ප්‍රතිශතාංක 0.2කින් අඩු අගයකට සංශෝධනය කර ඇත.

දැනට පවතින රුසියානු - යුක්‍රේන ගැටුම මගින් ජීවිත හානි සහ මානුෂීය පීඩාවන්ට අමතරව, මෙම රටවල් දෙකෙන් ඔබ්බට සැලකිය යුතු ආර්ථික අවදානම් ඇති කර ඇති අතර, එමගින් ලොව පුරා රටවල් අතර ආර්ථික ගැටලු නිර්මාණය කර ඇති බවට පොදු

පිළිගැනීමක් ඇත. යුද්ධයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බේදජනක ලෙස ජීවිත අහිමි වීම් සහ මානුෂීය පීඩා ඇති වන අතර, යුක්‍රේනයේ යටිතල පහසුකම් සඳහා සැලකිය යුතු හානියක් සිදු වන බැවින් එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2022 වසරේ දී යුක්‍රේන ආර්ථිකය ප්‍රබල අවපාතයකට මුහුණ දීමට නියමිතය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට අනුව, යුක්‍රේන ආර්ථිකය 2022 වසරේ දී සියයට 35කින් සංකෝචනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. විශාල ආර්ථිකයන් විසින් රුසියාවෙන් තෙල් සහ ගෑස් ආනයනය තහනම් කිරීම, බටහිර රටවල් විසින් රුසියානු මහ බැංකුවේ වත්කම් අත්හිටුවීම සහ අන්තර්ජාතික පියවීම් බැංකුවේ සේවාවන් ලබා ගැනීම තහනම් කිරීම ඇතුළුව රුසියාව මත පනවා ඇති දැඩි වෙළඳ සහ මූල්‍ය සම්බාධක ගෝලීය ආර්ථිකය සහ මූල්‍ය වෙළඳපොළ මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති කරනු ලබන අතරතුර, රුසියානු ආර්ථිකය 2022 වසරේ දී සියයට 8.5කින් පමණ තියුණු ලෙස සංකෝචනය වීමට හේතු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. වෙළඳාමට සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ සඳහා බාධක ඇති වීම මෙන්ම සරණාගතයන් විශාල වශයෙන් පැමිණීම හේතුවෙන් විශේෂයෙන්ම, මෙම රාජ්‍යයන් දෙකෙහි අසල්වැසි රටවල් බලපෑමට ලක් වී ඇත. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට අනුව යුද්ධයේ බලපෑම ලොව අනෙකුත් රටවල් සඳහා මූලික ප්‍රවාහ පහක් හරහා සම්ප්‍රේෂණය වනු ඇත. බලශක්ති, තිරිඟු, බඩ ඉරිඟු, ලෝහ සහ පොහොර සඳහා යෙදවුම් ආදී වූ වෙනත් භාණ්ඩ ඇතුළුව භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම ප්‍රථම සහ වඩාත්ම ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කළ හැකි ප්‍රවාහය වේ. සැපයුම් දාම අවහිරතා සහ කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුවෙන් මේ වන විටත් ඉහළ මට්ටමක පවතින උද්ධමන පීඩනයන් මත මෙය තවදුරටත් බලපෑම් ඇති කරයි. ඒ අනුව, 2022 වසර සඳහා උද්ධමනය දියුණු ආර්ථිකයන්හි සියයට 5.7ක් සහ නැගී එන වෙළඳපොළ සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්හි සියයට 8.7ක් ලෙස ඉහළ යනු ඇතැයි පුරෝකථනය කර ඇත. දෙවනුව, රුසියාව සහ යුක්‍රේනය සමඟ සෘජු හා සැලකිය යුතු වෙළඳාමක් සහ ප්‍රේෂණ සම්බන්ධතා ඇති රටවල් සඳහා අහිතකර බලපෑම් ඇති වනු ඇත. තවද, ආර්ථික අවහිරතා සහ රුසියාවෙන් අන්තර්ජාතික ගෙවීම් සේවා ඉවත් වීම හේතුවෙන් සංචාරකයන්ගේ පැමිණීම අඩු වීමත් සමඟ රුසියානු සහ යුක්‍රේන සංචාරක පැමිණීම් මත බොහෝ සෙයින් යැපෙන රටවල්වල සංචාරක ඉපැයීම් බලපෑමට ලක් වනු ඇත. තෙවනුව, රුසියාව සහ යුක්‍රේනය ගෝලීය අගය දාමයන් සමඟ ඒකාබද්ධ කටයුතු කිරීම සාමාන්‍ය භාණ්ඩ හා නිෂ්පාදන සම්බන්ධතාවලින්

1

ඔබ්බට විහිදෙන බැවින්, අමුද්‍රව්‍ය හිඟයන් නිසා පැන නගින සංරචක නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලීන්ට බාධා වීම් රට රටවල් අතර නිෂ්පාදන ජාල හරහා ලොව පුරා පැතිරී යා හැකිය. සිව්වන ප්‍රවාහය වන්නේ දැනටමත් භාණ්ඩ මිල ගණන්වල පීඩනයන් සහ සම්බාධක සමඟ බලපෑමට ලක් වී ඇති ව්‍යාපාරික විශ්වාසය සහ මූල්‍ය තත්ත්වයයි. ඉහළ ගෝලීය ආහාර හා බලශක්ති මිල ගණන්, දැඩි ගෝලීය මූල්‍ය තත්ත්වයන් සහ සංචාරක ඉපයීම් පහළ යෑම හේතුවෙන් ආසියානු කලාපයේ ඇතැම් තෙල් ආනයනය කරන ආර්ථිකයන්හි වර්ධනය අඩාල කරන අතර, තෙල් අපනයනකරුවන් ඉහළ පොසිල ඉන්ධන මිල ගණන්වලින් වාසි ලබනු ඇත. අනෙක් අතට, පොහොර සහ ධාන්‍ය සඳහා රුසියාව සහ යුක්‍රේනය මත යැපුණු ඇතැම් දකුණු සහ අග්නිදිග ආසියානු රටවල්හි කෘෂිකාර්මික කර්මාන්ත මත සෘණාත්මක බලපෑමක් ඇති වනු ඇත. මූල්‍ය වෙළඳපොළ අවදානම් මගහරවා ගැනීම සමඟ ආසියානු කලාපයෙන් ප්‍රාග්ධන ඉවත්ව යෑම් හට ගනු ඇත. 2022 වසරේ දී සියයට 4.4ක පුරෝකථනය කළ ආර්ථික වර්ධනයක් සහිතව, චීන ආර්ථිකයේ වර්ධනයන් ආසියාවේ ඉදිරි දැක්මෙහි ප්‍රමුඛස්ථානයක් ගනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. සමස්තයක් වශයෙන්, ගෝලීය බලශක්ති සහ වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් දේශීය උද්ධමනය ඉහළ යෑම සහ වෙළඳ හිඟයන් පුළුල් වීම, ගෝලීය ඉල්ලුම දුර්වල වීම, ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ උච්චාවචනය වීම, විදේශ විනිමය අනුපාතයේ අස්ථාවරතා, ණය ලබා ගැනීම් පිරිවැය ඉහළ යෑම සහ දියුණු ආර්ථිකයන්හි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග දැඩි කිරීම හේතුවෙන් ගෝලීය මූල්‍ය තත්ත්වයන් දැඩි වීම, ආර්ථික අවපාත, බුන්වත්භාවය සහ ඇතැම් අවස්ථාවන්හි දී සංවර්ධන කටයුතු අඩාල කරමින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් තවත් අවදානම් තත්ත්වයන්ට ඇද දමනු ලබයි.

කොවිඩ්-19 සීමා කිරීම් ලිහිල් කිරීමත් සමඟ ගෝලීය ඉල්ලුම නැවත යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ පසුබිම මත බලශක්ති සහ ආහාර ද්‍රව්‍යයන්ගේ මිල 2021 වසර පුරා ඉහළ යන ප්‍රවණතාවක පසු වූ අතර, යුරෝපයේ පවතින භූ දේශපාලනික පීඩන සමඟ තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක රැඳෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2020 වසරේ කොවිඩ්-19 ව්‍යාප්තිය සමඟ බොරතෙල් මිල තියුණු ලෙස පහත වැටුණ ද, 2020 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ සිට මිල ක්‍රමයෙන් ඉහළ ගිය අතර, 2021 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී වසර හතකට පසු වාර්තා වූ ඉහළම අගය කරා ළඟා වීමට පෙර, 2021 වසරේ මාර්තු මස වන විට පූර්ව වසංගත මට්ටම වෙත ළඟා වී තිබුණි. රුසියාව සහ යුක්‍රේනය අතර

මෑත කාලීනව මතු වූ භූ දේශපාලනික පීඩනයන් මත රුසියාවෙන් බොරතෙල් මිලදී ගැනීමට ගැනුම්කරුවන් පසුබට වීම හේතුවෙන් ගෝලීය බොරතෙල් සැපයුම් තවදුරටත් බලපෑමට ලක් වීමේ අවදානම් තත්ත්වය බොරතෙල් බැරලයක මිල එ.ජ. ඩොලර් 100කට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතීමට හේතු විය. චීනයේ දකින්නට ලැබුණු ආකාරයේ කොවිඩ්-19 ව්‍යාප්තිය සහ අදාළ සංවරණ සීමා සහ රටවල්වල උපායමාර්ගික සංවිච්චිත අමතර බොරතෙල් සැපයුම් නිකුත් කිරීමේ අපේක්ෂාවක් පැවතීම හේතුවෙන් මිල සඳහා වන පීඩනය අඩු විය හැකි වුවද, බොරතෙල් බැරලයක මිලෙහි සාමාන්‍යය 2022 වසර සඳහා එ.ජ. ඩොලර් 106.83ක් ලෙස පවතිනු ඇති බවට 2022 අප්‍රේල් ලෝක ආර්ථික ඉදිරි දැක්ම මගින් පුරෝකථනය කර ඇති අතර, එමගින් වසර පුරා බොරතෙල් මිල ඉහළ අගයක පැවතීමට ඇති ඉහළ සම්භාවිතාව පෙන්නුම් කෙරේ. ආහාර මිල සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ, 2021 වසර තුළ දී ආහාර සහ කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ (Food and Agriculture Organisation) ආහාර මිල දර්ශකය, 2020 වසරේ නිරීක්ෂණය කළ මිලට වඩා සියයට 28.1ක සමස්ත වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ඉහළ යෙදවුම් පිරිවැය, අහිතකර දේශගුණික තත්ත්වයන් සහ කොවිඩ්-19 හා සම්බන්ධ අවිනිශ්චිතතා මත නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීමට පසුබට වීම මධ්‍යයේ ගෝලීය ආහාර මිල ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවයක් පැවතුණි. මෙම ගැටලුකාරී තත්ත්වයන් දිගින් දිගටම පැවතුණ අතර, ප්‍රමුඛ කෘෂිකාර්මික අපනයනකරුවන් ද්විත්වයක් වන රුසියාව සහ යුක්‍රේනය අතර පවතින භූ දේශපාලනික පීඩන මෙම ගැටලු තවදුරටත් උග්‍ර වනු ඇත. 2022 වසරේ පළමු මාස තුන තුළ මෙම දර්ශකය අඛණ්ඩව ඉහළ යෑමට ඉහත සඳහන් ගැටලු හේතු විය.

ලොව පුරා බොහෝ මහ බැංකු 2020 වසර තුළ සහ 2021 වසරේ මුල් කාලයේ දී සැලකිය යුතු ලෙස මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ අතර බොහෝ ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉතිහාසයේ මෙතෙක් පැවති අවම මට්ටම් දක්වා අඩු විය. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඇතුළු විවිධ ප්‍රතිපත්තිමය සහායයන් සහ සාර්ථක එන්නත්කරණ වැඩසටහන්වල දායකත්වය මගින් ලෝක ආර්ථිකය 2021 වසර තුළ යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කිරීම ඇරඹිණි. විශේෂයෙන්ම, බොහෝ රටවල ඉල්ලුම් තත්ත්ව සැපයුම් තත්ත්වයන්ට වඩා වේගයෙන් සාමාන්‍යකරණය වීම ආරම්භ වූ අතර එමගින් විවිධ අංශ හරහා මිල පීඩන ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, රටවල් කිහිපයක්, විශේෂයෙන්ම සංවර්ධන ආර්ථිකයන් මේ දක්වා ගෙන ඇති විශාල මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්

කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග නවතා දැමීමටත් උද්ධමන පීඩන සහ අහිතකර උද්ධමන අපේක්ෂා වර්ධනය වීම හමුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති දැඩි කිරීමත් ආරම්භ කෙරිණි. තවද, මෑතකාලීන රුසියානු-යුක්‍රේන යුද්ධය හේතුවෙන් ඇති වූ ගෝලීය දේශපාලන අවිනිශ්චිතතා සහ සැපයුම් අංශයේ බාධා හමුවේ බොහෝ ආර්ථිකයන්හි මිල මට්ටම් මත අමතර පීඩන ඇති කළ අතර මෑත කාලීනව පුරෝකථනය කළ සහ අත්විඳින ලද මට්ටම්වලට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය උද්ධමන අනුපාතික සඳහා පිළියම් යෙදීමට ප්‍රතිපත්තිමය පියවර ගැනීමට බොහෝ රජයන්ට සිදු විය. පසුගිය වසර දෙක තුළදී ඉලක්කගත ෆෙඩරල් අරමුදල් අනුපාතික සියයට 0.00 සහ සියයට 0.25 පරාසයේ පවත්වා ගනු ලැබූ එක්සත් ජනපද ෆෙඩරල් සංචිත බැංකුව, ඉහළ යන උද්ධමන පීඩන සැලකිල්ලට ගනිමින්, විශේෂයෙන්ම 2022 වසර මුල් කාලයේ දී එක්සත් ජනපදයේ උද්ධමනය වසර 40කට පසු වාර්තා වූ වැඩිම අගයක් දක්වා ඉහළ යෑම මධ්‍යයේ, ඉලක්කගත ෆෙඩරල් අරමුදල් අනුපාතික පරාසය 2022 මාර්තු මාසයේ දී පදනම් අංක 25කින් ඉහළ නංවන ලදී. මෙම ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීමට අමතරව තවදුරටත් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීම මගින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති දැඩි කරන බවට ද නුදුරු කාලීනව ශේෂ පත්‍රයේ සංකෝචනය කිරීම් සිදු කරන බවට ද ෆෙඩරල් සංචිත බැංකුව විසින් දක්වන ලදී. වසංගතයෙන් පීඩාවට පත් ආර්ථිකයට සහාය වීම සඳහා 2020 වසරේ ආරම්භයේ සිට ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයක් ක්‍රියාත්මක කළ එංගලන්ත මහ බැංකුව, 2021 වසර අවසාන කාලයේ සිට මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය දැඩි කිරීම ආරම්භ කළේය. 2022 මාර්තු මස අවසානය වන විට එංගලන්ත මහ බැංකුව වසංගත කාලසීමාව තුළ පැවති බැංකු අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව සිය බැංකු අනුපාතිකය පියවර තුනකින් පදනම් අංක 65කින් ඉහළ නංවා ඇත. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමූල්‍ය අනුපාතිකය ඒ වන විටත් ශුන්‍ය මට්ටමේ පැවතුණු බැවින්, වසංගත කාලය තුළ යුරෝපානු කලාපයේ සිදු කරන ලද ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්කරණයන් මූලික වශයෙන් වත්කම් මිලදී ගැනීමේ වැඩසටහන් හරහා සිදු කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ශුද්ධ වත්කම් මිලදී ගැනීම් ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීමට අපේක්ෂිත අතර, ශුද්ධ වත්කම් මිලදී ගැනීම් අවසන් වූ පසු ප්‍රතිපත්ති අනුපාතිකවල යම් වෙනස්කම් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. පොලී අනුපාතික පිළිබඳ ඉදිරි මාර්ගෝපදේශ සැපයීම ද යුරෝපීය මහ බැංකුව තහවුරු කර ඇත. මේ අතර, චීනය ඇතුළු ආසියානු ආර්ථිකයන් කිහිපයක් ආර්ථික වර්ධනයට තවදුරටත් සහාය වීම සඳහා ලිහිල් ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කළේය.

උද්ධමනය සාමාන්‍ය මට්ටමක පැවතීම මධ්‍යයේ සහ දේපළ අංශයේ ගැටලු සහ ඇතැම් ප්‍රදේශවල කොවිඩ්-19 වසංගතය නැවත පැතිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ අහිතකර ආර්ථික වර්ධන ප්‍රවණතා මධ්‍යයේ වීන මහජන බැංකුව 2022 වසරේ මුල් කාලය වන විටත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කළේය. ඉන්දියානු සංචිත බැංකුව ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන ගිය අතර, ඉදිරි කාලපරිච්ඡේදයේ දී උද්ධමනය ඉලක්කගත පරාසය තුළ රඳවා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය උත්තේජක ඉවත් කර ගැනීමට අවධානය යොමු කර ඇත. 2020 වසරේ මැද වන විට පියවර කිහිපයක දී එක් දින ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකය සියයට 1.75ක් දක්වා පහත දැමූ මැලේසියානු මහ බැංකුව, 2021 වසරේ සිට 2022 වසරේ මුල් කාලය දක්වා ප්‍රතිපත්ති අනුපාතිකය නොවෙනස්ව පවත්වා ගනිමින් ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගියේය. ඉල්ලුම මත පදනම් වූ උද්ධමන පීඩන අඩු මට්ටමක පැවතීමත් බලශක්ති සහ ආහාර මිල ගණන් ස්ථාවර වීමත් සමග මැදි කාලීන උද්ධමන අපේක්ෂා ඉලක්කගත මට්ටම් කරා නැවත පැමිණෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීමත් හේතුවෙන් තායිලන්ත මහ බැංකුව ලිහිල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයක් පවත්වා ගනිමින් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට සහාය වීම පිළිබඳ අවධාරණය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගියේය. ඒ හා සමානව, පිලිපීන මහ බැංකුව ද 2021 වසර තුළ ලිහිල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගිය අතර, වර්ධනයට සහාය වීම සඳහා 2022 වසරේ මාර්තු මස මැද වන විටත් එම ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයෙන් බැහැර නොවූ නමුත් උද්ධමන අපේක්ෂා අස්ථාවර වීමට හේතු වන උද්ධමන පීඩන සඳහා පිළියම් යෙදීමට ඔවුන්ගේ සුදානම අවධාරණය කළේය. ඉන්දුනීසියාවේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ද ඉහත සඳහන් කළ අනෙකුත් අන්තීදිග ආසියානු ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලට සමාන වූ අතර ඉන්දුනීසියානු මහ බැංකුව විසින් 2021 වසරේ මුල් කාලයේ සිට සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ස්ථාවරව පවත්වා ගෙන ගියේය. ඒ සමඟම, ඉන්දුනීසියානු මහ බැංකුව විසින් ක්‍රමයෙන් සංචිත අවශ්‍යතා ඉහළ නැංවීම හරහා ද්‍රවශීල තත්ත්ව අඩු කිරීම ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. 2020 වසර තුළ දී කොවිඩ්-19 වසංගතයට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ලොව පුරා බොහෝ මහ බැංකු බෙහෙවින් සමාන වූ ලිහිල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබූ නමුත් උද්ධමන පීඩනවල වෙනස්වීම් සහ එම පීඩන සඳහා හේතු වූ සාධක මෙන්ම ආර්ථික වර්ධන ඉදිරි දැක්ම පිළිබඳ ගැටලු හේතුවෙන් ලිහිල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලින් බැහැර වීම රටවල් අතර එකිනෙකට වෙනස් බව පෙනී යයි. ඇතැම් ආර්ථිකයන් අනෙකුත්

1

ආර්ථිකයන්ට වඩා හොඳින්, විශේෂයෙන් සැපයුම් අංශයේ ගැලපීම් සමඟ උද්ධමන පීඩන කළමනාකරණය කර ඇති බව පෙනී යන අතර බොහෝ රටවල් මිල ස්ථායීතාව සහ වසංගතයෙන් පසු ආර්ථික වර්ධනය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම අතර තුලනයකින් යුතුව පවත්වා ගෙන යෑමට උත්සාහ දරමින් සිටියි. කෙසේ වෙතත්, 2022 මාර්තු වන විට, රුසියානු-යුක්‍රේන යුද්ධය සම්බන්ධ ප්‍රවණතා හේතුවෙන් ගෝලීය ආර්ථික දැක්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු අවිනිශ්චිතතා ඇති වී තිබේ. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ 2022 අප්‍රේල් ලෝක ආර්ථික ඉදිරි දැක්ම මගින් මෙම යුද්ධයේ බලපෑම් සම්ප්‍රේෂණය වීම ආර්ථිකයන් හරහා විවිධ විය හැකි බැවින් රටවල් අතර සුදුසු මුදල් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිචාර සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් විය හැකි බවත් ඉදිරි කාලය තුළදී ප්‍රතිපත්ති විශ්වසනීයත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා පැහැදිලි සන්නිවේදනය සහ දත්ත පදනම් වූ ඉදිරි මග පෙන්වීමක වැදගත්කම සඳහන් කරයි.

1.4 සාර්ව ආර්ථික දැක්ම

ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩපිළිවෙළක් තුළින් ආර්ථිකය නැවත වෙනස්වීමත් සමඟ නුදුරු කාලීනව ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය මධ්‍යස්ථව වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, දිගු කලක් ප්‍රමාද වී ඇති ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ද සමඟින් ජා.මු. අරමුදල විසින් සහය දීමට නියමිත ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් තුළින් මැදිකාලීනව ආර්ථිකය නගා සිටුවීමට පහසුකම් සැලසෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. විදේශීය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය යන අංශ දෙකෙහිම උග්‍ර අවදානම්, සමාජ නොසන්සුන්තාවය සහ දේශපාලන අස්ථාවරත්වය ඉහළ යෑම, වසංගතයේ බලපෑම්, දේශීය බලශක්ති අර්බුදය සහ ගෝලීය වශයෙන් සහ දේශීය වශයෙන් ඉහළ ගිය භාණ්ඩ මිල ගණන් හේතුවෙන් ඇති වූ සාර්ව ආර්ථික අස්ථාවරත්වය, 2022 වසරේ අපේක්ෂිත වර්ධනය සැලකිය යුතු ලෙස පහළ දමනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, නුදුරු අනාගතය මත ද බලපෑම් ඇති කරමින් වර්ධනය මන්දගාමී කරනු ඇත. එසේම, රජය විසින් අන්තර් කාලීනව විදේශ ණය සේවාකරණය තාවකාලිකව අත්හිටුවන බවට නිවේදනය කිරීම සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩසටහනක් සඳහා යොමු වීම මධ්‍යයේ ආර්ථික කටයුතු තවදුරටත් මන්දගාමී වීමට ඉඩ ඇත. කෙසේ වෙතත්, දේශීය ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම අරමුණු කරගත් විවක්ෂණශීලී සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සමඟින් ජා.මු. අරමුදලේ මැදිහත්වීම සහ මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අතර මනා සම්බන්ධීකරණය ඇති වීම මෙන්ම සිදු කිරීමට අපේක්ෂිත රජය සතු

වාණිජ ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම තුළින් මැදි කාලීනව වර්ධන වේගය යථා තත්ත්වයට පත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සැලකිය යුතු ලෙස දැඩි කිරීම මගින් අධික උද්ධමන පීඩන මැඩපැවැත්වීමට හැකි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින් ආයෝජන සඳහා හිතකර පරිසරයක් ස්ථාපිත කිරීමේ දී වැදගත් වන උද්ධමන අපේක්ෂා පාලනය කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, පොලී අනුපාතවල කැපී පෙනෙන වැඩිවීම, ණය දීම අධෛර්යමත් කරන අතර, ඒ හේතුවෙන් ආර්ථික වර්ධනය අඩාල කරනු ඇත. එහෙත් පොලී අනුපාත විෂමතා සහ විනිමය අනුපාතිකයේ පීඩනය යම් දුරකට අඩු කිරීම මැදි කාලීනව සහ දිගු කාලීනව ඵලදායී ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හේතු වනු ඇත. දැඩි කරන ලද මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, විදේශ විනිමය ගලා ඒම සඳහා පහසුකම් සලසමින් දේශීය මුදලේ බාහිර අගය ස්ථාවර කිරීමට හිතකර ලෙස බලපානු ඇත. දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ පසුකාලීන බලපෑම් හේතුවෙන් 2023 වසරේ දී පුද්ගලික අංශයට ලබා දෙන ණය ප්‍රසාරණය මෙන්ම පුළුල් මුදල් සැපයුම තරමක් පහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ ද, අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ප්‍රයත්න ක්‍රියාත්මක වන විට රජය වෙත ලබා දුන් ශුද්ධ ණය ප්‍රසාරණය පහළ යෑම මධ්‍යයේ වුවද 2024 වසරේ සිට මැදි කාලීනව පුළුල් මුදල් සහ පෞද්ගලික අංශයට ලබා දෙන ණය වර්ධනය සාමාන්‍යකරණයට පත්වීම අපේක්ෂා කෙරේ. අපේක්ෂා කරන පරිදි ගෝලීය ඉල්ලුම යථා තත්ත්වයට පත් වීම, හිතකර විනිමය අනුපාත සහ වෙළඳාම් කළ හැකි අංශය වැඩිදියුණු කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සමඟින් අපනයන ඉපැයීම් ඉදිරි කාලය තුළ ශක්තිමත් වීමට පෙර, 2022 වසර තුළ මධ්‍යස්ථව පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ 2022 වසරේ දී සහ ඉදිරි කාලය තුළ ආනයන සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ දුෂ්කරතා හේතුවෙන් ආනයන සඳහා ඇති ඉල්ලුම අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, ඉන්ධන ඇතුළු ගෝලීය වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, සාපේක්ෂව ආනයන ඉහළ මට්ටමක පැවතීමට ඉඩ ඇත. අපනයන ඉපැයීම්වල අපේක්ෂිත වර්ධනය, මැදි කාලීනව වෙළඳ හිඟය පහළ යෑමට හේතු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මේ අතර, වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන සමාජ ආර්ථික නොසන්සුන්තාවය අවසන් වූ පසු, ලෝක ආර්ථිකය මෙන්ම ලොව පුරා මිනිසුන් සංචරණය වීම ක්‍රමයෙන් සාමාන්‍යකරණය වීමත් සමඟ ඉදිරි කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවට සංචාරක කර්මාන්තයෙන් ප්‍රතිලාභ ලැබෙනු ඇත. මෙමගින්, ප්‍රවාහන සේවාවල අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම්

1.5 සංඛ්‍යා සටහන
කෙටි කාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව (අ)

දර්ශකය	ඒකකය	2020 (අ)	2021 (ආ)	2022 (පුරෝකථන)
මූර්ත අංශය (ඇ)				
මූර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය	සියයට	-3.6 (ඇ)	3.7	1.0
පවත්නා වෙළඳපොළ මිල අනුව ද.දේ.නි.	රුපියල් ට්‍රිලියන	15.0 (ඇ)	16.8	20.7
ඒක පුද්ගල ද.දේ.නි.	ඒ.ජ. ඩොලර්	3,695 (ඇ)(ඉ)	3,815	3,041
මුළු ආයෝජන	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	25.1 (ඇ)(ඊ)	27.7	28.0
දේශීය ඉතුරුම්	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	18.7 (ඇ)(ඊ)	20.1	19.5
ජාතික ඉතුරුම්	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	23.6 (ඇ)(ඊ)	23.8	25.4
විදේශීය අංශය				
වෙළඳ ශේෂය (ඇ)	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-7.4	-9.6	-12.4
අපනයන	ඒ.ජ. ඩොලර් බිලියන	10.0	12.5	13.0
ආනයන	ඒ.ජ. ඩොලර් බිලියන	16.1	20.6	21.4
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය (ඇ)	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-1.5	-4.0	-2.6
විදේශීය නිල සංචිත	ආනයනික මාස වශයෙන්	4.2	1.8	1.5
රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය (ඈ) (උ) (ඌ)				
සමස්ත අයවැය හිඟය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-11.1 (එ)	-12.2	-10.2
මධ්‍යම රජයේ ණය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	100.6	104.6	108.2
මුදල් අංශය සහ උද්ධමනය				
පුළුල් මුදල් වර්ධනය (M ₂) (ඒ)	සියයට	23.4	13.2	12.7
පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය වර්ධනය (M ₂) (ඒ)	සියයට	6.5	13.1	10.0
වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමනය (ඔ)	සියයට	4.6	6.0	22.0

(අ) 2022 අප්‍රේල් මැද භාගය වන විට පැවති තොරතුරු මත පදනම් වී ඇත. මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව
 (ආ) සංශෝධිත මුදල් අමාත්‍යාංශය
 (ඇ) තාවකාලික ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ඈ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2010 පදනම් වර්ෂය යටතේ නිකුත් කරන ලද ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.
 (ඉ) නවතම ජනගහන සංඛ්‍යා දත්ත අනුව ඇස්තමේන්තු යාවත්කාලීන කර ඇත.
 (ඊ) 2020 වසර සඳහා ද.දේ.නි. යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙලින්, 25.2%, 18.9% සහ 23.9%ක් වූ මුළු ආයෝජන, දේශීය ඉතුරුම් සහ ජාතික ඉතුරුම් පිළිබඳ දත්ත ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංශෝධනය කරන ලදී.
 (උ) රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයට අදාළ පුරෝකථන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රක්ෂේපන දත්ත මත පදනම් වේ.
 (ඌ) ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2022 මාර්තු 29 දින නිකුත් කරන ලද 2020 සංශෝධිත ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.
 (එ) මුදල් අමාත්‍යාංශයට අනුව, 2020 අයවැයෙහි ප්‍රකාශයට පත්කළ පරිදි, 2020 වසරට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ සංඛ්‍යාලේඛන සංශෝධනය කර ඇත.
 (ඒ) වසර අවසානයේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය
 (ඔ) කො.පා.මී. දර්ශකය (2013 = 100) මත පදනම් වේ.

නැවත වර්ධනය වීම සහ තොරතුරු තාක්ෂණ/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම යන උප සේවා අංශයේ ඉහළ වර්ධනයක් සමඟ මැදි කාලීනව සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය ශක්තිමත් වීම අපේක්ෂා කෙරේ. අන්තර් කාලීනව විදේශ ණය සේවාකරණය තාවකාලිකව අත්හිටුවීම සහ අපේක්ෂිත ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩසටහනේ ආරම්භය හේතුවෙන් අපේක්ෂිත විදේශ ණය මත පොලී ඉතිරි කිරීම් නිසා ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ හිඟය ඉදිරි කාලය තුළ මධ්‍යස්ථ වනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ. තවද, ගෝලීය ගමනාගමනය වැඩිදියුණු වීමත් සමඟ විදේශ රැකියා සඳහා පිටත්වීම් ක්‍රමයෙන් ඉහළ යාමත් සංක්‍රමණික ශ්‍රමිකයින් සඳහා ඇති ඉල්ලුම වැඩිවීම සහ නිල මාර්ග හරහා අපේක්ෂිත විදේශ ප්‍රේෂණ ගලා ඒම යථා තත්වයට පත් වීමත් සමඟ මැදි කාලීනව විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ

ප්‍රේෂණ ක්‍රමිකව වැඩිදියුණු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, විදේශ ජංගම ගිණුමේ හිඟය, ක්‍රමයෙන් තිරසාර මට්ටමකට අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, කොළඹ වරාය නගර ව්‍යාපෘතියට සහ හම්බන්තොට කාර්මික කලාපය වැනි කාර්මික කලාප සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අපේක්ෂිත ණය නොවන ගලා ඒම සමඟ මැදි කාලීනව මූල්‍ය ප්‍රවාහ ශක්තිමත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වැඩසටහනෙන් සහ ජා. මු. අරමුදල විසින් අනුග්‍රහය දක්වන ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනෙන් බලාපොරොත්තු වන පරිදි ආයෝජක විශ්වාසය ඉහළ නැංවීම මූල්‍ය ගිණුමට ගලා ඒම සඳහා සහාය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මේ අතර, සුදුසු බදු ව්‍යුහයක් සහ ආදායම් ඒකරාශී කිරීම වැඩිදියුණු කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සමඟ මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය සඳහා

1

රජයේ කැපවීම මෙන්ම ණය නොවන විදේශ ගලා ඒම් ඉහළ නැංවීමේ ප්‍රයත්න ද ආර්ථිකයේ වර්ධනය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව, ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ඉලක්ක කරගත් දුරදර්ශී සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල සහාය ඇතිව, දිගුකාලීන ව්‍යුහාත්මක ගැටලුවලට විසඳුම් ලබා දෙමින් ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන විභවය පුළුල් කිරීම තුළින් 2023 වසරේ සිට ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ක්‍රමානුකූලව වර්ධනය වී මැදි කාලීනව එහි විභව මට්ටම කරා ළඟා වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මැදි කාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුවේ ප්‍රක්ෂේපණ සිදුකිරීම සඳහා ජා.මු අරමුදලේ වැඩසටහනක් සඳහා සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීම, ඉදිරියේ දී සිදු කිරීමට නියමිත විදේශ ණය වගකීම් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා දරන ප්‍රයත්න සහ විවිධ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම ඇතුළුව මෑතකදී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම්වල (2022 වසරේ අප්‍රේල් මුලදී) බලපෑම පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු අවශ්‍ය වේ. මෙම ප්‍රතිපත්ති නිවේදන බොහොමයක් දැනට ආරම්භක අදියරේ පවතින බැවින්, මෙම වාර්තාවෙහි සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රකාශනය කරනු ලබන මැදි කාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව නොමැති අතර, ඒ වෙනුවට, 2022 වසර සඳහා පමණක් ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන් සඳහා වන පුරෝකථන දක්වනු ලැබේ. යාවත්කාලීන තොරතුරු මත පදනම්ව ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යයන් පිළිබඳ විධිමත් ප්‍රක්ෂේපණ සිදු කිරීමට හැකි වූ පසු, මැදි කාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රකාශනවලින් ලබා ගත හැකි වනු ඇත.

1.5 ගැටලු සහ ප්‍රතිපත්ති

දශක කිහිපයක් මුළුල්ලේ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය, මෙතෙක් සිදුව ඇති සමාජ සහ ආර්ථික පරිණාමයන්, විශේෂයෙන් ම සාමාන්‍ය මට්ටමේ ආර්ථික වර්ධනය සහ සංවර්ධන දර්ශක මෙන්ම, සමාජ යටිතල පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් වන අඛණ්ඩ ආයෝජන මගින් පිළිබිඹු වන පරිදි සම තත්වයේ රටවල් අභිබවා ගිය අතර, අඛණ්ඩව පවතින ව්‍යුහාත්මක ගැටලු මගින් රටේ ආර්ථික අපේක්ෂා යටපත් කර ඇතත්, තිරසාර සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව සහ ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකටම ප්‍රතිලාභ ලැබෙන වර්ධනයක් සහතික කිරීම සඳහා එම ගැටලුවලට කඩිනමින් පිළියම් යෙදිය යුතුය. නිදහස ලැබුණු සමයේ දී, ශ්‍රී ලංකාව ශීඝ්‍ර ආර්ථික වර්ධනය සහ සංවර්ධනය සඳහා මැනවින් සූදානම්ව සිටි අතර, එය ආසියාවේ වඩාත් කැපී පෙනෙන දේශයන් අතරින් එකක් විය. මෙරටට ආවේණික වූ

උපායමාර්ගික භූගෝලීය පිහිටීම, ප්‍රධාන මුහුදු මාර්ගයේ ප්‍රමුඛ සමුද්‍ර හා වාණිජ කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස පවතින අනන්‍යතාව, නිදහස¹ දක්වා ක්‍රමයෙන් විකාශනය වීමේ දී උසස් ආදර්ශයක් වීම සහ නොබැඳි රාජ්‍ය තාන්ත්‍රිකත්වය, මනාව ස්ථාපිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, ඉහළ මට්ටමේ සාක්ෂරතාවට හේතුවන නිදහස් අධ්‍යාපනය සහ ඉහළ ගිය ආයු අපේක්ෂාවට හේතු වන නොමිලේ ලබා දෙන සෞඛ්‍යය වැනි මානව ප්‍රාග්ධන සහ සමාජ යටිතල පහසුකම් සඳහා අඛණ්ඩ ආයෝජනය, භෞතික යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රාග්ධන ආයෝජනය ඇතුළු වෙනත් සාධන කරුණු කිහිපයක් මෙන්ම, නැගී එන වෙනත් ආර්ථිකයන්ට පෙර ක්‍රියාත්මක කරන ලද වෙළඳපොළ දිශානතිය සහ වෙළඳ විවෘතභාවය කෙරෙහි පවතින ප්‍රගතිශීලී ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති මගින් ආසියාවේ සමෘද්ධිමත් දේශයක් බවට පත් වීමට ආර්ථිකය සුමට පරිවර්තනයක් සඳහා හිතකර වාතාවරණයක් සැපයීණි. එවැනි ජයග්‍රාහී පසුබිමක් තිබියදීත්, රටේ දිගුකාලීන ආර්ථික ප්‍රගතිය එහි විභවතාවට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස පහළ මට්ටමක පවතින අතර, එමගින් ආර්ථික සමෘද්ධිය කරා යන ගමන ප්‍රමාද වී ඇත. ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට, නව සහස‍්‍රයේ දී පමණක් අඩු ආදායම් කාණ්ඩයේ සිට පහළ මැදි ආදායම් කාණ්ඩයේ රටක් ලෙස උසස් වීමට හැකි වුවද එම ප්‍රගතිය පුරවැසියන්ගේ යහපත උදෙසා ඉහළ ආදායම් මට්ටමක් වෙත ළඟා වීමට තරම් තිරසාර තත්වයක නොපැවතුණි. ඒ අනුව, ඉහළ ආදායම් රටක් බවට පත්වීමේ ආර්ථික ප්‍රගතිය අභියෝග රාශියකින් යටපත් විය. නිදහසින් පසු ගෙවී ගිය දශක හතක කාලය තුළ අභ්‍යන්තර ගැටුම්, ස්වභාවික හා මිනිසා විසින් නිර්මාණය කරන ලද ව්‍යසන, රෝග උවදුරු, වරින් වර ඇතිවූ බාහිර කම්පන, දුර්වල ආයතන, වගවීම විනිවිදභාවය සහ යහපාලනය සම්බන්ධ ගැටලු, දූෂණය, නාස්තිය, ඥාති මිත්‍ර සංග්‍රහය හා දේශපාලන අස්ථාවරත්ව ඇති වූ කාලපරිච්ඡේද සහිත පාලනය, සහ අන් සියල්ලටත් වඩා, එලදායී ආර්ථික කළමනාකරණයේ දුර්වලතා හේතුවෙන් ආර්ථික කාර්ය සාධනය දුර්වල විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ආර්ථික වර්ධනයේ විචලනයන්, ඉහළ උද්ධමන කාලපරිච්ඡේද, විශේෂයෙන් අඛණ්ඩව පවතින විශාල රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය සහ ණය බර තුළින් ඇති වන රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතා, මෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතාව මගින් විදේශීය හා මුදල් අංශයේ ස්ථායීතාවය මත ඇති කරනු ලබන බලපෑම් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය අඛණ්ඩව පසුබෑම් මධ්‍යයේ ඉදිරියට ගියේය. ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට අභියෝගයක් වූ ද්විත්ව

¹ Lee Kuan Yew. 2000. From Third World To First: The Singapore Story: 1965–2000, Singapore: Singapore Press Holdings

හිඟය, එනම් අයවැය හිඟය සහ විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය, රටේ ධාරිතාවට වඩා අධික ලෙස වියදම් කිරීමෙන් ඇති වූ අසමතුලිතතා සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය හා විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතා හේතුවෙන් පැන නගින අතර, එය ප්‍රධාන ව්‍යුහාත්මක බාධකයක් ලෙසත් මෙම ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ අවදානම් සහගත තත්ත්වය සඳහා බලපා ඇති මූලික සාධකයක් ලෙසත් පවතී. දිගු කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රසාරණය ජංගම ගිණුමේ අසමතුලිතතාවයට හේතු වන අතර, එමගින් සාර්ව ආර්ථික ගැටලු හට ගන්නා බව පෙන්වීම සඳහා ද ශ්‍රී ලංකාව සුවිශේෂී උදාහරණයක් වේ. මෙවැනි සන්දර්භයක් තුළ, එවැනි දිගු කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතා සඳහා විසඳුම් සෙවීමට පැවති රජයන්ගේ රාජ්‍ය මූල්‍ය විවක්ෂණභාවය සඳහා වූ කැපවීම කෙටි කාලීන වූ අතර, එය අයවැය හිඟය ප්‍රසාරණය වීම සහ එමගින් සිදුවන රාජ්‍ය ණය සහ ඒ ආශ්‍රිත පොලී පිරිවැය ඉතා ඉහළ මට්ටමක් දක්වා වර්ධනය වීම මගින් පිළිබිඹු වේ. අනෙක් අතට, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවට අවදානමක් ඇති කරමින්, ඉහළ ආනයන වියදම් හමුවේ දුර්වල අපනයන ක්‍රියාකාරිත්වය, අධික විදේශීය ණය අභියෝග සහ යෝග්‍ය නොවූ විනිමය අනුපාතිකය යනාදිය හේතුවෙන් විදේශීය අංශය පීඩනයට ලක්ව ඇත. දිගුකාලීන ආර්ථික ප්‍රගතිය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් ස්ථිරසාර ජාතික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙනුවට සමාජීය හා දේශපාලනික වශයෙන් ජනප්‍රිය කෙටි කාලීන අරමුණු විසින් මෙහෙයවනු ලබන අනුවිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම හේතුවෙන් රට තුළ සාර්ව ආර්ථික අරමුණු මෙන්ම, පුරවැසියන්ගේ සමස්ත සුබසිද්ධිය සාක්ෂාත් කර ගැනීම කෙරෙහි අහිතකර ප්‍රතිවිපාක ඇති කර තිබේ. මෙවන් පසුබිමක, සමාජීය සහ ආර්ථික සංවර්ධනය යන දෙඅංශයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාව අබිබවා ගිය සම තත්ත්වයේ රටවල් ළඟා කරගත් සාර්වකත්වය තුළින් පාඩම් උකහා ගනිමින්, තම ආර්ථික සම්පත්වල ශක්තිය උපයෝගී කරගෙන ආර්ථිකයේ පූර්ණ විභව මට්ටම කරා ළඟා වීමට ශ්‍රී ලංකාව බොහෝ විට අසමත් වී ඇත. තවද, වසංගත ව්‍යාප්තිය සහ ඒ හා ආශ්‍රිත අවිනිශ්චිතතා මගින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ අතීත ජයග්‍රහණ දැඩි ලෙස යටපත් කර ඇති අතර, සාර්ව ආර්ථික දුර්වලතා තීව්‍ර කර ඇත. වසංගත මගින් ඇති කළ අවහිරතා මධ්‍යයේ මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශ විසින් පෙර නොවූ අන්දමේ මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය සානුබල සැපයුව ද, දිගු කාලයක සිට නොවිසඳුණු සහ අවධානය යොමු නොකළ මෙන්ම, නැවත නැවතත් විසඳීම කල් දමූ ව්‍යුහාත්මක ගැටලු කිහිපයක් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීමට බාධා කරමින් ඉස්මතුව ඇත. අඛණ්ඩව සහ දැඩි ලෙස,

සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවන්ට පිළියම් යෙදීම සඳහා විශ්වසනීය සාර්ව ආර්ථික සැලැස්මක් සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රයක් තිබීමේ අවශ්‍යතාවය මෙමගින් පිළිබිඹු වේ. එබැවින්, දිගු කාලයක් තිස්සේ පවතින ව්‍යුහාත්මක ගැටලු සහ වසංගතය හේතුවෙන් ඇති වූ නව අභියෝගවලට විසඳුම් සෙවීම සඳහා ශක්තිමත් සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණ රාමුවක් ගොඩනැගීම මගින් සුදුසු සහ ස්ථිරසාර ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සහිත අධිෂ්ඨානශීලී සහ ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්නයන් කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය වේ. එවැනි ප්‍රයත්නයන්, මැදි කාලීනව අපේක්ෂිත ඉහළ වර්ධන මාවත කරා රට ගමන් කරවීමට මග පාදනු ඇති අතර, ස්ථාවර ආර්ථික තත්ත්වයන් සහතික කරමින්, ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කරනු ඇත.

ඉහත පසුබිම තුළ, විශේෂයෙන් සහ කඩිනමින් අවධානය යොමු කළ යුතු ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන අංශ පෙන්වාදීමේ අරමුණින් ව්‍යුහාත්මක ගැටලු සහ ප්‍රතිපත්ති කිහිපයක් මෙහි දී සාකච්ඡා කර ඇත.

හාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවලින් ලැබෙන ශුද්ධ ගලා ඒම් ඉහළ නැංවීමෙන් මෙන්ම සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් ජංගම ගිණුමේ තිරසාර ශේෂයක් සාක්ෂාත් කර ගැනීම, විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතා මගින් පැන නගින උග්‍ර අවදානම් තත්ත්වයන් මඟහරවා ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. දිගුකාලීනව පවතින විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය, ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ව ආර්ථික පරිසරය තුළ ප්‍රධානතම සහ බොහෝ දුරට අවධානය යොමු නොකළ අවදානම් වලින් එකකි. සේවා සහ ද්විතීයික ආදායම් ගිණුම්වල ඇති අතිරික්තයන් මගින් පියවා ගැනීමට නොහැකි තරම් විශාල වන වෙළඳ සහ ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුම්වල හිඟය අඛණ්ඩව පුළුල් වීම මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබේ. සීමිත විවිධාංගීකරණය, අගය එකතු කිරීම් අවම වීම, ගෝලීය අගය දාමයන් සමඟ ඒකාබද්ධ වීම මන්දගාමී වීම සහ වෙළඳ අංශයේ ප්‍රමාණවත් නොවන මට්ටමේ ආයෝජන මධ්‍යයේ තරගකාරීව සිටීමට අවශ්‍ය නවීනත්වය නොමැතිකම වැනි දිගුකාලීන ගැටලු හේතුවෙන් පසුගිය දශක කිහිපය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනයන්හි ඉහළ වර්ධන වේගයක් හෝ උත්පාතයක් දක්නට නොලැබුණි. මේ අතර, අත්‍යවශ්‍ය නොවන සහ හදිසි නොවන ආනයන ඇතුළු ආනයන වියදම් වේගවත්ව ඉහළ යෑම වෙළඳ හිඟය සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමට හේතුවිය. 1977 වසරේ දී විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වාදීමේ සහ පෞද්ගලික අංශය පදනම් වූ සංවර්ධනය, අපනයනය පදනම් කරගත් වර්ධනය සහ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය වැනි නිදහස් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය

1

කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව කලාපයේ අනෙකුත් රටවල්වලට වඩා ඉදිරියෙන් සිටි අතර, එය විදේශ වෙළඳාමේ කැපී පෙනෙන දියුණුවක් ක්ෂණිකව සාක්ෂාත් කර ගැනීමට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, පසුගිය දශක කිහිපය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ ක්‍රියාකාරීත්වය දුර්වල වී ඇති අතර අඛණ්ඩ පසුබෑමකටද ලක් වී ඇත. එය විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය පුළුල් කිරීමට හේතු වී ඇති අතර, සීමිත විදේශ සෘජු ආයෝජන ලැබීම් මධ්‍යයේ ප්‍රධාන වශයෙන් විදේශ ණය ගැනීම් හරහා එම හිඟය මූල්‍යකරණය කර ඇත. විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවා ගැනීමට සහ අයවැය හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා වූ මෙම ණය ගැනීම් හේතුවෙන් රජයේ විදේශීය ණය තොගය ඉහළ යෑම පමණක් නොව, පොලී ගෙවීම් ප්‍රමාණය ද ඉහළ ගිය අතර, එමගින් ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ හිඟය පුළුල් විය. ණය ආපසු ගෙවීමේ බර අඩු කර ගැනීම සඳහා, විශේෂයෙන් ම විදේශ විනිමය ඉපැයීම් උත්පාදනය කෙරෙන වෙළඳ අංශයේ ආදායම් උත්පාදනය සහ ඵලදායීතාව ඉහළ නැංවීමේ ව්‍යාපාර සඳහා මෙම විදේශ ණය ඵලදායී ලෙස යොදා ගැනීම සහතික කිරීම වැදගත් වේ. එයට සමගාමීව, සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය ඉහළ නංවන අතර, විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවීම සඳහා වූ ඕනෑම ප්‍රයත්නයක් වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයනයෙන් ඉපැයීම් වැඩි කිරීම හරහා වෙළඳ හිඟය අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග කෙරෙහි ඉලක්කගත විය යුතුය. තවද, නිෂ්පාදන විවිධාංගීකරණය, සිරස් සහ තිරස් ඒකාබද්ධ වීම්, නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙහි කාර්යයන් රටවල් අතර බෙදීගිය ජාලයන් තුළ සහභාගීත්වය සහ ගෝලීය අගය දාම තුළ නිෂ්පාදන ඒකක නිෂ්පාදනය හරහා සම්බන්ධ වීම මෙන්ම, නව වෙළඳපළ ගවේෂණය කිරීම මගින් අපනයන ගමනාන්තයන් ලෙස ඇතැම් වෙළඳපළ මත අධික ලෙස රඳා පැවතීම අඩු කිරීම යනාදිය, අභිතකර ගෝලීය බලපෑමිහි අවදානම අවම කරන අතර, සෙසු රටවල් සමඟ ඒකාබද්ධ වීමෙන් අත්කරගනු ලබන ප්‍රතිලාභ උපරිම කිරීම සඳහා වැදගත්වන මූලපිරීම් ලෙස සැලකිය හැකිය. දේශපාලන පාලන තන්ත්‍රවල වෙනස්කම් සිදු වුවද, ජාතික අපනයන උපායමාර්ගයේ දක්වා ඇති ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් සහ බාධාවකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කිරීම ජාතික අවශ්‍යතා වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. අපනයන අංශයේ දේශීය අගය එකතු කිරීම ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රධාන අපනයන සඳහා අවශ්‍ය අන්තර් භාණ්ඩ සපයන දේශීය කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනය කිරීම අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. තවද, පුනර්ජනනීය බලශක්ති ප්‍රභවයන් කරා යොමුවීම සඳහා වන ක්‍රියාමාර්ග මගින්

ශ්‍රී ලංකාව පොසිල ඉන්ධන මත යැපීම අඩු කරනු ඇති අතර, එය ඉන්ධන ආනයනය හේතුවෙන් ජංගම ගිණුම මත ඇති කෙරෙන පීඩනය අවම කිරීමට උපකාරී වේ. තවද, විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවීම සඳහා සේවා අපනයන අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එබැවින් සේවා අපනයනවල පවතින පූර්ණ විභවතාව ප්‍රයෝජනයට ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඇතැම් සේවා අපනයන, විශේෂයෙන්ම තොරතුරු තාක්ෂණය/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූල්‍ය ශ්‍රම පැවරීම යන අංශ, රටට විදේශ විනිමය ආකර්ෂණය කරගැනීමෙහිලා ප්‍රමුඛතම අංශ බවට පත්වීමේ හැකියාව ඇත. රජයේ අවශ්‍ය සහාය ඇතිව තොරතුරු තාක්ෂණය/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූල්‍ය ශ්‍රම පැවරීම යන අංශයේ ඉහළ විභවතා ප්‍රයෝජනයට ගනිමින්, වර්තමානයේ වාර්ෂිකව එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1ක පමණ උපයන එම අංශය එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 5ක අපනයන කර්මාන්තයක් බවට මැදි කාලීනව පරිවර්තනය කිරීම අරමුණ විය යුතු වේ. කොවිඩ්-19 වසංගත ව්‍යාප්තියත් සමඟ හඳුන්වා දුන් රාජකාරි කිරීමේ නව ක්‍රමවේද මගින් ද, ලොව පුරා ආර්ථිකයන්හි ඩිජිටල්කරණය ඉහළ යෑම සමඟ ද, තොරතුරු තාක්ෂණය/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූල්‍ය ශ්‍රම පැවරීම යන අංශවල වර්ධන ඉඩ ප්‍රස්ථා පුළුල් වී ඇත. එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාව ඩිජිටල්කරණයට ලක් වූ රටක් ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රටෙහි සිටින පුහුණු ශ්‍රම බලකායෙන් සහ පවතින නවීන තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම්වලින් ප්‍රයෝජන ගත යුතු අතර, එමගින් විදේශ විනිමය වැඩි වශයෙන් ගලා ඒම දිරිමත් කළ යුතුය. එසේම, මෙම අංශයේ වර්ධනයට සමගාමීව අවශ්‍ය කෙරෙන මානව ප්‍රාග්ධනයේ සංවර්ධනයට ගැලපෙන පරිදි තොරතුරු තාක්ෂණ අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්තිය හැඩගැස්වීම කළ යුතු වේ. තවද, ගෝලීය භූ දේශපාලනික අර්බුදයන් හේතුවෙන් ඇතැම් නව අවදානම් මතු වී තිබුණද, සංවරණ සීමා ක්‍රමයෙන් ලිහිල් කිරීම සහ එන්තන්කරණ ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව ක්‍රියාවට නැංවීමත් සමඟ පශ්චාත් වසංගත කාලය තුළ සංචාරක කර්මාන්තය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කරයි. එබැවින්, සංචාරක කර්මාන්තය යථා තත්ත්වයට පත්වීම මගින් අත්වන උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා, වියදම් කිරීමේ ඉහළ හැකියාවක් ඇති සංචාරකයින් ආකර්ෂණය කර ගත හැකි සුවිශේෂී ප්‍රවර්ධන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අවධානය යොමු කෙරෙන පරිදි සංචාරක කර්මාන්තය විවිධාංගීකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එමගින් සාම්ප්‍රදායික නොවන සංචාරක වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමට සහ විවිධ හේතු සඳහා සංචාරය කරන සංචාරකයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා

අවස්ථාව සැලසේ. මේ අතර, විදේශීය ජංගම ගිණුමේ ඇති වෙළඳ හිඟයේ බලපෑම මැඩපැවැත්වීමට අදාළව ශ්‍රී ලංකාව මැදපෙරදිග ආර්ථිකයෙන් ලැබෙන විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ මත දැඩි ලෙස විශ්වාසය තබා ඇත. ඒ අනුව, තෙල් මිල වෙනස්වීම් මගින් මැදපෙරදිග කලාපයේ ආර්ථික වර්ධනයෙහි සිදුවන අඩාල වීම් එම කලාපයේ ඇතිවන ඕනෑම භූදේශපාලනික අර්බුයක් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවට ඇතිවන බලපෑම ඉතා ඉහළය. එබැවින්, ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවීම සඳහා මැදපෙරදිග වෙතින් ලැබෙන සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ තවදුරටත් තිරසාර මූලාශ්‍රයක් ලෙස සැලකිය නොහැකිය. මේ අනුව, විශේෂයෙන්ම, දකුණු කොරියාව, සිංගප්පූරුව, ජපානය සහ යුරෝපීය රටවල් වැනි දියුණු ආර්ථිකයන් තුළ නව ග්‍රම වෙළඳපොළ ගවේෂණය කිරීමෙන් විකල්ප ගමනාන්ත සොයා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් පවතී. මීට අමතරව, සංක්‍රමණික සේවකයින්ගේ කුසලතා වැඩිදියුණු කිරීම, ඉහළ සහ ස්ථාවර ඉපැයීම් සහිත රැකියා අවස්ථා සුරක්ෂිත කිරීමට ප්‍රයෝජනවත් වේ. වර්තමානයේදී කිසියම් දුරකට අවිධිමත් මාධ්‍යයන් හරහා යොමු කෙරෙන ප්‍රේෂණ විධිමත් බැංකු පද්ධතිය වෙත ඉලක්කගත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග හරහා සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහයෝගය ඇතිව යොමු කරවා ගැනීම, වෙළඳ හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා දැනට පවතින හොඳම පියවර වේ. පුළුල් ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා ඉලක්කගත ක්‍රියාමාර්ග යන්ට අමතරව, විදේශීය සෘජු ආයෝජන සහ කළඹ ආයෝජන ආකාරයෙන් ද ණය නොවන ආකාරයේ විදේශ මූල්‍ය ගලා ඒම් ගෙවුම් ශේෂයේ මූල්‍ය ගිණුම තුළට වැඩි වශයෙන් ආකර්ශණය කර ගනිමින් විදේශීය අංශයේ ඉහළ ස්ථාවරත්වය සහ වැඩිදියුණු කළ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය සහතික කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ඉහළ විදේශ විනිමය ණය සේවාකරණ අවශ්‍යතා සහ ණය ආපසු ගෙවීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය අඩු වීම හමුවේ විදේශීය අංශයේ ස්ථාවරත්වය සහතික කිරීම සඳහා විදේශීය අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීමට ඉදිරියේදී ණය නොවන විදේශ මූල්‍ය ලැබීම් ආකර්ෂණය කර ගැනීම දැඩි අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්ව ඇත. විදේශ ජංගම ගිණුමේ සහ රාජ්‍ය අයවැයේ හිඟය සමඟ ද්විත්ව හිඟ පවතින රටක් වන ශ්‍රී ලංකාව, එම හිඟයයන් පියවා ගැනීම සඳහා විදේශීය හා දේශීය ණය වෙත යොමු වී ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂව විදේශීය ණයවල අසමානුපාතික වැඩිවීම සහ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉහළ යෑම පසුගිය කාලය පුරාවට විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතාවන් සඳහා

විශාල වශයෙන් දායක වී ඇත. තවද, මැදි ආදායම් මට්ටමක් කරා යොමු වීමට සමගාමීව, සහනදායී අරමුදල් සඳහා පවතින සීමිත ප්‍රවේශය හේතුවෙන්, වාණිජ ණය සහ ස්වෛරීත්ව ණය නිකුත් කිරීම් හරහා මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලිය යුතුව ඇත. ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළවල දැඩි අවිනිශ්චිතතාවයන් සහ අඛණ්ඩ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත වැටීම් මගින් එවැනි ප්‍රයත්නයන් සඳහා සීමාවන් ඇති වේ. ඒ අනුව, පසුගිය වසර දෙකක කාලය තුළ ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ තුළින් ප්‍රමාණවත් අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රැස්කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට නොහැකි විය. දුර්වල සෘජු විදේශ ආයෝජන ලැබීම් මධ්‍යයේ, වසංගතය හේතුවෙන් ආයෝජන අපේක්ෂා දුර්වල වීම සමඟ කොටස් වෙළඳපොළ සහ රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ තුළ වූ විදේශීය ආයෝජන, ඇතැම් තාවකාලික ඉහළ යෑම් කිහිපයක් හැරුණු විට සැලකිය යුතු ලෙස අඩු මට්ටමක පැවතියේය. එබැවින්, සැලකිය යුතු විදේශීය මූල්‍ය ලැබීම් නොමැති තත්ත්වයක් තුළ, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වූ අතර, විදේශ සංචිත යොදා ගනිමින් විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් පියවීම සිදුකොට ඇත. මෙම පසුබිම තුළ, නැවත නැවතත් වැඩි වශයෙන් විදේශීය ණය ගැනීම් වෙත යොමු නොවී, කළඹ ආයෝජන මෙන් ක්ෂණික ආපසු ගැනීමේ අවධානමට ලක් නොවන විදේශීය සෘජු ආයෝජන වැනි දිගු කාලීන, ණය නොවන විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ආකර්ෂණය කර ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවීම සහ දේශීය ආයෝජන වැඩි කිරීමට සහාය දැක්වීමට අමතරව, අනෙකුත් අංශ සඳහා තාක්ෂණික දැනුම ව්‍යාප්ත කිරීම, මානව ප්‍රාග්ධන සංවර්ධනයට සහාය වීම, ව්‍යාපාර පුළුල්වීම සඳහා සහාය වීම සහ විදේශ වෙළඳපොළ ප්‍රවේශය වැඩිදියුණු කිරීම හරහා ජාත්‍යන්තර වෙළඳ සම්බන්ධතා වැඩිදියුණු කරවීම යනාදිය තුළින් විදේශ සෘජු ආයෝජන ආර්ථික වර්ධනයට දායක වේ. වසංගතය හේතුවෙන් 2020 සහ 2021 වසරවල දී විදේශීය සෘජු ආයෝජන ගෝලීය වශයෙන් පසුබෑමට ලක්වූව ද, පසුගිය දශක කිහිපය තිස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් කලාපීය සම රටවල් සමඟ සසඳන විට ඉතා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. සමහර නීතිමය ව්‍යුහාත්මක සහ ආයතනික දුර්වලතා, එනම් දැඩි ග්‍රම වෙළඳපොළ නීති, උපයෝගීතා ලබා ගැනීමේ අපහසුතා, සංකීර්ණ සහ අස්ථාවර බදු ව්‍යුහයන්, විශේෂයෙන්ම කොන්ත්‍රාත් බලාත්මක කිරීම, ආනයන අපනයන ලියකියවිලි

1

අවශ්‍යතා, ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීම, අරමුදල් ලබා ගැනීම හා දේපළ අත්පත් කර ගැනීම යනාදිය සම්බන්ධයෙන් පවත්නා වෙනසකර නියාමන ව්‍යුහයන්, සහ හොඳින් සංවර්ධිත යටිතල පහසුකම් නොමැතිකම, ඒ සඳහා හේතු වී ඇත. මෙම සාධක හැරුණු විට, ප්‍රතිපත්තිමය අවිනිශ්චිතතාවය, දූෂණය සහ දුර්වල සම්බන්ධීකරණය වැනි ආයතනික සහ පාලන දුර්වලතා ශ්‍රී ලංකාව තුළ හිතකර ආයෝජන වාතාවරණයක් ඇති කිරීමට අඛණ්ඩව බාධා පමුණුවා ඇත. එබැවින්, ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය කිරීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකාව විස්තීර්ණ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාවට නංවමින් විනිවිදභාවයකින් යුතු සහ ඵලදායී ප්‍රතිපත්තිමය පරිසරයක් ස්ථාපිත කළ යුතු අතර, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය මානව නිපුණතා සහ ආයතනික හැකියාවන් ගොඩනගා ගැනීම සිදු කළ යුතුය. වෙළඳ හා කාර්මික ප්‍රතිපත්ති වැනි රජයේ අනෙකුත් සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග සමඟ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය ඒකාබද්ධව ක්‍රියාවට නැංවීම මෙන්ම, මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අන්තර් නියෝජ්‍යතාවය සම්බන්ධීකරණය ද එකසේ වැදගත් වේ. මෙම ගැටලු නිවැරදි කිරීමෙහිලා අදාළ බලධාරීන් දැනටමත් ප්‍රයත්න දරා ඇති අතර, ගෝලීය සෘජු විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් පූර්ව වසංගත මට්ටම්වලට නැවත ළඟාවීමට පෙරාතුව මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, ශ්‍රම හා ඉඩම් වෙළඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ මෙන්ම බදු රෙගුලාසි සරල කෙරෙන බදු ප්‍රතිසංස්කරණ හරහා හිතකර නියාමන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම ද මෙම ප්‍රයත්නයට සහය සපයනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ආකර්ශනීය ආයෝජන ගමනාන්තයක් බවට පත් කිරීම සඳහා නීතියේ ආධිපත්‍යය ස්ථාපිත කිරීම, දූෂණය පිටුදැකීමේ ප්‍රයත්නයන් ශක්තිමත් කිරීම සහ විනිවිදභාවය සහතික කිරීම ද ඉතා වැදගත් වේ. පරිපාලනමය දුර්වලතා සහ නිලධාරීවාදී බාධාවන් අවම කිරීම අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනම් කිරීම සඳහා නව අවධානයක් යොමු කිරීමද ඉහළ මට්ටමේ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සහ එම ආයෝජන රට තුළ රඳවා ගැනීමට ද උපකාරී වනු ඇත. කොළඹ වරාය නගරය සංවර්ධනය කිරීම සහ කොළඹ සහ හම්බන්තොට වරාය භාණ්ඩ වෙළඳ මධ්‍යස්ථාන ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් ඉදිරි කාලය තුළදී රටට සැලකිය යුතු විදේශ ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගත හැකිය. විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් වැඩි දියුණු කිරීමට පියවර ගන්නා අතරම, විදේශීය ණය බර අඩු කිරීමේ අරමුණින් ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද,

උපයෝජනය නොකළ උපායමාර්ගික නොවන වත්කම් තුළින් මුදල් ඉපැයීම ද රටට අවශ්‍ය විදේශ විනිමය ගෙන ඒමට උපකාරී වනු ඇත. ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ක්‍රියා සහ රට පිළිබඳ සාණාත්මක ආකල්ප ඇති කරන සමාජ මාධ්‍ය ඇතුළු විවිධ මාධ්‍ය ආවරණය නිසා නිර්මාණය වන අනවශ්‍ය බිය හේතුවෙන් දුර්වල වූ ආයෝජක විශ්වාසය යළි ස්ථාපිත කිරීම කෙරෙහි ඉක්මන් අවධානය යොමු කිරීම වඩාත් වැදගත් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන්, දැනට රට තුළ ආයෝජනය කර ඇති ආයෝජකයින් සහ ඉදිරියේ දී ආයෝජනය සඳහා ඉදිරිපත් වීමේ හැකියාවක් ඇති ආයෝජකයින් සමඟ අඛණ්ඩ සංවාදයක නිරත වීම, ආයෝජන අවස්ථා ග්‍රහණය කරගැනීම සඳහා වෙළඳ සහ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික සබඳතා පවත්වාගෙන යෑම, කලාපයේ රටවල් සමඟ සම්බන්ධ වී විශේෂිත වෙළඳපොළවල් වෙත පිවිසීම සහ හරිත මූල්‍යකරණ විකල්ප භාවිතා කිරීම සඳහා ආයෝජන අවස්ථා ගවේෂණය කිරීම වාසිදායක වනු ඇත. හරිත හා තිරසාර මූල්‍ය ආයතන බොහොමයක් විසින් හඳුනාගෙන ඇති ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන්නේ සම්මත නිර්වචන වර්ගීකරණයක් ගොඩනැගීමේ අවශ්‍යතාවයි. හරිත මූල්‍යකරණ වර්ගීකරණයක් ගොඩනැගීමේ ක්‍රියාවලියේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නිරත වී සිටින අතර, එමගින් හරිත ව්‍යාපෘති මූල්‍යකරණය කිරීමේ දී බැංකු අංශය සඳහා ආයෝජන විශ්ලේෂණය සඳහා රාමුවක් සපයනු ලබනු ඇත.

බලශක්ති අංශයට අදාළ රාජ්‍ය වාණිජ ව්‍යවසායයන් ධනාත්මක බාහිරතා නිර්මාණය කරමින් ආර්ථික වර්ධනයේ නියමුවන් ලෙස ක්‍රියා කරන අතර, ආර්ථිකයේ බලශක්ති සුරක්ෂිතභාවය සහතික කෙරෙන ආකාරයේ සියලු පැතිකඩ ආවරණය වන සැලැස්මක් බලශක්ති අංශය සඳහා සකස් කිරීමට එම අංශයෙහි සියලුම පාර්ශ්වකරුවන් එක්ව ක්‍රියා කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවක් පවතී. විදුලිබලය සඳහා ඇති ප්‍රවේශය සියයට 99ක ප්‍රතිශතයක් දක්වා ළඟා කරගනිමින් සහ මෙරට විදුලිබල උත්පාදන යටිතල පහසුකම් පද්ධතිය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් අත්කරගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ බලශක්ති අංශය පශ්චාත් යුධ සමයේ දී ශීඝ්‍ර පරිවර්තනයකට ලක්ව ඇත. විශේෂයෙන්ම, ජල විදුලි උත්පාදනයට බලපානු ලබන කාලගුණය ආශ්‍රිත විචලනයන් සහ තාප විදුලිය නිෂ්පාදනයට බාධාවක් විය හැකි බලශක්ති භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම වැනි තත්ත්වයන් මධ්‍යයේ, 2030 වසර වන විට රටේ බලශක්ති අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 70ක් පුනර්ජනනීය බලශක්තිය මගින් සපුරාලීමට එම ක්ෂේත්‍රය පුළුල් කිරීම සඳහා වන රජයේ මෑත කාලීන ඉලක්කය මගින් බලශක්ති අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ

විශේෂ සටහන 2

මැදි හා දිගු කාලීනව ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශයේ ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීම

හැඳින්වීම

බාහිර අසමතුලිතතා ආර්ථිකයේ සියලුම අංශ හරහා පුළුල් ලෙස පැතිර යන බලපෑම් ඇති කළ හැකි අතර එය සමස්ත සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවරත්වයට තර්ජනයක් ඇති කළ හැකි බැවින් විවෘත ආර්ථිකයක් තුළ විදේශීය අංශයේ ස්ථාවරත්වය ඉතා වැදගත් වේ. ගෝලීය ආර්ථිකයේ අහිතකර වර්ධනයන් සහ කොවිඩ්-19 වසංගතය නිසා ඇති වූ බලපෑම් මධ්‍යයේ, ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශය මෑත වසරවල දී පෙර නොවූ අන්දමේ අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින් සිටියි. මෙම වාතාවරණය තුළ, තිරසාර විදේශීය ණය තත්ත්වයකින් සහ කළමනාකරණය කරගත හැකි මට්ටමේ විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟයකින් පිළිබිඹු කෙරෙන විදේශීය අංශයේ දිගු කාලීන ස්ථාවරත්වය, සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී වැදගත් කෙටි හා මැදි කාලීන ප්‍රමුඛතාවයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. කෙටි කාලීන ක්‍රියාමාර්ග ද සමඟ, විදේශීය අංශයේ දිගු කාලීන ස්ථාවරත්වය සහතික කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට තිරසාර විසඳුම් අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශයට අදාළ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල පරිණාමය

බිනාන්‍යයන්ගෙන් නිදහස ලබන විට ශ්‍රී ලංකාව කෘෂිකර්මාන්තය මූලික වූ විවෘත ආර්ථිකයක් වූ අතර, එය ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් සහිත වැවිලි අංශයකින් සහ යැපුම් කෘෂිකාර්මික අංශයකින් සමන්විත විය. අපනයන, තේ, රබර් සහ පොල් යන ප්‍රධාන වැවිලි හෝග තුනක් මත පදනම් වූ අතර, එය සමස්ත අපනයනවලින් සියයට 90ක් පමණ විය.

හිඳහසින් පසු යුගයේ පැවති විදේශීය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති

1950 දශකයේ මුල් භාගයේ පැවති හිඳහසේ වෙළඳ ප්‍රතිපත්තිය

ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලැබූ මුල් අවධියේ නිදහස් වෙළඳ ප්‍රතිපත්තියක් පවත්වා ගෙන ගිය අතර, එය ආසියාවේ වඩාත්ම ලිබරල්කරණය වූ ආර්ථිකයන්ගෙන් එකක් විය. 1950 දශකයේ අග භාගය වන තුරුම, විදේශ සංචිත සැලකිය යුතු ලෙස ගොඩනැංවීමට තුඩු දුන් වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම් ද්විත්වයකින් සහාය ලැබූ විශාල වෙළඳ අතිරික්තයන් සමඟ විවෘත වෙළඳ ප්‍රතිපත්තිය පවත්වා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි විය. කෙසේ වෙතත්, ආනයන වියදම්වල වේගවත් වර්ධනය සහ වෙළඳ මිල අනුපාතය පිරිහීම හේතුවෙන් 1957 සිට වෙළඳ ගිණුමේ සැලකිය යුතු හිඟයන් වාර්තා විය.

1950 දශකයේ මැද භාගයේ සිට 1960 දශකයේ මැද භාගය දක්වා පැවති ආනයන පාලනය

1956ත් පසු, දළ නිල සංචිත සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වීමට හේතුපාදක වෙමින් විශාල වෙළඳ හිඟයන් ගෙවුම් තුළනය මත පීඩන ඇති කළේය. ඊට ප්‍රතිචාර වශයෙන්, රජය විසින්

විදේශ විනිමය අයවැය කමිටුවක් පිහිටුවීම හරහා ආහාර, බනිජ තෙල් සහ ඖෂධ ආනයනය හැර අනෙකුත් ආනයන සඳහා ආනයන ප්‍රමාණය මත සීමා පැනවීම, බලපත්‍ර අවශ්‍යතා සහ තීරු බදු පැනවීම ඇතුළු දැඩි ආනයන පාලන ක්‍රියාමාර්ග පනවන ලදී. රජයේ සංවර්ධන උපායමාර්ගය, ආනයන ආදේශන දිරිමත් කිරීම සහ දේශීය කෘෂිකාර්මික කටයුතු පුළුල් කිරීම තුළින් ආනයන වියදම් අඩු කිරීම සහ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩවලින් ස්වයංපෝෂිත වීම මත පදනම් විය. 1960 දශකයේ මැද භාගය වන විට, ආරක්ෂණවාදී පියවර සමඟ ආර්ථිකය දැඩි ලෙස නියාමනය කරන ලද අතර, අධි තක්සේරු කරන ලද ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වා ගෙන යන ලදී. මේ අතර, ගෙවුම් තුළනයේ ගැටලුවලට විසඳුම් ලෙස අපනයන ප්‍රවර්ධන උපාය මාර්ග ද අනුගමනය කරන ලදී.

1960 දශකයේ අග භාගයේ සිට 1970 දක්වා පැවති ආර්ථිකයේ අර්ධ ලිබරල්කරණය

1967දී මුදල් ඒකකය සියයට 20කින් අවප්‍රමාණය කිරීමත් සමඟ ආනයන සීමා කිරීම් අර්ධ වශයෙන් ලිහිල් කිරීමත්, 1968 වසරේ දී විදේශ විනිමය හිමිකම් සහතික කිරීමේ යාන්ත්‍රණය යටතේ ද්විත්ව විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමත් සමඟ 1966 වසරේ සිට ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම අර්ධ වශයෙන් ලිහිල් කිරීමට අවසර දෙන ලදී. එම කාලසීමාව තුළ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වැනි බහුපාර්ශ්වීය ආයතනවලින් විදේශ මූල්‍ය ආධාර ලැබුණද, 1960 දශකයේ දී විදේශීය අංශයේ කාර්ය සාධනය සැලකිය යුතු ලෙස දුර්වල විය.

1970 සිට 1977 දක්වා කාලය තුළ ආනයන පාලනය කිරීම් හැඩත ක්‍රියාත්මක කිරීම

1970 වසරේ දී බලයට පත් වූ නව රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලද සමාජවාදී ප්‍රතිපත්ති සමඟ ශ්‍රී ලංකාව මෙම කාල සීමාව තුළ වඩාත්ම දැඩි වෙළඳ හා විනිමය සීමාවන්ට මුහුණ දුන්නේය. සියලුම ආනයන, බලපත්‍ර අවශ්‍යතා මත ගෙන්වනු ලැබූ අතර, සාම්ප්‍රදායික නොවන අපනයන ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා දිරි ගැන්වීම් සිදු කරන ලදී. බ්‍රෙටන් වුඩ්ස් (Bretton Woods) විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයෙහි බිඳවැටීමට තුඩු දුන් තෙල් අර්බුදයක්, වියට්නාම යුද්ධය සහ එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයේ ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතා වැනි ගෝලීය බලපෑම්වලට මෙම කාලසීමාව තුළ දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ද මුහුණ දුන්නේය. බ්‍රෙටන් වුඩ්ස් ක්‍රමය බිඳවැටීම සහ ගෙවුම් තුළන පීඩන හේතුවෙන් එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියලේ අගය වෙනස් වීමත් සමඟ, ජංගම සහ ප්‍රාග්ධන ගිණුම් වලට අදාළ ගනුදෙනු දෙකෙහිම විනිමය සීමා කිරීම් දැඩි කරන ලද අතර, මෙම දැඩි පාලනයන් 1977 වසර දක්වා ක්‍රියාත්මක විය.

1

1977 දී විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වාදීම

නිෂ්පාදනය සහ ආයෝජනය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ඉහළ සහභාගීත්වයක් සහිත ලිබරල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීම තුළින් 1977 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කැපී පෙනෙන සන්ධිස්ථානයක් සනිටුහන් කළේය. ලිබරල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමයේ වැදගත් අංගයක් ලෙස තනි විනිමය අනුපාතිකයක් ස්ථාපිත කිරීම මගින් ද්විත්ව විනිමය අනුපාතික ක්‍රමය අහෝසි කරන ලදී. ස්ථාවර විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක සිට වෙළඳපොළ ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් බලවේග මත විනිමය අනුපාතිකය තීරණය කෙරෙනු ලබන කළමනාකරණය කරන ලද පාවෙන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයකට මාරුවීම, ශ්‍රී ලංකාවේ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තියේ කැපී පෙනෙන වෙනසක් සනිටුහන් කළේය. විනිමය පාලන ලිහිල් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ජංගම ගිණුමට අදාළ ගනුදෙනු මත පැවති සීමා ඉවත් කිරීම, ප්‍රමාණාත්මක ආනයන සීමා ඉවත් කිරීම, ආනයන තීරුබදු ව්‍යුහය තාර්කික කිරීම හා සරල කිරීම සහ මිල පාලන හා බලපත්‍ර අවශ්‍යතා ඉවත් කිරීම මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලට ඇතුළත් විය. මීට සමගාමීව, රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ අසමතුලිතතා හේතුවෙන් පැන නගින ලද අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා, ආහාර සහනාධාර ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් පෞද්ගලිකරණය කිරීම සහ පෞද්ගලික අංශය මූලික කරගත් වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම වැනි බොහෝ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දෙන ලදී. අපනයන කර්මාන්ත සහ අපනයන සැකසුම් කලාප වෙත විදේශීය සාප්පු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා දිරිගැන්වීම් ලබා දෙන ලදී. විනිමය සීමා ලිහිල් කිරීමත් සමඟ 1977 වසරෙන් පසු විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ලැබීම් ක්‍රමයෙන් ඉහළ යෑම ඇරඹුණි. ඉන් පසුව, ආර්ථිකය මූලික වශයෙන් කෘෂිකාර්මික ආර්ථිකයක සිට සේවා සහ කාර්මික අංශ මූලික වූ ආර්ථිකයක් දක්වා වෙනස් වීමත් සමඟ, ශ්‍රී ලංකාව කලාපීය රටවල් සමඟ වෙළඳ හා ආයෝජන සබඳතා ශක්තිමත් කරගැනීම සඳහා වරණීය වෙළඳ ගිවිසුම් ගණනාවකට එළඹුණි.

විදේශීය අංශය: වත්මන් තත්වය සහ ගැටළු

අඛණ්ඩව ඉහළ යන ජංගම ගිණුමේ හිඟයන්

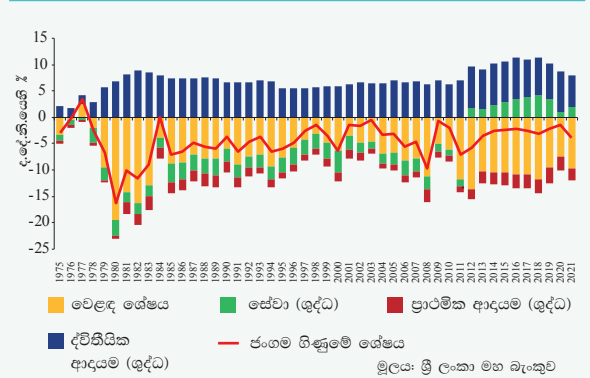
වෙළඳ භාණ්ඩ ගිණුමේ සහ ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ විශාල හිඟයන් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව පසුගිය වසර කිහිපය පුරාම අඛණ්ඩව විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟයන් අත්විඳීමත් සිටියි. සේවා වෙළඳාම් ගිණුමේ සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවලින් සමන්විත ද්විතීයික ආදායම් ගිණුමේ අතිරික්ත වාර්තා වුව ද, මෙම අතිරික්ත, ජංගම ගිණුම මත වන වෙළඳ භාණ්ඩ සහ ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුම්වල හිඟයන්ගේ බලපෑම මැඩපැවැත්වීමට ප්‍රමාණවත් නොවීය. අපනයන ඉපැයීම්වල අඩු කාර්ය සාධනය සහ ආනයන වියදම් ඉහළ යෑම වසර ගණනාවක් පුරා වෙළඳ භාණ්ඩ ගිණුමේ හිඟය පුළුල් වීමට හේතු විය. ලිබරල්

ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම ආරම්භ කළ කලාපයේ පළමු රටවල්වලින් එකක් බවට 1977 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව පත් වුව ද, මෙරට වෙළඳ විවෘතභාවය පහළ මට්ටමක පවතී. රටේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂව අපනයන හා ආනයනවල මුළු වටිනාකම ලෙස අර්ථ දක්වන වෙළඳ විවෘතභාවය, 1977 වසරේ දී සියයට 36.4ක් වූ අතර එය 1979 වසර වන විට සියයට 72.2ක් දක්වා ආසන්න වශයෙන් දෙගුණයක් බවට පත් විය. කෙසේ වෙතත්, 2019 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ වෙළඳ විවෘතභාවය සියයට 38.0ක් ලෙස ලිබරල්කරණයට පෙර පැවති මට්ටම්වලට පහත වැටුණු අතර, වෙළඳ විවෘතභාවය සම්බන්ධයෙන් සලකා බලන විට ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාතික වෙළඳාමේ කාර්ය සාධනය සතුටුදායක මට්ටමක නොපවතියි. ජංගම ගිණුමේ හිඟයන් පුළුල් කිරීමට දායක වෙමින් 2021 වසරේ මැද භාගයේ සිට විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ ද පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කර ඇත.

පාස්කු ඉරු දින ප්‍රහාර සහ කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් ජංගම ගිණුමට ඇති වූ අහිතකර බලපෑම්

ආනයන වියදම් අඩු වීම හේතුවෙන් වෙළඳ හිඟයේ ඇති වූ කැපී පෙනෙන අඩු වීම නිසා ජංගම ගිණුමේ හිඟය 2019 සහ 2020 වසර වල දී සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වුවද, පාස්කු ඉරු දින ප්‍රහාර සහ කොවිඩ්-19 වසංගතය පැතිරීම හමුවේ සංවරණ සීමා පැනවීම හේතුවෙන් සංචාරක ඉපැයීම් අහිමි වීම සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයට වසර දෙකෙහිදී ම දැඩි බලපෑමක් එල්ල කළේය. 2020 වසර අවසානයේ සිට සංචාරක අංශය සැලකිය යුතු ලෙස යථා තත්වයට පත්වීමක් දක්නට ලැබුණ ද, එය තවමත් වසංගතයට පෙර පැවැති මට්ටමට ළඟා වී නොමැත. වසංගත කාලය ආරම්භයේ දී පහත වැටුණු විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ, 2020 වසරේ මැද භාගයේ සිට සීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යෑම ඇරඹුණි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රධාන වශයෙන් අවිධිමත් වෙළඳපොළ සහ විධිමත් මාර්ග අතර පවතින විනිමය අනුපාතිකයේ වෙනස්කම් හේතුවෙන්

රූප සටහන වි.ස. 2.1
ජංගම ගිණුමේ සංයුතිය: 1975 - 2021

2021 වසරේ මැද භාගයේ සිට විධිමත් මාර්ග හරහා ලැබෙන විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ පහත වැටීම ආරම්භ විය. අපනයන ආදායමේ කැපී පෙනෙන වර්ධනය අහිමිවීමත්, තෝරා ගත් ආනයන සඳහා ආනයන සීමා පැනවීම අඛණ්ඩව පැවතීම මධ්‍යයේ වුවද ආනයන වියදම් විශාල ලෙස ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, පසුගිය වසර දෙක තුළ පහත බැස තිබූ වෙළඳ හිඟය, විශේෂයෙන්ම 2021 වසරේ දෙවන භාගයේ දී සැලකිය යුතු ලෙස පුළුල් විය. වසංගත කාලසීමාවෙන් පසුව සිදු වූ, විශේෂයෙන් ම වෙළඳ හිඟය, සේවා ගිණුම වෙත වූ ලැබීම් සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ සම්බන්ධයෙන් වූ මෙම අහිතකර වර්ධනයන් ආදිය දැනටමත් දුර්වලව පවතින විදේශීය අංශයේ අවදානම් තවදුරටත් උග්‍ර කර ඇත.

මූල්‍ය ගිණුමේ දුර්වල කාර්ය සාධනය

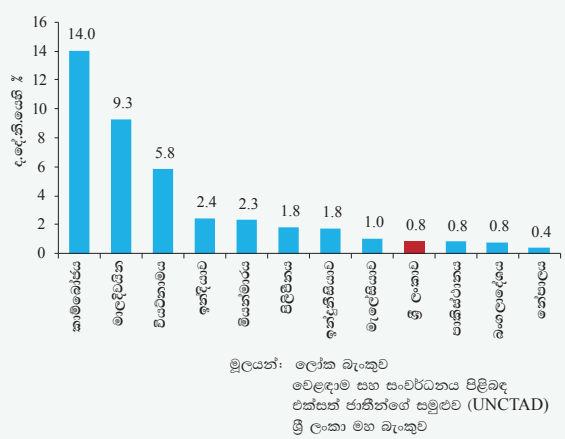
විදේශීය සෘජු ආයෝජන සම්බන්ධ ව්‍යුහාත්මක සහ ප්‍රතිපත්තිමය ගැටලු හේතුවෙන් පශ්චාත් යුධ සමය තුළ දී පවා ශ්‍රී ලංකාවට විදේශීය සෘජු ආයෝජන වැනි ණය නොවන විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ අපේක්ෂිත මට්ටම් දක්වා ආකර්ෂණය කරගැනීමට නොහැකි වී ඇත. පසුගිය දශකය තුළ, වාර්ෂික විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් සාමාන්‍ය වශයෙන් එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 1.3ක් පමණ වූ අතර එය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1-2ක් අතර පැවතුණි. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින දුර්වල ආයෝජන වාතාවරණය කෙරෙහි, අවිනිශ්චිත ප්‍රතිපත්ති, සීමාකාරී කම්කරු රෙගුලාසි, ව්‍යාපාර කිරීමේ පහසුවෙහි ප්‍රගතියක් නොමැතිකම, දේපළ හිමිකම් පුද්ගලිකව නොගැළපීම් සහ නීතිය හා සාමය පවත්වාගෙන යෑමේ දුර්වලතා ඇතුළු සාධක රාශියක් හේතු වී ඇත. මීට අමතරව, දූෂණය, දුර්වල රෙගුලාසි, ඉහළ නිලධාරීවාදය හා දුර්වල යටිතල පහසුකම් වැනි ආයතනික දුර්වලතා හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව එහි සම ආර්ථිකයන්වලට

වඩා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් ප්‍රමාණයක් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හේතු වී ඇත.

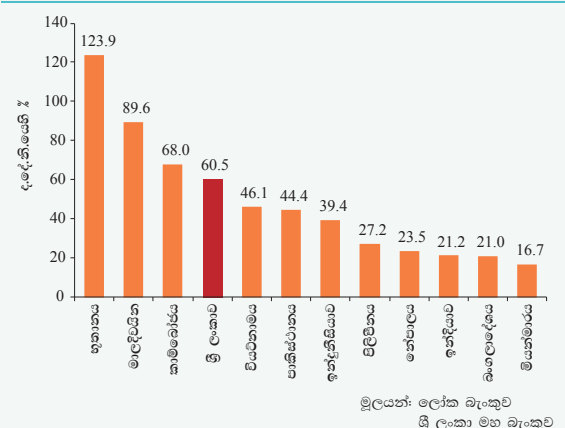
විදේශීය ණය මට්ටම ඉහළ යෑම

පසුගිය දශකය තුළ ඉහළ යන ලද විදේශීය ණය සහ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතාවයන්ට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2007 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමෙන් අරමුදල් රැස් කිරීම හරහා, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමත් සමඟ, විදේශ ණය අඛණ්ඩව ඉහළ යමින් පවතී. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාව සහනදායී පොලී අනුපාතවලට ලබා ගැනීමට හුරු වී සිටි සංවර්ධන මූල්‍යාධාරවලට සාපේක්ෂව ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර ඉහළ පොලී අනුපාතවලට මිල කරනු ලැබීම නිසා එමගින් ණය මූල්‍යයනය කිරීමේ සමස්ත පිරිවැය ඉහළ ගොස් ඇත. තවද, පශ්චාත් යුද ආර්ථික පුනර්ජීවනය සමඟ විශාල යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා මුදල් යෙදවීම හේතුවෙන් පුළුල් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ද මෙම ඉහළ යෑමට දායක විය. ණය සමුච්චය වීමේ ප්‍රවණතාවය අනුව, පසුගිය දශකය තුළ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය ණය මට්ටම ද ක්‍රමයෙන් ඉහළ යමින් පවතින අතර, එය සාමාන්‍ය වශයෙන් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 60ක් පමණ වේ. කලාපයේ රටවල් සමඟ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය ණය සැසඳීමේ දී භූතානය, මාලදිවයින සහ කාම්බෝජයට පසු ඉහළම අනුපාතය ශ්‍රී ලංකාව වාර්තා කර ඇත. මෙම රටවල් හතර හැරුණු විට, ආසියාවේ අනෙකුත් රටවල්හි දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අනුපාතයක් ලෙස විදේශීය ණය එම රටවල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 50කටත් වඩා අඩු මට්ටමක පවතී.

රූප සටහන වි.ස. 2.2
විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම්:
ශ්‍රී ලංකාව සහ තෝරාගත් කලාපීය රටවල් - 2020

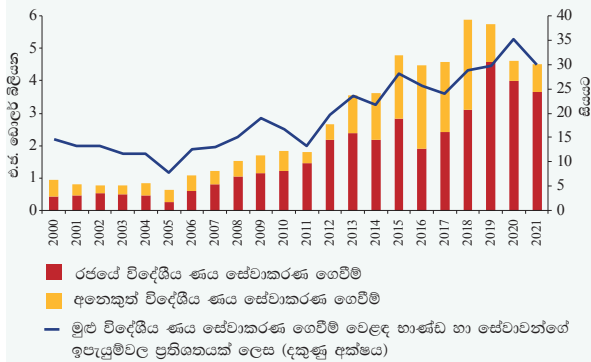
රූප සටහන වි.ස. 2.3
නොපියවා ඉතිරිව ඇති විදේශීය ණය:
ශ්‍රී ලංකාව සහ තෝරාගත් කලාපීය රටවල් - 2020

1

රජ සටහන වි.ස. 2.4

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්: 2000 - 2021

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

විදේශීය ණය තත්ත්වය වැඩි වීම මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය ණය සංයුතිය සහනදායී ණයවල සිට පිරිවැය අධික සහනදායී නොවන සහ වාණිජ ණය ගැනීම් දක්වා වෙනස් වීම විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉහළ යෑමට හේතු වී ඇත. විදේශීය ණයවල අධික පිරිවැය, ගෙවුම් තුලනයේ ජංගම ගිණුම මත තවදුරටත් පීඩනයක් ඇති කරමින් ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ හිඟය පුළුල් කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්ෂික අපනයන ආදායමෙන් තුනෙන් එකක් පමණ ණය සේවාකරණය සඳහා යෙදවෙන බව පිළිබිඹු කරමින් සමස්ත විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වෙළඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2011 වසරේ දී පැවති සියයට 13.2ක සිට 2021 වසර වන විට සියයට 30.0ක් දක්වා වැඩි වී ඇත. තවද, විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වලින් සියයට 80කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් රජයේ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් වන අතර, ඉන් විදේශීය අංශයේ මූල්‍යකරණ ගැටලු ප්‍රධාන වශයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතා හේතුවෙන් පැන නගින බව පිළිබිඹු කරයි.

දළ නිල සංචිත පහත වැටීම

ප්‍රමාණවත් නොවූ විදේශ විනිමය ලැබීම් හමුවේ ඉහළ විදේශ විනිමය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් හේතුවෙන් 2021 වසර අවසාන වන විට රටේ දළ නිල සංචිත තත්ත්වය තියුණු ලෙස පහළ මට්ටමකට වැටී ඇත. අපනයන ඉපයීම් රට තුළට ගෙන්වා ගැනීම, විදේශ සේවා නියුක්තියන්ගේ ප්‍රේෂණ සහ විදේශ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ යනාදී විදේශ විනිමය ලැබීම් අඩු මට්ටමක පැවතීම නිසා දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් ඇති වූ අතර, සංචිත මට්ටම් තවදුරටත් පහළ යෑමට හේතු වෙමින් අත්‍යවශ්‍ය ආනයන මූල්‍යනය කිරීම සඳහා විදේශ විනිමය සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදු විය.

විනිමය අනුපාතිකය මත ඇති වූ සැලකිය යුතු පීඩනය

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ සිදී ගිය ද්‍රවශීලතා තත්ත්ව, විනිමය අනුපාතිකය මත සැලකිය යුතු අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනයක් ඇති කළ ජාත්‍යන්තර සංචිතවල අවිනිශ්චිත මට්ටම සහ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත හෙළිම් යනාදිය මගින් විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතා විශාල ලෙස පිළිබිඹු කෙරේ. ප්‍රධාන වශයෙන්, මහ බැංකුවේ ශිෂ්ට ප්‍රයෝග හරහා 2021 වසරේ බොහෝ කාලයක් තුළ සහ 2022 වසරේ මාර්තු මස මුල දක්වා විනිමය අනුපාතිකය එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රු. 200 203ක් අතර අගයක පවත්වා ගනු ලැබූ අතර, විදේශ විනිමය සඳහා කැපී පෙනෙන සමාන්තර අවිධිමත් වෙළඳපොළක් ඇතිවීම දක්නට ලැබුණි. කෙසේ වෙතත්, 2022 වසරේ මාර්තු මස මුල සිට විනිමය අනුපාතිකයේ ඇති වූ ගැලපීම සහ ඉන් අනතුරුව ඇති වූ වෙළඳපොළ පීඩනය සමඟ 2022 වසරේ මාර්තු මස අවසානය වන විට එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සියයට 33.0කින් විශාල ලෙස අවප්‍රමාණය විය. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය හිඟයන් පියවා ගැනීම සඳහා මූල්‍යයන සපයා ගැනීමට අවශ්‍ය සාකච්ඡා ද සමඟ, 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස මුල දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සැලකිය යුතු ලෙස දැඩි කිරීම සහ ප්‍රධාන වශයෙන් ආර්ථිකය නැවත සකස් කිරීමේ වැඩසටහනක් සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීම, විදේශීය ණය සේවාකරණය අතුරු කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා නතර කිරීම හරහා ක්‍රමවත්ව සහ එකඟතාවයකින් යුතුව ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියකට යොමු වීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය වැනි දැනට සලකා බලමින් පවතින අනෙකුත් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග වහාම ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් විනිමය අනුපාතිකයේ යම් ස්ථාවරත්වයක් ඇති වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

විදේශීය අංශයේ ස්ථාවරත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා වන මැදි හා දිගු කාලීන ප්‍රතිපත්ති

විදේශීය අංශයේ ගැටලු විසඳීම සඳහා මහ බැංකුව පසුගිය කාලය තුළ කෙටිකාලීන ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ගෙන ඇත. භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයෙන් ලැබෙන ආදායම අනිවාර්යයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුව විසින් නව නීති නිකුත් කළ අතර, ඒවා දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතා තත්ත්ව ඉහළ නැංවීමට උපකාරී විය. තවද, ණය නොවන මූලාශ්‍ර හරහා දළ නිල සංචිත ගොඩ නැංවීමේ අරමුණින්, එසේ රුපියල්වලට පරිවර්තනය කරන ලද විදේශ විනිමයෙන් කොටසක් මහ බැංකුවට විකිණීමට මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට උපදෙස් ලබා දෙන ලදී. මෙම ක්‍රියාමාර්ගය දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතාවයට යම් බලපෑමක් ඇති කළ ද, එමගින් අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා වන ඉල්ලුමෙන් කොටසක් මූල්‍යනය කිරීම සඳහා වෙළඳපොළට අවශ්‍ය විදේශ විනිමය සැපයීමට මහ බැංකුවට හැකි විය. බලපත්‍රලාභී බැංකුවලින් රුපියල්වලට

පරිවර්තනය කරනු ලබන විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණ සඳහා සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකයට වඩා වැඩි දිරිගැන්වීම් ලබාදීම, විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවලට අදාළ ගනුදෙනු පිරිවැය ප්‍රතිපූරණය කිරීම සහ "ලංකා රෙමිට්" (Lanka Remit) නම් වූ ජාතික ප්‍රේෂණ ජංගම යෙදුම ක්‍රියාත්මක කිරීම හරහා විධිමත් මාර්ග ඔස්සේ විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ ලැබීම් දිරිමත් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. තවද, අන්තර්ජාලයෙන් ලබා දෙන සේවා සඳහා විදේශ විනිමය වශයෙන් පමණක් ගෙවීම් භාර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ ලියාපදිංචි වී ඇති හෝටල් සේවා සපයන්නන්ට විධානයන් නිකුත් කරන ලදී. එපමණක් නොව, ද්විපාර්ශ්වික විදේශ විනිමය හුවමාරු පහසුකම් මගින් කලාපීය මහ බැංකුවලින් විදේශීය මූල්‍ය ආධාර ලබා ගැනීමට ද මහ බැංකුව සමත් වී ඇත. කෙටි කාලීන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග විදේශීය අංශය නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට යම් ප්‍රමාණයකට උපකාරී වී ඇතත්, විදේශීය අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීමට සහ අඛණ්ඩ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීමට මැදි හා දිගු කාලීන ප්‍රතිපත්ති අවශ්‍ය වේ. එවැනි ප්‍රතිපත්ති පහත ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර මත පදනම් විය යුතුවේ.

මැදි කාලීන ක්‍රියාමාර්ග

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහාය ලබන ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනකට අනුකූල වන ලෙස පුළුල් සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම

රට මුහුණ දී ඇති අඛණ්ඩ ආර්ථික ගැටලු සැලකිල්ලට ගනිමින්, සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ඉලක්ක කර ගන්නා ලද ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් මූල්‍යයනය කරනු ලබන වැඩසටහනකට අනාගතයේ දී යොමු වීම සඳහා රජය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීමට තීරණය කර ඇත. මෙම ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි මූල්‍ය වැඩසටහන, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය, රජයේ වාණිජ ව්‍යවසායයන්වල මූල්‍ය කාර්ය සාධනය ශක්තිමත් කිරීම, රාජ්‍ය අයවැය මහ බැංකුව මගින් මූල්‍ය කිරීම ක්‍රමානුකූලව අඩු කිරීම සහ සමාජ ආරක්ෂණ ජාල වැඩසටහන්වල කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීම වැනි ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රවල පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයක් ඔස්සේ සිදු කළ හැක.

විදේශීය ණය තිරසාර බව සහතික කිරීමේ අවශ්‍යතාවය

රජයේ සහ මහ බැංකුවේ වත්මන් අවධානය යොමු වී ඇත්තේ ආර්ථිකයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ගොඩනැගීම සඳහා දිගු කාලීනව රටේ විදේශීය ණයවල තිරසාර බව සහතික කිරීම වෙතයි. මේ සම්බන්ධයෙන්, රජය විසින් තම විදේශීය ණය තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය උපදේශකයින් සහ නීති උපදේශකයින් පත් කිරීම සඳහා උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වයන්ගෙන් යෝජනා කැඳවීම දැනටමත් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. එවැනි ණය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියකට, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල

සමඟ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනක් සඳහා වන එකඟතාව මත පදනම් වූ පුළුල් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ සැලැස්මක් ඇතුළත් විය හැකිය. ඊට සමගාමීව, එකඟතාවයකින් යුතුව විදේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමක් සඳහා තාවකාලිකව විදේශීය ණය සේවාකරණය අතුරු කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අත්හිටුවන බව රජය 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 12 වන දින නිවේදනය කර ඇත. මෙම ක්‍රියාමාර්ග, ඉහළ මට්ටමක පවතින විදේශීය ණය අඩු කිරීම තුළින් විදේශීය ණය තිරසාරභාවය තහවුරු කිරීමට උපකාරී වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

දළ නිල සංචිත යහපත් මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම

විදේශීය අංශයේ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා, දළ නිල සංචිත යහපත් මට්ටමක පවත්වා ගැනීම ඉතා වැදගත් වන අතර, එය රටෙහි බාහිර කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව මෙන්ම විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් කිරීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ දර්ශකයකි. එබැවින්, රටේ දළ නිල සංචිත ඉහළ නැංවීම විදේශීය අංශයේ වැදගත්ම මැදි කාලීන අරමුණ වේ. අවම වශයෙන් මාස 4ක වෙළඳ හාණ්ඩ ආනයන ආවරණය වන පරිදි දළ නිල සංචිත ඉහළ නැංවීමට ශ්‍රී ලංකාව අපේක්ෂා කරයි. මෙම ඉලක්ක සැලකිය යුතු ලෙස අභියෝගාත්මක වන අතර, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා දැනට දරන ප්‍රයත්න සහ අපේක්ෂා කරන ලද විදේශ විනිමය ලැබීම් මැදි කාලයේ සිට දිගු කාලීනව ක්‍රමානුකූලව ඉහළ යෑම තුළින් දළ නිල සංචිත ක්‍රමයෙන් ගොඩනගා ගැනීමට හැකි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මැදි කාලීන අරමුණ සංචිත ප්‍රමාණය ක්‍රමානුකූලව ඉහළ නැංවීම වන අතර, ණය නොවන මූලාශ්‍ර හරහා සංචිත ගොඩ නැගීම මගින් එහි සංයුතිය ද වැඩි දියුණු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

කලාපීය සහයෝගීතාව ශක්තිමත් කිරීම

මැදි කාලීනව විදේශීය අංශයේ ස්ථායීතාව තිරසාර කිරීම පිණිස පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විශ්වාසය ගොඩනැගීම සඳහා කලාපීය මහ බැංකු, රජයෙන්, ව්‍යාපාරික ප්‍රජාවන්, ආයෝජකයින් සහ බහුපාර්ශ්වික නියෝජිතායතන ඇතුළු කලාපීය පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේ සම්බන්ධයෙන්, මහ බැංකුව විසින් කලාපීය රටවල් කිහිපයක් සමඟ අනාගත සහයෝගීතා පිළිබඳ සාකච්ඡා අඛණ්ඩව කරගෙන යනු ලබයි.

ණය නොවන විදේශ විනිමය ලැබීම් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා වූ දිගු කාලීන ක්‍රියාමාර්ග

වෙළඳ හාණ්ඩ හා සේවා අපනයන අංශ ප්‍රවර්ධනය කිරීම

ඉහළ විදේශ විනිමය ඉපැයීම් ලබා ගැනීම සඳහා හාණ්ඩ හා සේවා අපනයන කර්මාන්ත යන දෙකටම සහාය වීමට ජාතික අපනයන ක්‍රමෝපාය උපකාරී වේ. ශ්‍රී ලංකාව නවෝත්පාදනවලින් සමන්විත අපනයන කේන්ද්‍රස්ථානයක් බවට පත් කිරීමේ අරමුණින් දැනට පවතින ජාතික

1

අපනයන ක්‍රමෝපාය සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, එය 2018-2022 දක්වා වසර 5 තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරන ලදී. ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ මෑත කාලීන වර්ධනයන්ට සරිලන පරිදි ජාතික අපනයන ක්‍රමෝපාය නවීකරණය කිරීම සහ අපනයන ක්ෂේත්‍රයට අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය සහාය ලබා දීම වැදගත් වන අතර එවැනි ප්‍රතිපත්ති ඕනෑම දේශපාලන තත්ත්වයක් යටතේ වුව ද බාධාවකින් තොරව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යා යුතුය. පුළුල් සහ ස්ථාවර ජාතික අපනයන ක්‍රමෝපායක් ක්‍රියාත්මක කිරීම අපනයනවල ස්ථාවර සහ තිරසාර වර්ධනයක් ඇති කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතරම නව රැකියා අවස්ථා නිර්මාණය කිරීමට සහ ගෝලීය අගය දාම සහ නිෂ්පාදන බෙදාහැරීම් ජාලයන්හි වැඩි සහභාගීත්වය තුළින් අගය එකතු කිරීමට පහසුකම් සැලසීමට විභවයක් සහිත අපනයන ක්ෂේත්‍රවලට අවස්ථාව සලසා දෙනු ලැබේ. මේ සමඟ, විශේෂයෙන්ම අපනයන අංශය සඳහා අතරමැදි භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරන කර්මාන්ත සඳහා සහ ප්‍රධාන වශයෙන් ගෝලීය වෙළඳාම කෙරෙහි යොමු වූ කර්මාන්ත සඳහා වෙළඳ අංශයට ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දී අධීක්ෂණය කළ යුතුය.

සාම්ප්‍රදායික වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයනවලට වඩා ඉහළ විභවයක් සහිත සහ දේශීය අගය එකතු කරන සේවා අංශයේ අපනයන ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සමාන අවධානයක් යොමු කළ යුතුය. පාස්කු ඉරු දින ප්‍රහාරවලින් සහ කොවිඩ්-19 වසංගතයෙන් දැඩි ලෙස පීඩාවට පත් වූව ද මෑත වසරවල දී සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයට සංචාරක ඉපැයීම් ප්‍රධාන දායකත්වයක් ලබා දී ඇත. සංචාරක ව්‍යාපාරය එහි විභවයන් කරා ළඟා වීම සඳහා අඛණ්ඩව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය. භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ඉපැයීම් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍රවලට පැවරීම, ප්‍රවාහන හා වරාය සේවා වැනි අනෙකුත් සේවා අංශ ද ජාතික සැලැස්මට එක් කළ යුතුය.

විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ ඉහළ නැංවීම

කොවිඩ්-19 වසංගතයේ අහිතකර බලපෑම් ක්‍රමයෙන් පහව යෑම සහ ඉලක්කගත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ, විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ වර්ධනය වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කර ඇත. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා නියුක්ති කාර්යාංශයේ ලියාපදිංචි වන සංක්‍රමණික ශ්‍රමිකයන් සංඛ්‍යාවේ ඉහළ යෑමෙන් විදේශ රැකියා සඳහා පිටත්ව යෑම ඉහළ යමින් පවතින බව පිළිබිඹු වේ. තවද, නිල විනිමය අනුපාතිකය සහ අවිධිමත් වෙළඳපොළ තුළ පවතින විනිමය අනුපාතිකය අතර වෙනස අඩුවීම නිල මාර්ග තුළින් ඉහළ විදේශ ප්‍රේෂණ ආකර්ෂණය කර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. විදේශ රැකියා ප්‍රවර්ධනය, විදේශ රැකියා වෙළඳපොළ විවිධාංගීකරණය කිරීම සහ සංක්‍රමණික ශ්‍රමිකයන්ගේ කුසලතා ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රියාකාරී පාර්ශ්වකරුවන්ගේ දායකත්වය හරහා ඉහළ ආදායම් සහිත විදේශ රැකියා අවස්ථා වැඩි ප්‍රමාණයක් සුරක්ෂිත කිරීමට අපේක්ෂා

කරන අතර, එමගින් පුළුල් වන වෙළඳ හිඟයේ බලපෑම සමනය කර ගැනීම සඳහා විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවලින් දක්වන දායකත්වය වැඩි කරගත හැක.

විදේශීය සෘජු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම

මැදි කාලීනව විදේශීය සෘජු ආයෝජන වැනි ණය නොවන විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ යහපත් මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සඳහා, ප්‍රතිපත්ති අනුකූලතාව පවත්වා ගැනීම, ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යෑමට අවශ්‍ය තත්ත්ව වැඩිදියුණු කිරීම, ආයතන ශක්තිමත් කිරීම සහ විදේශීය සෘජු ආයෝජනවලට පහසුකම් සැලසීම සඳහා වූ ක්‍රියාවලි ක්‍රියාත්මක කිරීම හා අනුමැතිය ලබා දීම කඩිනම් කිරීම වැදගත් වේ. කොළඹ වරාය නගරය සංවර්ධනය කිරීම, කොළඹ සහ හම්බන්තොට වරායන් භාණ්ඩ වෙළෙඳ කේන්ද්‍රස්ථාන ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ දේශීය හා විදේශීය පෞද්ගලික ආයෝජකයින් සඳහා නවීන ආයෝජන කලාප ඇති කිරීම හරහා ඉදිරි කාලසීමාව තුළ සැලකිය යුතු විදේශීය ආයෝජන මෙරටට ගෙන්වා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ. දිගුකාලීන සාර්ව ආර්ථික ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ගොඩනැගීම පිණිස එවැනි ආයෝජන සඳහා පහසුකම් සැලසීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා සමීප සම්බන්ධීකරණ සහ අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් අවශ්‍ය වේ.

සමාජීය

ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීම, විදේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සඳහා කැපවීම, සැලකිය යුතු ලෙස මුදල් ප්‍රතිපත්ති දැඩි කිරීම සහ වඩාත් වෙළඳපොළ මත පදනම් වන ලෙස විනිමය අනුපාතිකය පවත්වා ගැනීම ඇතුළුව රජය සහ මහ බැංකුව විසින් ගනු ලබන නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග, ඉදිරි කාලපරිච්ඡේදයේ දී ආර්ථිකය තුළ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විශ්වාසය යළි ස්ථාපිත කිරීමට උපකාරී වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දශක ගණනාවක් තිස්සේ නැවත නැවතත් ඇති වන විදේශීය අංශයේ අස්ථාවරත්වයට මූලික හේතුව ලෙස පැවති විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය අවම කිරීම සඳහා දිගු කලක් තිස්සේ නොසලකා හරින ලද ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ නුදුරු අනාගතයේ දී හඳුන්වා දීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. විදේශීය අංශයට අහිතකර ලෙස බලපාන ආර්ථික ගැටලුවලට ඔරොත්තු දීම සඳහා හිතකර සංචිත මට්ටමක් පවත්වා ගන්නා අතරම, රටේ විදේශීය ණයවල තිරසාර බව සහතික කිරීම සඳහා තිරසාර මට්ටම්වලින් ද්විත්ව හිඟයන් කළමනාකරණය කිරීම ඉතා වැදගත් වන අතර, එමගින් විදේශීය අංශයේ දිගුකාලීන ස්ථාවරත්වය තහවුරු වනු ඇත.

මූලාශ්‍ර

1. Central Bank of Sri Lanka. (1998). *Economic Progress of Independent Sri Lanka*. Colombo: Central Bank of Sri Lanka
2. Central Bank of Sri Lanka. (2011). *40th Anniversary Commemorative Volume*. Colombo: Central Bank of Sri Lanka

හැකියාව සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය කරනු ඇති හෙයින්, එය සතුටුදායක පියවරක් ලෙස සැලකිය හැක. පසුගිය මාස ගණනාවක සිට සිදුවන දිගු හා අඛණ්ඩ විදුලි කප්පාදු හේතුවෙන් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩාල වී ඇති අතර, එය දැඩි සමාජ නොසන්සුන්තාවයට මෙන්ම, දේශපාලනික වශයෙන් ව්‍යාකූලභාවයක් ඇතිවීමට පවා හේතු වී ඇත. බලශක්ති අර්බුදයක ස්වරූපයෙන් ඇතිවන එවැනි අහිතකර වර්ධනයන්, ආර්ථිකය යථාතත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියට සහ එහි තිරසාරභාවයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති කරනු ඇත. සමහර කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් මෙවැනි දීර්ඝ කාලීන වශයෙන් සිදුවන විදුලි කප්පාදු හේතුවෙන් විශාල වශයෙන් අවදානමට ලක්වන අතර, ඇගයුම් සහ සේවා අංශයේ සිටින අපනයනකරුවන් ඇතුළු අපනයනකරුවන් ගණනාවකට සිය තරගකාරිත්වය අහිමි වීමට ඇති ඉඩකඩ තුළින් අනෙකුත් තරගකාරී රටවල් වෙත ඇණවුම් ඇදී යෑම සිදුවිය හැක. 2020 වසරේ දී බොරතෙල් මිල ගණන් ශීඝ්‍රයෙන් පහත වැටීම සහ 2021 වසර පුරාවටම පැවති හිතකර කාලගුණික තත්වයන් හේතුවෙන් ඉහළ ජල විදුලි උත්පාදනයක් සිදු වුව ද, එවැනි මිල පහළ යෑම්වල ප්‍රතිලාභ අත්කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාව අපොහොසත් විය. එසේම, පවතින බලශක්ති අංශයේ අර්බුදය මේ දක්වා වර්ධනය වීමට රජය සතු ප්‍රධාන ව්‍යවසායයන්ගේ අඛණ්ඩ පවතින දුර්වල මූල්‍ය තත්වයන් ද යම්තාක් දුරකට හේතුවිය. බලශක්තිය සඳහා වන ඉල්ලුමෙහි අඛණ්ඩ ඉහළ යෑම මධ්‍යයේ, බලශක්ති භාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාව සහ සමස්ත විදේශ විනිමය දුර්වලතාවයේ හිඟකම හේතුවෙන් එම ව්‍යවසායවල දුර්වල මූල්‍ය තත්වය තවදුරටත් උග්‍ර විය. බලශක්ති සඳහා ඉහළ යන ඉල්ලුම තක්සේරු කිරීම සහ එවැනි ඉල්ලුමක් සපුරාලීමට තිරසාර ක්‍රමවේදයන් හඳුනා ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරෙන දිගුකාලීන බලශක්ති සැලැස්මක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා රජය සතු ව්‍යවසායයන් වල ඉදිරි දැක්මකින් යුතු සැලසුම් සකස් කිරීම සහ කළමනාකරණයට අමතරව, ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සහ විදුලි ගාස්තු යන දෙඅංශයෙහිම පිරිවැය පිළිබිඹුවන මිලකරණයේ වැදගත්කම මෙම වර්ධනයන් මගින් නැවත අවධාරණය කරයි. රජය සතු ව්‍යවසායයන්හි මූල්‍ය ශක්‍යතාව ශක්තිමත් කිරීම සහ සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා පමණක් නොව, බැංකු අංශයෙහි සහ සාර්ව ආර්ථිකයෙහි ස්ථාවරත්වය සහතික කිරීම සඳහා ද පිරිවැය පිළිබිඹුවන මිලකරණ යාන්ත්‍රණයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කාරණයකි. එවැනි යාන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින්

කාර්යක්ෂමතාව, විනිවිදභාවය සහ පුරෝකථනය කිරීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කළ හැකි අතර, එමගින් මිල ගණන් ඉහළ දැමීමේ සංශෝධන මෙන්ම මිල පහළ දැමීමේ සංශෝධන සඳහා ද මහජනතාවගේ පිළිගැනීම ලබාගතහැකි වනු ඇත. එබැවින්, එවැනි වෙළඳපොළ පදනම් වූ යාන්ත්‍රණයකට ඕනෑම මිල ඉහළ යෑමක පිරිවැය සහ ඕනෑම මිල පහත වැටීමක් ආශ්‍රිත ප්‍රතිලාභ ඉක්මනින් ලබා දෙමින් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් සහ පාරිභෝගිකයින් යන දෙඅංශයේම අභිප්‍රායන් සෑම විටකම සුරක්ෂිත වන බව සහතික කළ හැකිය. මේ සම්බන්ධයෙන්, යෝග්‍ය මිලකරණ යාන්ත්‍රණයක් මෙන්ම, බලශක්ති අංශයෙහි සියලු පැතිකඩ කෙරෙහි නිසි අවධානය යොමු කරමින් තිරසාර දිගුකාලීන උපාය මාර්ග සැලසුම් කිරීම සඳහා ලංකා ඛනිජතෙල් නීතිගත සංස්ථාව සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය අතර පමණක් නොව, ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිෂන් සභාව, තිරසාර බලශක්ති අධිකාරිය, ස්වාධීන බලශක්ති නිෂ්පාදකයින් සහ අනෙකුත් පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය පාර්ශවකරුවන් වැනි අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ද ශක්තිමත් ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්නයන් අවශ්‍ය වේ. ඉදිරියේදී, කොළඹ වරාය නගරය, කර්මාන්ත කලාප සහ අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘතිවල සංවර්ධනයන් සමඟ බලශක්ති ඉල්ලුමෙහි ඇතිවන ඉහළ යෑම හා සමගාමීව රටේ ඵලදායීතාව සහ තරගකාරිත්වය උදෙසා විශ්වාසනීයභාවයෙන් යුතු, ප්‍රමාණවත් සහ දැරිය හැකි මිලකට බලශක්ති උපයෝගිතා සැපයීම සහතික කිරීම සඳහා සුදුසු සැලසුම් සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

කොළඹ වරාය නගරය ව්‍යාපෘතිය තුළින් ආර්ථිකයට ලැබිය හැකි ප්‍රතිලාභ ප්‍රශස්ත මට්ටමින් අත්කර ගැනීම සඳහා අපේක්ෂිත විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් කඩිනම් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය වේ. පාර්ලිමේන්තු පනතක් ප්‍රකාරව මෑතක දී පිහිටුවන ලද කොළඹ වරාය නගර ආර්ථික කොමිෂන් සභාව මගින්, ව්‍යාපාරවල නිරත වීම සඳහා ලියාපදිංචි කිරීම්, බලපත්‍ර සහ අවසර නිකුත් කිරීම හෝ ලබා දීම, සමස්ත නියාමන අධීක්ෂණ කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැලසීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම කොළඹ වරාය නගරය ආශ්‍රිතව පිහිටි රජයේ අලෙවි කළ හැකි ඉඩම් බදු දීම, යනාදිය හරහා රටට ලැබෙන විදේශ සෘජු ආයෝජන සඳහා පහසුකම් සලසයි. තවද, එය ආයෝජකයන් සමඟ සම්බන්ධ වීමේ එකම ස්ථානය ලෙස තනි ආයෝජන පහසුකම් සපයන්නකු ලෙස ස්ථාපිත කර ඇති අතර, අනුමත කිරීම් කඩිනම් කිරීම, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය හා ව්‍යාපාරික මධ්‍යස්ථාන සමඟ ගිවිසුම්වලට එළඹීම සහ ඕනෑම වාණිජමය ආරවුලක් කඩිනමින් විසඳා ගැනීම හරහා ව්‍යාපාර කිරීමේ පහසුව වැඩිදියුණු

1

කිරීම යනාදිය සිදු කිරීම සඳහා එයට බලය ලබා දී ඇත. ආරම්භක අදියර සඳහා දැනටමත් ඉතා විශාල ආයෝජනයක් යොමු වී ඇති පසුබිමක, වර්තමානයේ ප්‍රධාන වර්ධක සාධකවල පවතින හිඟය සැලකීමේදී, ගෝලීය ආර්ථිකයට ඒකාබද්ධ වීමේ ප්‍රධාන මූලධර්මයක් ලෙස වරාය නගරයේ දායකත්වය දේශීය ආර්ථිකයට ඉතා වැදගත් වේ. එසේ වුවද, කොවිඩ්-19 වසංගතය සහ භූදේශපාලනික ගැටලු හමුවේ ඇති වූ අවිනිශ්චිතතාවයන් මධ්‍යයේ මෙන්ම, ඉහළ ගිය දේශීය ආර්ථික දුෂ්කරතා හමුවේ, ව්‍යාපෘතියේ මූලික අදියර අවසන් කිරීමේ කාලයේ දී විදේශීය අයෝජකයන්ගේ පැවති ආකල්ප හිතකර නොවීම හේතුවෙන් කොළඹ වරාය නගරය වෙත විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පවතී. කෙසේ වෙතත්, කොළඹ වරාය නගරය දකුණු ආසියාවේ සහ අග්නිදිග ආසියාවේ ප්‍රධාන නගරවලට ආසන්නව ස්ථානගතවී තිබීමේ වාසියක් ඇති බැවින්, ආයෝජකයන් සඳහා වන පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම කඩිනමින් ආරම්භ කරන්නේ නම්, මැදි කාලීනව රටට විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම් ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා පහසුකම් සැලසෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, කොළඹ වරාය නගරය, නිශ්චිත නීති හා නියාමන විධිවිධාන මගින් පාලනය වුවද, ආයෝජන සහ ව්‍යාපාර සඳහා දිගු කාලීනව මුල් බැසගත් ව්‍යුහාත්මක බාධක ලිහිල් කිරීම ද ශ්‍රී ලංකාව වෙත ආයෝජකයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. එසේම, ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා විභව ආයෝජකයින් වෙත ප්‍රවේශ වීමට ශක්තිමත් සහ ඒ ඒ ආයෝජකයින්ට අවශ්‍ය පරිදි සකස් කළ උපායමාර්ගයක් සලකා බැලිය යුතුය. තවද, කොළඹ වරාය නගරය තුළ මූල්‍ය නගරයක් ලෙස මූල්‍ය සේවා මධ්‍යස්ථානයක් ස්ථාපිත කිරීමට යෝජනා බැවින්, ආර්ථිකයට වරාය නගරයෙන් ලැබෙන දායකත්වය සම්පූර්ණයෙන් පිළිබිඹු කිරීම සඳහා මෙම ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් රටේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට ග්‍රහණය කර ගැනීම වැදගත් වේ. වරාය නගරය මූල්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීම තුළින් මූල්‍ය සේවා, තොරතුරු තාක්ෂණය/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වලට පැවරීම යනාදී අපනයන හරහා සේවා ගිණුමට මුදල් ගලා ඒම ඉහළ නැංවීමට අපේක්ෂා කෙරේ. එසේම, කොළඹ වරාය නගරය තරගකාරී පරිසරයක් තුළ ගෝලීය ආයෝජකයින් වැඩි අවධානයක් යොමු කරන භූදේශපාලනික හා උපායමාර්ගික වශයෙන් වැදගත් ස්ථානයක පිහිටා ඇති බැවින්, කලාපීය සහ ගෝලීය පාර්ශ්වකාර රටවල් සමඟ වූ විදේශීය සබඳතා ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් ඕනෑම විදේශ රටක අවශ්‍යතාවයක් සඳහා

ශ්‍රී ලංකාවේ නොබැඳි විදේශ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය. එසේම, කොළඹ වරාය නගරය පාලනය කෙරෙන නෛතික ව්‍යුහය මගින් විදේශීය ආයෝජකයින්ට ඉතා හිතකර ව්‍යාපාරික පරිසරයක් නිර්මාණය කරදෙන බැවින්, එය ප්‍රධාන ආර්ථිකයෙන් විභේදනය නොවීම සහතික කිරීම සඳහා ප්‍රවේශම් සහගත ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කළ යුතුය. වරාය නගරය සඳහා කරන ලද දැවැන්ත ආරම්භක ආයෝජනය සහ අලුතින් ස්ථාපිත කරන ලද ව්‍යවසායන් ලාභ ලැබීමේ තත්ත්වයට පත් වන තුරු කාලය සඳහා සැලකිය යුතු බදු සහන ලබා දී ඇති තත්ත්වයක් තුළ, ව්‍යාපාරවලින් ලැබෙන බදු සහ වෙනත් අය කිරීම් මත සමස්ත ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වය රඳා පවතින අතර, එය ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීම සඳහා භාවිතා කළ හැක. කොළඹ වරාය නගරයේ ස්ථාපිත කිරීමට නියමිත වඩාත් දියුණු ව්‍යවසායන් සඳහා අවශ්‍ය කුසලතා එවැනි ව්‍යවසායන් විසින් පිරිනමනු ලබන වැටුප් වාරිකයෙන් පිළිබිඹු වන අතර, එය ශ්‍රී ලංකාවේ සෛසු ප්‍රදේශවලින් පුහුණු ශ්‍රමිකයන් කොළඹ වරාය නගරය වෙත සංක්‍රමණය වීමට හේතු වේ. ආර්ථිකයක් තුළ නවීන අංශයක් හඳුන්වා දීමකදී ප්‍රධාන බලපෑම් දෙකක් අපේක්ෂා කළ හැකිය. පළමුව, පිරිනැමෙන ඉහළ වැටුප් සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති කුසලතා අත්පත් කර ගැනීම දිරිමත් කළ හැකි බැවින් ශ්‍රම ඵලදායීතාවයේ සමස්ත වැඩිදියුණු වීමකට එය හේතු වන අතර, ව්‍යුහාත්මක පරිවර්තනයේ වේගවත් වීමක්ද සිදු වනු ඇත. දෙවනුව, නවීන අංශයේ පිරිනැමෙන ආකර්ෂණීය ඉහළ වැටුප් හේතුවෙන් එය ආදායම් ව්‍යාප්තියේ විෂමතාවන්ට හේතු විය හැක. එසේ වුවද, ඉහළ වැටුප් පරතරය ගතික ශ්‍රම වෙළඳපොළක නවීන තාක්ෂණය හා අවශ්‍යතා සමඟ ගැළපීම සඳහා විශේෂිත කුසලතා වර්ධනය කර ගැනීමට කම්කරුවන්ට දිරිගැන්වීමක් ලබා දෙනු ඇත. එසේම, කොළඹ වරාය නගරයේ පුහුණු ශ්‍රමිකයන්ගේ ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි අධ්‍යාපන ක්‍රමය පරිවර්තනය කළ යුතු අතර, විද්‍යා, තාක්ෂණ, ඉංජිනේරු සහ ගණිත විෂයයන් (STEM) සඳහා වැඩි උපාධිධාරීන් පිරිසක් බිහිකිරීමේ ප්‍රයත්නයන් ශක්තිමත් කළ යුතුය. මෙම ව්‍යාපෘතිය හරහා සංචාරක ව්‍යාපාරය නංවාලීම ද අපේක්ෂා කරන අතර, කොළඹ වරාය නගරය සුබෝපහෝගී ගමනාන්තයක් ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ හැකියාව සැලකිල්ලට ගෙන ධනවත් සංචාරකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හැකි ක්‍රම ගවේෂණය කිරීමද අවශ්‍ය වේ. කොළඹ වරාය නගරයේ පවතින ක්‍රියාකාරකම් සහ නවාතැන් පහසුකම් මගින් ධනවත් සංචාරකයින් ආකර්ෂණය කරගන්නා වෙළඳපොළක් ලෙස ඉලක්ක කර ගත යුතු අතර, ඉහළ මිලක් නියම කිරීමද අවශ්‍ය වේ.

තවද, කොළඹ වරාය නගරය සඳහා නේවාසික විසා බලපත්‍රලාභීන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම ඉලක්ක කරගනිමින්, නේවාසික ආගන්තුක විසා වැඩසටහන සහ යෝජනා නව ගෝලීයත් පැරඩයිස් නේවාසික විසා වැඩසටහන විදේශයන්ගේ ප්‍රවර්ධනය කළ හැක. සේවාවලින් හිමිවන ආදායම සහ වරාය නගරයට ගලා එන විදේශ සෘජු ආයෝජන මගින් ගෙවුම් තුළනය සඳහා ඉතා අවශ්‍ය, ණය නොවන මූල්‍ය ප්‍රවාහ, මැදි කාලීනව නිර්මාණය කර දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම ඉලක්ක කරගත් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රයත්නයන් ශක්තිමත් කරනු ඇත.

පසුගිය වසර කිහිපය තුළ අඛණ්ඩව ආදායම් රැස් කිරීම අඩු වීම රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය දුර්වලව පැවතීමට සහ සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතාවන්ට මූලික වශයෙන් හේතු වී ඇති නිසා, ආදායම් රැස් කිරීම සඳහා තිරසාර ක්‍රියාමාර්ග යොදා ගැනීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවය එයින් පෙන්නුම් කෙරේ. කලාපීය අනෙකුත් රටවල් හා සංසන්දනයේ දී, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය වියදම් මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පැවතිය ද, අනෙකුත් සංසන්දනාත්මක ආර්ථිකයන්ට සාපේක්ෂව රාජ්‍ය ආදායම් රැස් කිරීම සැලකිය යුතු අඩු මට්ටමක පවතින අතර, පසුගිය දශක දෙකක කාලය තුළ දී එය තවදුරටත් පහත වැටෙමින් පවතී. 2021 වසරේ දී, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ආදායම සියයට 8.7ක් වූ අතර, නැගී එන සහ මැදි ආදායම් රටවල එය සියයට 26ක්ව පැවතුණි. පසුගිය වසර දෙක තුළ දී රාජ්‍ය ආදායම තියුණු ලෙස පහත බැසීමට කොවිඩ්-19 වසංගතය සමඟ ආර්ථිකය පසුබෑමට ලක් වීම සහ 2019 වසර අග භාගයේ දී හඳුන්වා දුන් ලිහිල් බදු ක්‍රමය හේතු විය. තවදුරටත්, ශ්‍රී ලංකාවේ බදු නම්‍යතාව සහ බදු ඉපිලීම එකට වඩා අඩු බව ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර, එමගින් බදු ආදායම් රැස් කිරීමේ වැඩි වීම ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රසාරණයට සමගාමීව සිදු නොවන බව පෙන්නුම් කෙරේ.² මීට අමතරව, බදු ආදායමෙන් සියයට 75කට වැඩි ප්‍රමාණයක් වක්‍ර බදු මගින් එකතු කෙරෙන නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ බදු ක්‍රමය ප්‍රතිගාමී තත්ත්වයකට පත්ව ඇති අතර, එය අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් මත විෂමානුපාතිකව ඉහළ බදු බරක් පටවයි. අපේක්ෂිත ආකාරයට ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල වර්ධනයට දායක වී නැති බදු නිදහස් කිරීම් සහ බදු විරාම රැස් කිරීම ලබා දීම, නිසි සැලැස්මකින් තොරව බදු අනුපාත

අඩු කිරීම් සහ බදු නිදහස් සීමාවන් සහ බදු අය කෙරෙන ආදායම් කාණ්ඩවල අගයන් ඉහළ නංවමින් සංශෝධන සිදු කිරීම, බදු පදනම වැඩි කර ගැනීමේ මන්දගාමී බව, ප්‍රතිගාමී බදු නොමැති වීම, බදු ගෙවීම සම්බන්ධව අනුකූලතාවය අඩු වීම, බදු පැහැර හැරීම සහ බදු ගෙවීම වළක්වා ගැනීම මෙන්ම දුර්වල බදු පරිපාලනය, ශ්‍රී ලංකාවේ බදු ආදායම් රැස් කිරීම අඩු වීමට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධක වේ. නිරන්තරයෙන් බදු වෙනස් කිරීම බදු අනුකූලතාවයට අහිතකර ලෙස බලපාන අතර, එමගින් බදු ව්‍යුහයේ ස්ථාවරතාවයට බාධා ඇති කරමින්, බදු පරිපාලන වියදම වැඩි කරයි. අඛණ්ඩව ආදායම් රැස් කිරීම අඩු වීම සාර්ව ආර්ථිකය මත බරපතල ප්‍රතිඵලයක් ඇති කරන අතර, ඉහළ අයවැය හිඟයන් සහ දේශීය හා විදේශීය මූලාශ්‍රවලින් සිදු කළ යුතු මූල්‍යනය ඉහළ යෑම, එමගින් රාජ්‍ය ණය වර්ධනය වීම සහ දේශීය මූල්‍ය පද්ධතිය දුර්වල වීම, උද්ධමන පීඩන ඇති වීම, ගෙවුම් ශේෂ ගැටලු ඇති වීම සහ විනිමය අනුපාතික අවප්‍රමාණ වීමේ පීඩනය ඇති වීමට හේතු වෙයි. ආදායම් රැස් කිරීම අඩු වීම නිසා භෞතික හා සමාජීය යටිතල පහසුකම් සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජන සිදු කිරීමට රජයට ඇති හැකියාව සීමා කිරීම මගින් දිගු කාලීන ආර්ථික වර්ධනයට බාධා ඇති වේ. දිගු කාලයක් තිස්සේ පැවත එන මෙවන් ගැටලු මගින්, දිගු කාලීන සාර්ව ආර්ථික ස්ථාවරත්වය සහ තිරසාර වර්ධනයක් ලබා දෙන, ස්ථාවර සහ තිරසාරව පවතින ආදායම් මත පදනම් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ක්‍රියාවට නැංවීම කඩිනම් කිරීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි. මේ සම්බන්ධයෙන්, සෘජු සහ වක්‍ර බදු අනුපාත ඉහළ නැංවීම මෙන්ම බද්දෙන් නිදහස් සීමාවන් පහත හෙළීම, බදු වලින් නිදහස් කිරීම හා බදු අඩු කිරීම සහ බදු විරාම ඉවත් කිරීම තුළින් බදු පදනම පුළුල් කිරීම හරහා කෙටි කාලීනව රාජ්‍ය ආදායම ඉහළ නැංවිය හැක. ඕනෑම බදු සහනයක් ලබා දීමේ දී, ආර්ථික වර්ධනය සහ සමස්ත සාර්ව ආර්ථික අරමුණු ළඟා කර ගැනීම තුළින් දිගු කාලීනව රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා එවැනි ප්‍රතිපත්තිවල එලදායීතාවය පිළිබඳව නිසි ඇගයීමක් සිදු කළ යුතුය. අපේක්ෂිත සංවර්ධනයට ක්‍රමානුකූලව සහාය වෙන ආකාරයට, අදාළ කර්මාන්තවල මැනිය හැකි කාර්යසාධනයන් පිළිබඳව සලකා බලා මෙවැනි බදු සහන ලබා දිය යුතු අතර, එම සහන කෙටි කාලීනව ක්‍රියාත්මක විය යුතුය. තවද, අඛණ්ඩව ප්‍රසාරණය වන අයවැය හිඟය සඳහා හේතුවන, ආදායම් ඉලක්ක සපුරා නොගැනීම සහ වියදම් ඉක්මවායාම නිවැරදි කර ගැනීමට, පෙර අත්දැකීම් සහ ආර්ථික තත්ත්ව පිළිබඳව සලකා බලමින් තාත්විකව ආදායම් පුරෝකථන සිදු කිරීම සහ ආදායම්

2 බදු ව්‍යුහය නොවෙනස්ව පවති යැයි උපකල්පනය කරන විට, ද.දේ.නි.යෙහි වෙනස්වීම්වලට ප්‍රතිචාර ලෙස බදු ආදායමේ සිදු වන ආවේණික වෙනස් වීම් බදු නම්‍යතාවය මගින් පිළිබිඹු වේ. ද.දේ.නි. වෙනස් වීමේ දී බදු ආදායමේ සිදු විය හැකි මුළු වෙනස් වීම් බදු ඉපිලීම මගින් පිළිබිඹු කෙරෙන අතර, එයට බදු අනුපාතික ඉහළ දැමීම සහ බදු පදනම ප්‍රසාරණය කිරීම වැනි රජයේ අභිමතය පරිදි වෙනස් කරන ප්‍රතිපත්තින්ගේ බලපෑම් ද ඇතුළත් වේ.

1

ඉලක්ක සැකසීම ඉතා වැදගත් වේ. මීට අමතරව, බදු අනුකූලතාව දිරිමත් කිරීම සහ එමගින් ආදායම් එකතු කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ස්ථාවර සහ සරල බදු ව්‍යුහයක් පවත්වාගෙන යෑම අත්‍යවශ්‍යය. මේ අතර, බදු එකතු කිරීම වැඩි කර ගැනීමේ තීරණය බව ඇති විම, බදු පරිපාලනයේ ප්‍රතිසංස්කරණ සමඟ සාමාන්‍යයෙන් සමපාත වන බැවින්, බදු පරිපාලනය ශක්තිමත් කිරීම ද රාජ්‍ය ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. බදු පරිපාලන ක්‍රියාකාරකම් එකිනෙකා හා සම්බන්ධ වන බැවින්, සමස්තයක් ලෙස බදු පරිපාලන ක්‍රමයේ ස්ථර ගණනාවක බහුවිධ ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම මගින් බදු පැහැර හැරීම අවම කෙරෙන අතරතුර, අවසානයේ සිදු විය හැකි දූෂණ මැඩලීමත් බදු පරිපාලනයේ ධාරිතාව සහ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීමත් සිදු කළ හැකිය. මේ අනුව, ලියාපදිංචිය සහ බදු ප්‍රකාශ ගොනු කිරීම සම්බන්ධ නීති දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම, මූල්‍ය ආයතන සමඟ වඩා හොඳ සම්බන්ධීකරණයක් තුළින් විගණන සහ නිවැරදි තොරතුරු සනාථ කර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ශක්තිමත් කිරීම, ආයතන අතර ඉහළ සම්බන්ධීකරණයක් සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීම සහ බදු ප්‍රකාශ ගොනු කිරීම, බදු ගෙවීම සහ වාර්තා කිරීම සඳහා වූ ක්‍රියාපටිපාටි සරල කිරීම, බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීමේ දී ඉතා වැදගත් වේ. තවද, කාර්යමණ්ඩලයේ තාක්ෂණික කුසලතා වැඩිදියුණු කිරීම, ආයතනවල කාර්යය සාධනය අධීක්ෂණය, දුරදර්ශී උපායමාර්ගික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ බදු නීති ශක්තිමත් කිරීම තුළින් ආදායම් එකතු කරන ආයතන සවිබල ගැන්වීම මගින් බදු පරිපාලන අයතනවල කළමනාකරණය, පාලනය සහ මානව සම්පත් වැඩිදියුණු කිරීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කළ යුතුය. විශාල වශයෙන් බදු ගෙවන්නන් රජයේ බදු ආදායම් එකතු කිරීම සඳහා ඉහළ දායකත්වයක් ලබා දෙන බැවින්, ඔවුන් ඉලක්ක කර ගනිමින් බදු පරිපාලන ප්‍රයත්නයන් පුළුල් කිරීම, නියමිත වේලාවට බදු ගොනු කිරීම සහ ගෙවීම සහතික කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. එපමණක් නොව, ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවට නැංවීම ඵලදායී වීමට, ඉහළ දේශපාලනික අභිමතයක් සහ කැපවීමක් සමඟ ප්‍රබල සහ ගැඹුරු සමාජ කතිකාවක් ඇති කර ගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන් වැදගත් වේ. ඉහළ බදු අනුකූලතා සංස්කෘතියක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බදු ගෙවීම් දිරි ගැන්වීම සඳහා රාජ්‍ය වියදම්වල සඵලත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාව සහ රාජ්‍ය මූල්‍යනයේ විනිවිදභාවය ද පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

රජයේ මධ්‍ය කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක සාක්ෂාත් කර ගැනීම රඳා පවතින්නේ, රජයේ අරමුණු හා ගැලපෙන, නොවෙනස්ව පවතින,

මැනවින් සම්බන්ධීකරණය කළ සහ සාක්ෂි මත පදනම් කර ගත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම මතය. පසුගිය වසරවල දී බොහෝ දුරට රාජ්‍ය වියදම් ඇස්තමේන්තු ගත මට්ටම් අභිබවා යමින්, ආදායම් රැස් කිරීම් ඉලක්කගත මට්ටම් සපුරා නොගත් පසුබිමක, පසුගිය කාලසීමාවන්ට අදාළ දත්ත මගින් පෙන්වුම් කරන්නේ, දිගින් දිගටම පැවති රජයන්ගේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු අයවැය පුරෝකථන සහ මධ්‍ය කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය නීතිවලින් සැලකිය යුතු ලෙස අපගමනය වී ඇති බවයි. සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ සාර්ව ආර්ථික අරමුණුවලට නොගැලපෙන, සැලසුම් නොකළ හදිසියෙන් ගන්නා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග මෙම විචලනයන් සඳහා තුඩු දුන් ප්‍රධාන සාධක අතරින් එකකි. මෙම සැලසුම් නොකළ ප්‍රතිපත්ති මගින් රජයේ ආදායම් සහ වියදම් ශීර්ෂ මෙන්ම, හිඟ මූල්‍යන විධික්‍රම මත ඍජු හෝ වක්‍රාකාරව බලපෑම් ඇති කරයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සමාජීය සහ දේශපාලනික වශයෙන් ජනතාවාදී කෙටි කාලීන අරමුණු මුල් කර ගනිමින් ගනු ලබන, සැලසුම් නොකළ හදිසියෙහි ගන්නා ලද රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මගින් රජයේ අනාගත අයවැය මත පවා බලපෑම් ඇති කරන අතර, එමගින් ඇති කරනු ලබන දීර්ඝ කාලීන රාජ්‍ය වියදම් වගකීම් නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය අරමුණු සහ පුරවැසියන්ගේ සමස්ත සුභසාධනය සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ දී අහිතකර තත්ත්වයක් උදා විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, සේවක සංඛ්‍යා අවශ්‍යතාවය නොසලකා හරිමින් රාජ්‍ය අංශය වෙත සිදු කරන මහා පරිමාණ බඳවා ගැනීම්, වේතන වැඩි කිරීමේ දී ඵලදායීත්වය වැඩි කිරීම පිළිබඳව නොසලකා හැරීම සහ ජනතාව අතර නොසන්සුන්කාරී තත්ත්වයක් ඇති කිරීමකින් තොරව අනාගතයේ දී ඉවත් කළ නොහැකි දීමනා/සහනාධාර ලබා දීම නිසා පුනරාවර්තන වියදම් කළමනාකරණය කිරීම සහ තාර්කිකරණය අපහසුදායී කාර්යයක් වී ඇත. ප්‍රකාශිත අයවැයෙන් පරිබාහිරව ප්‍රතිපත්ති සෑදීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය හැසිරවීමේ විනයානුකූල බවක් නැතිවීමට සහ පාරදෘශ්‍යභාවය හා වගවීමක් නොමැති වීමට මග පාදන අතර, එය අවිනිශ්චිත ව්‍යාපාර පරිසරයකට හේතු වේ. ඒ අතර, රජයේ කෙටි කාලීන ආදායම් හිඟයන් සපුරා ගැනීමට නිසි සැලසුමකින් තොරව, අතීතය සඳහා බලපාන පරිදි බදු පැනවීම මගින් බදු පද්ධතියේ අස්ථාවර බවක් නිර්මාණය වීම, ව්‍යාපාර සඳහා අවිනිශ්චිත තත්ත්ව ඇති වීම සහ දේශීය සහ විදේශීය ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය පළුදු වීම මෙන්ම, වැඩි වූ බදු වියදම අවසානයේ දී පාරිභෝගිකයන් මත පැටවෙන නිසා පොදු ජනතාව පීඩාවට පත් වීම සිදු විය හැක. තවද, එක් අංශයක යහපත පිණිස ගන්නා ලද රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති අනෙකුත්

අංශ කෙරෙහි අයහපත් බලපෑම් ඇති කළ හැකි අතර, එය වක්‍රාකාරව අයවැය මත ද බලපෑමක් ඇති කරයි. එබැවින්, සාක්ෂි පදනම් කර ගත් සහ මනා ලෙස සම්බන්ධීකරණය කළ, සමස්තය පිළිබඳ දැක්මක් සහිතව ප්‍රතිපත්ති සෑදීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය මත එල්ල විය හැකි අනපේක්ෂිත බලපෑම් අවම කිරීමට අතිශය වැදගත් කාරණයකි. තවද, කෙටි කාලීනව නිසි ඉලක්කයක් නොමැතිව සහනාධාර ලබා දීම් සහ විනයක් නොමැති රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය, දීර්ඝ කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතාවන් ඇති වීම සඳහා හේතු වන අතර, එමගින් අවසානයේ දී සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය සහ තිරසාර වර්ධනයට ද බලපෑම් ඇති කර, අනාගත පරම්පරාව මත අධික බදු බරක් පැටවීම සිදු වන බව පිළිබඳව මහජනතාව දැනුම්වත් කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. දිගු කාලීන සාර්ව ආර්ථික අරමුණු ළඟා කර ගැනීමේ ඵලදායීත්වය මත රජයේ කාර්යසාධනය තක්සේරු කිරීම සම්බන්ධව මහජනතාවගේ ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා ද මෙවැනි දැනුම්වත් කිරීම් වැදගත් වේ. මහජනතාව තුළ මෙවැනි ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කිරීම තුළින් අද්‍රුර්ථ සහ ජනප්‍රිය, එහෙත් නිසි පරිදි සැලසුම් නොකළ හදිසි තීරණ මත ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රතිපත්ති වෙනුවට, දිගු කාලීන සංවර්ධන අරමුණු සහ සුබසාධනය උපරිම කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දීම සඳහා නැවත අවධානය යොමු කිරීමට බලධාරීන් දිරි ගැන්වෙනු ඇත.

ආයෝජකයින්, ණය හිමියන් සහ ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන සඳහා ගැටලු මතු කරමින්, පසුගිය දශක කිහිපය පුරා රාජ්‍ය අංශයේ දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය හේතුවෙන් මධ්‍යම රජයේ ණය ප්‍රමාණය තියුණු ලෙස ඉහළ යෑම රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රධාන ගැටලුවක් ලෙස තවදුරටත් පවතී. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ පවතින ව්‍යුහාත්මක අයවැය හිඟය, වියදම් අපේක්ෂිත මට්ටම ඉක්මවා යෑම, රජයේ ආදායම නොකඩවා අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු වීම, ඉහළ යන දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සහ දිගින් දිගටම බලයට පැමිණෙන රජයන් විසින් සිදු කරන ලද අධික ණය ගැනීම්, රජයේ ණය මට්ටම් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමට හේතු වී ඇත. තවද, පසුගිය වසර කිහිපයෙහි වාර්තා වූ මන්දගාමී ආර්ථික වර්ධනය සහ වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් බලාපොරොත්තු නොවූ ලෙස ආර්ථිකය පසුබෑමකට ලක්වීම නිසා ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය අනුපාත පිරිහීමට ලක් වීමෙන් රටේ ණය ගැටලුව තවදුරටත් උග්‍ර වී ඇත. සාර්ව ආර්ථික අභියෝග රැසක් මතු කරමින්, පසු ගිය කාලයේ දී සෑම වසර පහ හයකට වරක්, නාමික වශයෙන්, ණය ප්‍රමාණය දෙගුණ වෙමින්, 2021 වසර අවසානය වන විට,

ද. දේ. නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ණය ප්‍රමාණය ඓතිහාසික වශයෙන් වාර්තා වූ දෙවන ඉහළතම අගය වන සියයට 106.8ක් වෙත ළඟා විය. ඉහළ මට්ටමේ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයක් පැවතීම, සාර්ව ආර්ථික කම්පනයන් දරා ගැනීමට ආර්ථිකයේ ඇති හැකියාව අඩු වීමේ අවදානම උත්සන්න කරයි. වර්ධනය වන රාජ්‍ය ණය මගින් ආර්ථිකය සමතුලිතතාවයේ පවත්වා ගැනීමට ව්‍යාපාර වක්‍රයට ප්‍රතිරූපීව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා පවතින ඉඩකඩ සීමා කරන අතර, පහළ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් හා බැඳුණු ඉහළ ගිය අවදානම් වාරික (risk premia) සහ ණය ගැනීමේ පිරිවැය හරහා පුද්ගලික අංශය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇති කරනු ලබයි. මෙමගින් ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත් වීම බරපතල ලෙස සීමා විය හැකි අතර, තවදුරටත් ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමට ද එය හේතු විය හැකිය. එම නිසා, අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ආර්ථික වර්ධනය දුර්වලව පවතින කාල සීමාවන්හි වුවද ණය ප්‍රමාණය අඩු කර ගනිමින් ණය කළමනාකරණය කර ගත හැකි මට්ටමකට ස්ථායී කර ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය දැඩිව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නැඟී ඇත. මීට අමතරව, දිගු කාලීනව ඵලදායීතාව ඉහළ නැංවීම සඳහා සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය සහ යටිතල පහසුකම් ආදී වූ අවශ්‍ය අංශ සඳහා ආයෝජනය කිරීමට රජයට ඇති ශක්‍යතාව අඩු වීම සහ විශේෂයෙන් රජයේ වියදම් වැඩි වීම නිසා ආර්ථිකයේ ඇති අරමුදල් සීමා වීමෙන් පෞද්ගලික ආයෝජන සිදු කිරීමට ඇති හැකියාව සීමා වීම නිසා, අධික ණය බර රටේ දිගු කාලීන ආර්ථික වර්ධනයට අහිතකර බලපෑම් කළ හැකිය. ඒ අතර, රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය අධික ලෙස මුදල් අධිකාරිය මගින් මූල්‍යනය කරනු ලබන විට, රටේ ඉහළ ණය මට්ටම් හා ඉහළ ණය සේවාකරණ වියදම් පැවතීම බොහෝ විට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ සාර්ථකත්වය සඳහා අභියෝග මතු කරයි. තවද, ණය මට්ටම ඉහළ යාම නිසා අනාගත බදු ව්‍යුහයේ විෂමතාවන් ඇති වීම, අවිනිශ්චිතතා ඇති වීම සහ මූල්‍ය පද්ධතිය අස්ථාවරත්වයට පත් වීමේ හැකියාව වර්ධනය වේ. මුළු ණය ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව විදේශ ණය ප්‍රමාණය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම සහ අහිතකර කල් පිරීම් ව්‍යුහය හේතුවෙන් ඉදිරි වසර කිහිපය තුළ විදේශ ණය සේවාකරණ වගකීම් රැසක් කල් පිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය බර විදේශීය අංශයේ අවදානම් සහගත තත්ත්වය වැඩි වීමට හේතු වී ඇත. පමණට වඩා සුබවාදී ආදායම් ඉලක්ක සහ දුර්වල ආදායම් රැස් කිරීම්, දිගින් දිගටම ඇති වන ප්‍රාථමික හිඟයන්, අපේක්ෂිත මට්ටමට ළඟා නොවූ ආර්ථික වර්ධනය, සහනදායී මූල්‍ය ප්‍රවාහ නොලැබීම

1

සහ විදේශීය ණය ගැනීම් විදේශ විනිමය ඉපයිය හැකි ඵලදායී ව්‍යාපෘති සඳහා යොදා නොගැනීම නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ඉලක්කයන් සපුරාලීම දුර්වලව වීම, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය ගමන්මග ඉහළ මට්ටමක පැවතීම කෙරෙහි හේතු වී ඇත. ණය වර්ධනය වීම අඩු කිරීමට, දේශීය සහ විදේශීය ණයවලට අදාළව ණය පොලී ගෙවීම් සඳහා අමතර ණය ගැනීම් ක්‍රමවත්ව අඩු කිරීම සඳහා රජයේ මූල්‍ය කළමනාකරණය ක්‍රමානුකූලව යහපත් අතට පත් කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. එබැවින්, රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් ඇති කර ගැනීමට කැප වීම සහ දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක් ඇති කර ගැනීම ඔස්සේ, ප්‍රාථමික ශේෂයේ සැලකිය යුතු අතිරික්තයක් ඇති කිරීම හරහා ණය තිරසාරඛව ආරක්ෂා කර ගැනීමට කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අනිශ්චය වැදගත් වේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි දක්වා ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය නීතිවලට එනම්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කර ගැනීමට අවශ්‍ය රාජ්‍ය මූල්‍ය සමාහාර මත දිගු කල් පවත්නා සීමා පැනවීමට අනුකූල වීම සඳහා විශ්වාසනීය කැපවීමක් අවශ්‍ය වේ. එමගින් අධික වියදම් සිදු කිරීමට පෙළඹීම අඩු කිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය පාරදායනභාවය සහ වගවීම තහවුරු කිරීම සිදු වේ. ස්වේච්ඡා සහ වගකීම් බැඳීමකින් තොරව ඇති කර ගන්නා රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති වෙනුවට, වගකීමක් සහිත බැඳීමක් ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ හැකිය. තවද, මූර්ත ආර්ථික කටයුතුවලට අදාළව මුහුණ දී තිබෙන කෙටි කාලීන දුෂ්කරතා නොතකමින්, විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් කළමනාකරණය කිරීමෙන් සංවිත යළි ඉහළ නැංවීමට ප්‍රයත්න දැරීමට කටයුතු කළ යුතු වේ. අකාර්යක්ෂම රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්වල දිගු කලක් තිස්සේ පවතින අලාභ රජයේ අසම්භාව්‍ය වගකීම් බවට පරිවර්තනය වීමේ වැඩි ඉඩකඩක් පවතින හෙයින්, පිරිවැය පිළිබිඹු වන මිල යාන්ත්‍රණ සහ කාර්යක්ෂම පාලන ව්‍යුහයක් ඇති කිරීම වැනි රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ට අදාළව දිගු කලක සිට සිදු කළ යුතුව පවතින ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මීට අමතරව, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂව ණය අනුපාතය අවම කිරීම සඳහා දිගු කාලීන ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය අතර, තිරසාර ආර්ථික වර්ධනය ඇති කර ගැනීම සඳහා පවතින බාධක ඉවත් කර ගැනීමට ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වැදගත් වේ. පවතින සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය පිළිබඳව සලකා බලන විට, අනාගතයේ මධ්‍යම රජයේ ණය වර්ධනය සීමා කර ගැනීමට, පාරදායන සහ කාර්යක්ෂම අරමුදල් භාවිතය තහවුරු කරමින් ඉහළ ආර්ථික ඵලදා

අනුපාතික ලබා ගැනීමට අවධානය යොමු කරමින්, දැනට සැලසුම් කෙරෙමින් පවතින විදේශ අරමුදලින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන ව්‍යාපෘති ආර්ථික ප්‍රමුඛතාවලට අනුකූලව විධිමත් කළ යුතුය. තවද, සහනදායී මූල්‍යන මූලාශ්‍ර යොදා ගැනීම මගින් රජයේ ණය තිරසාර බවට අදාළ ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට සහ සාර්ව ආර්ථික පදනම ශක්තිමත් කර ගැනීමට උපකාරී විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, තිරසාර යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා හරිත/නිල මූල්‍යන විකල්ප භාවිත කිරීමෙන් අඩු පොලී අනුපාතික සහ ආපසු ගෙවීමේ කාල සීමා දිගු කර ගැනීම වැනි ණය ගැනීම් සඳහා වඩා හිතකර කොන්දේසි යටතේ ණය ලබා ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

කොවිඩ්-19 වසංගතය නිසා රටේ ආර්ථිකයේ ඇති වූ පසු බැසීමත් සමඟ කටයුතු කරන අවස්ථාවක, ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් පුනර්ජවනය කිරීම උදෙසා, ගුණාත්මක බව සහ කාර්යක්ෂමතාවය සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ සේවා සැපයීම වැඩිදියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පෙරට වඩා තීරණාත්මක සාධකයක් බවට පත් වී ඇත. අත්‍යවශ්‍ය පොදු භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීම, යටිතල පහසුකම් සඳහා සාර්වසහභාගී සාධාරණ ප්‍රවේශයක් සහතික කිරීම, සහ පුද්ගලික අංශයේ ආයෝජන හා ආර්ථික වර්ධනය ධෛර්යමත් කිරීමේ අරමුණින් හිතකර ව්‍යාපාරික පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම හරහා රාජ්‍ය අංශය ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයේ අනිවාර්ය අංගයක් බවට පත් වී ඇත. විශේෂයෙන් මෑත අතීතයේ කොවිඩ්-19 වසංගතයට එරෙහිව සටන් කිරීම සහ සමාජ ආර්ථික දුෂ්කරතා අවම කිරීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ ඇතැම් උප අංශ විසින් ඉටු කරන ලද කාර්යභාරය නිසා, රාජ්‍ය අංශයේ වැදගත්කම යළිත් පැහැදිලි විය. වසංගතය මධ්‍යයේ ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් 'නව සාමාන්‍ය' තත්ත්වයට අනුගත වෙමින් වර්ධන වේගයක් නැවත අත්කර ගනිමින් සිටින බැවින්, වසංගතයෙන් පීඩාවට පත් පුද්ගලයන්ට සහ දේශීය සහ විදේශීය ආයෝජකයින් ඇතුළු ව්‍යාපාරික ප්‍රජාවට සහාය වීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ සම්පත් කාර්යක්ෂමව බෙදා යාම සහ රාජ්‍ය පරිපාලනය හා ව්‍යාපාර සඳහා පහසුකම් සැපයීම සම්බන්ධ රාජ්‍ය නිලධාරීවරුන් අවම කිරීම වැදගත් වේ. කෙසේ වෙතත්, පෞද්ගලික අංශය විසින් කාර්යක්ෂමව යොදා ගැනීමට ඉඩ තිබූ මූල්‍ය සහ ශ්‍රම සම්පත්වලින් සැලකිය යුතු කොටසක් රාජ්‍ය අංශය විසින් භාවිතා කරන බැවින්, රාජ්‍ය අංශයේ වර්ධනය වන අකාර්යක්ෂමතාවය සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන රාජ්‍ය මූල්‍ය බර, ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනවල දී සාකච්ඡා කෙරෙන දිගුකාලීන ගැටලුවක් බවට පත් වී ඇත. මේ අතර රටෙහි පවත්නා වසංගත තත්ත්වය හමුවේ

විශේෂ සටහන 3

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය : සාර්ව ආර්ථික රාජ්‍ය මූල්‍ය ස්ථායීතාව සඳහා ගමන්මග

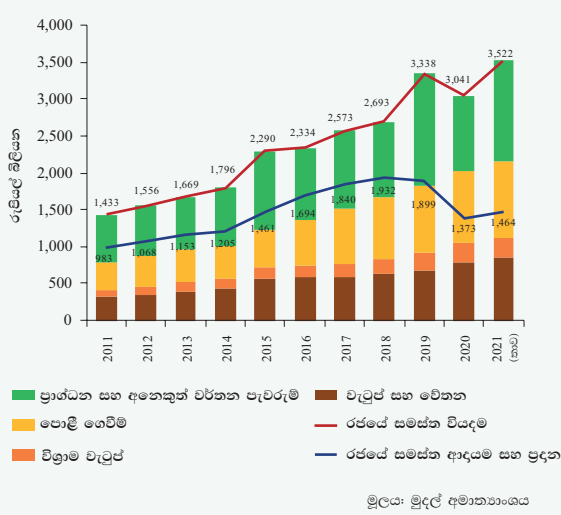
වසංගත කාලය තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය

කොවිඩ්-19 වසංගතයට ප්‍රතිචාර ලෙස ලොව පුරා ක්‍රියාත්මක වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග මගින් වසංගතයෙන් ආර්ථිකයන් මත දිගු කාලීන අහිතකර බලපෑම් ඇති වීම පාලනය කර, පශ්චාත් වසංගත කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම සඳහා අවකාශය සලසා දී ඇත. එනමුත්, එම ප්‍රතිපත්ති නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්ව කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති වී, අදාළ රටවලට මූල්‍ය දුෂ්කරතාවලට මුහුණදීමට සිදු වී තිබේ. අනපේක්ෂිත සහ පෙර නොවූ පරිදි ඇතිවූ ප්‍රධාන ආර්ථික අභියෝගයට ප්‍රතිචාර වශයෙන් විවිධ රටවල ක්‍රියාත්මක කෙරුණු කඩිනම් රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග, ප්‍රමාණය, වර්ගය සහ ආවරණය කල පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාව අනුව එකිනෙකට අසමාන වූ අතර, මෙම රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග එක් එක් ආර්ථිකයේ නිශ්චිත ව්‍යුහාත්මක, ආවේණික සාධක සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය මත රඳා පැවතුණි. නැඟී එන කුඩා වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන් සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් හා සසඳන විට, නැඟී එන විශාල වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන් සහ සංවර්ධිත ආර්ථිකයන් තුළ එවැනි රාජ්‍ය මූල්‍ය සානුබල ලබා දීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය අවකාශයක් සහිත, වඩා යහපත් වාතාවරණයක් පැවතුණි. රටවල් බොහොමයක පොදුවේ ක්‍රියාත්මක කෙරුණු රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අතරට සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා දරන වියදම් වැඩි කිරීම, විරැකියා ප්‍රතිලාභ සහ වෙනත් සහන සැපයීම, බදු සහන සහ බදු කල්දැමීම්, ද්‍රවශීලතා සහාය සැපයීම්, ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම් වැනි රජයේ අය වැය හරහා සෘජුව ක්‍රියාත්මක කෙරුණු මෙන්ම පියවීම කල් දැමූ ණය සඳහා ඇපකර සැපයීම වැනි වක්‍ර ක්‍රියාමාර්ග ද ඇතුළත් වේ. දිගින් දිගට ම අය වැය හිඟ පවත්වා ගැනීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය සානුබල ලබා දීම සහ වසංගතයේ දිගු කාලයක් පුරා වට පවතින බලපෑම් මෙන්ම, ආර්ථික වර්ධනය මන්දගාමී වීම හේතුවෙන් බොහෝ ආර්ථිකයන්හි රාජ්‍ය මූල්‍ය මෙහෙයුම්වලට පීඩනයන් ඇති වී ඇති අතර, එය ඔවුන්ගේ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවයට තර්ජනයක් වී ඇත.

අනෙකුත් පහළ මැදි ආදායම් සහ වෙළඳපොළ ප්‍රවේශයක් සහිත බොහෝ රටවල වාර්තා වූ අන්දමටම, වසංගත ව්‍යාප්තිය සහ ඒ ආශ්‍රිත අවිනිශ්චිතතා හේතුවෙන්, මූලික වශයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය ද ඇතුළුව ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයටම දැඩි බලපෑමක් ඇති වී තිබේ. විශාල වශයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය මැදිහත්වීමක් සිදු කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය අවකාශයක් නොතිබුණ ද, වසංගතය ආරම්භයේ සිට ම ප්‍රමුඛතාවය ලැබිය යුතු ගැටලු විසඳීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය සානුබල ගණනාවක් සැපයීමට ශ්‍රී ලංකා රජය කැපවී සිටියේය. සෞඛ්‍ය සේවා සහ වසංගත පාලන ක්‍රියාමාර්ග මෙන්ම අවදානමට ලක්විය හැකි කණ්ඩායම් වෙත මූල්‍යමය හා ද්‍රව්‍යමය වශයෙන් සහනාධාර ලබා දීම සඳහා විශාල වියදමක් දැරීමට

සිදු වීමත් සමඟ, 2020 සහ 2021 යන වසරවල දී රජය විසින් අවම වශයෙන්, පිළිවෙළින්, රුපියල් බිලියන 117.5ක් සහ රුපියල් බිලියන 165.6ක් වසංගතය ආශ්‍රිත වියදම් ලෙස වැය කර ඇත. මන්දගාමී ආර්ථික කටයුතු නැවත වර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් 2019 වසර අග භාගයේ සිට ලිහිල් බදු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, මෙම අවම බදු පරිසරය වසංගත කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ද පවත්වාගෙන යනු ලැබිණි. මෙම කාලය තුළ දී ඖෂධ වැනි ඇතැම් අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා බදු සහන කිහිපයක් ද ලබා දෙන ලදී. අඩු බදු අනුපාතික පැවතීම සහ බද්දෙන් නිදහස් සීමාවන් ඉහළ දැමීම හේතුවෙන් බදු පදනම පහළ යෑම මෙන්ම, ආර්ථික වර්ධනයේ අඩු ක්‍රියාකාරිත්වය හේතුවෙන් වසංගත කාලය තුළ දී රාජ්‍ය ආදායම තියුණු ලෙස පහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2020 සහ 2021 යන වසරවල දී රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය, පිළිවෙළින්, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 11.1ක් සහ සියයට 12.2ක් දක්වා වර්ධනය විය. මේ අතර, 2021 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ප්‍රකාශයට පත් වූ, කොවිඩ්-19 වසංගතය සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රතිචාර පිළිබඳ රාජ්‍ය මූල්‍ය අධීක්ෂණ දත්ත පද්ධතියට (Fiscal Monitor Database of Fiscal Policy Responses to COVID-19 Pandemic - October 2021) අනුව, ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් වසංගතය ආශ්‍රිතව සිදු කරන ලද අතිරේක වියදම සහ අය නොකර අත්හැර දැමූ ආදායමේ මුළු අගය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 1.1ක් පමණ වූ අතර, එය ඉන්දියාව (සියයට 4.1), පාකිස්තානය (සියයට 2.0), බංගලාදේශය (සියයට 2.3) සහ මාලදිවයින (සියයට 8.0) වැනි ඇතැම් කලාපීය සම රාජ්‍යයන් හා සසඳා බැලීමේ දී පහළ අගයක් විය. මීට අමතරව, පැවති සීමිත රාජ්‍ය

රූප සටහන වි.ස. 3.1
රාජ්‍ය වියදම සහ රාජ්‍ය ආදායම

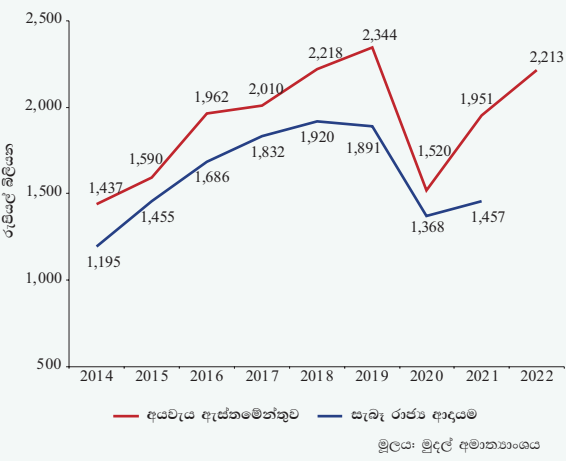
1

මූල්‍ය අවකාශයන් සමඟ කළහැකි දේ සීමා වීම හමුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක් වූ පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාර සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ඔස්සේ සහාය ලබා දෙන ලදී. තවද, වසංගතය මධ්‍යයේ විදේශ විනිමය ගලා ඒම් පහළ යෑම සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් හේතුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ විදේශ අංශ මත තවදුරටත් පීඩනයක් ඇති විය. නව විදේශීය මූල්‍යන මූලාශ්‍ර සඳහා පැවති මාර්ග සීමිත වීම, ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාව සීමා වීම මෙන්ම, ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහළ දැමීම සමඟ, රාජ්‍ය මූල්‍ය පරතරය පියවීම සඳහා විශේෂයෙන්ම මහ බැංකුව සහ බැංකු අංශය ඔස්සේ වැඩි වශයෙන් දේශීය ණය ලබා ගැනීමට රජයට සිදු විය. එවැනි රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතා හේතුවෙන් රාජ්‍ය ණය, 2020 වසර සහ 2021 වසර අවසානය වන විට, පිළිවෙළින්, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 100.6ක් සහ 104.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

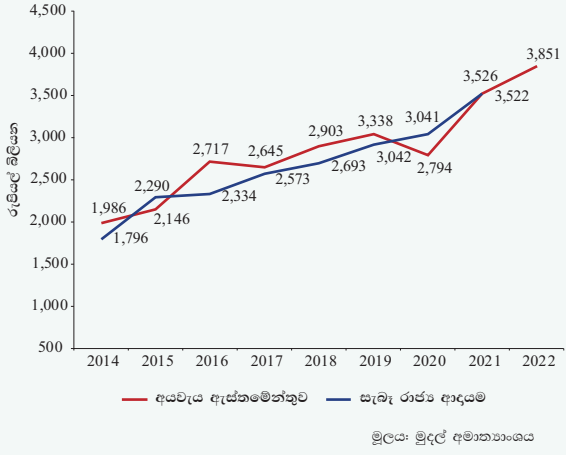
කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් දුර්වල රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වී තිබෙන සාර්ව ආර්ථික ගැටලු සම්පූර්ණයෙන්ම වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් පමණක් නිර්මාණය වී නොමැති අතර, එම ගැටලු රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයෙහි දිගු කාලයක සිට පවතින සහ නොවිසඳුනු ගැටලුවල පිළිබිඹුවක් වේ. ශ්‍රී ලංකාව දශක කිහිපයක සිට, දිගින් දිගටම පවත්නා රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයන්ගෙන් පීඩාවට පත් ව ඇති අතර, එම තත්ත්වය හමුවේ දේශීය සහ විදේශීය වෙළඳපොළෙන් අඛණ්ඩව ණය ලබා ගැනීමට රජයට සිදුවී ඇත. රාජ්‍ය ණය විශාල ලෙස වර්ධනය වීමට එම තත්ත්වය හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, එලදායී ආයෝජන සඳහා ඇති අවස්ථාව සීමා කරමින්, රාජ්‍ය ආදායමෙහි සහ රට වෙත ගලා එන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වල විශාල කොටසක් ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සඳහා යොමු කිරීමට සිදු වී ඇත. 1994 වසරේ සිට, අවම වශයෙන් රජයේ වර්තන වියදමවත් සපුරා ගැනීමට රජයේ ආදායම් සහ ප්‍රදාන ප්‍රමාණවත් වී නොමැති අතර, ඒ හේතුවෙන් අනාගත ආර්ථික වර්ධනයට සහ ණය ආපසු ගෙවීම සඳහා රටේ පවතින ශක්‍යතාවට සාමාන්‍යයෙන් දායකත්වයක් නොදක්වන වර්තන වියදම් පියවා ගැනීම සඳහාත් රජයට ණය ලබා ගැනීමට සිදු විය. තවද, ගැටලුවේ බරපතල බව වඩාත් තීව්‍ර කරමින්, රූප සටහන වි.ස.3.1හි දක්වා ඇති පරිදි, 2020 සහ 2021 යන වසරවල දී වැටුප්, විශ්‍රාම වැටුප් සහ පොලී ගෙවීම් ඇතුළත් පහසුවෙන් අඩු කළ නොහැකි වියදම්වලට සාපේක්ෂව රජයේ ආදායම් සහ ප්‍රදාන බෙහෙවින් පහළ අගයක පැවතිණි. 2019 වසර අවසානයේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද පෙර නොවූ අන්දමේ විශාල බදු අඩු කිරීම් හේතුවෙන් රජයට ලැබෙන ආදායම අඩු වීමේ ගැටලුව තවදුරටත් උග්‍ර වූ අතර, ඒ හේතුවෙන් 2020 සහ 2021 කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා රජයට මුදල් සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදු විය.

පසුගිය වසර ගණනාවක් පුරාවට සමස්ත අයවැය හිඟය සහ ණය මට්ටම් තිරසාර මට්ටමක් දක්වා අවම කිරීම සඳහා වන රජයේ ඉලක්කයන් පැහැදිලි කරමින් අයවැය කතාව සමඟ ඉදිරිපත් කෙරෙන මැදි කාලීන සාර්ව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව මින් පෙර යථාර්ථයක් බවට පත් වී නොමැති බව සැබෑ දත්ත සහ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස මගින් පිළිබිඹු වේ. රාජ්‍ය ආදායම සම්බන්ධයෙන් අයවැය තුළ ප්‍රකාශිත පහසුවෙන් ළඟා කරගත නොහැකි ඉලක්ක සහ එම අධි තක්සේරු කළ ආදායම් පුරෝකථනවලට අනුකූලව වාර්ෂික වියදම් සැලසුම් කිරීම හේතුවෙන් සෑම විටම අයවැය හිඟය අපේක්ෂිත අගයට වඩා පුළුල් වී ඇත. මේ අතර, 2003 අංක 3 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත බලාත්මක කිරීම මගින් වගකීම් සහිතව රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය, විවක්ෂණ ණය කළමනාකරණය සහ ජනතාව සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ නිරීක්ෂණයට ඇති අවස්ථාව තහවුරු කරන රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති ඉදිරිපත් කර තිබුණ ද, ඒවා වගකීමෙන් බැඳෙන නීති නොවේ.

රූප සටහන වි.ස. 3.2
රාජ්‍ය ආදායම - අයවැය ඇස්තමේන්තු සහ සැබෑ ආදායම

රූප සටහන වි.ස. 3.3
රාජ්‍ය වියදම - අයවැය ඇස්තමේන්තු සහ සැබෑ වියදම

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි නියම කර ඇති රජයේ අය වැය හිඟය, රාජ්‍ය ණය සහ රජයේ අසම්භාව්‍ය බැරකම් මත පැන වූ සීමාවලට අදාළ මෙම රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති සංඛ්‍යා සටහන වි.ස.3.1 හි දක්වා ඇති පරිදි පසු කාලීනව සංශෝධනය කර ඇත. දිගින් දිගටම බලයට පත් සෑම රජයක්ම අය වැය හිඟය සම්බන්ධ රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති අනුව කටයුතු කර නොමැති අතර, රාජ්‍ය ණය අවම කිරීම සහ අසම්භාව්‍ය බැරකම් මත පැනවූ සීමාවලට අදාළ රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති ඉලක්ක නිශ්චිත සන්ධිස්ථානවල දී සපුරා නොමැත. ඒ වෙනුවට, ඉලක්ක සැපිරිය යුතු කාලසීමාව කිහිපවරක් දීර්ඝ කරමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත සංශෝධනය කර ඇති අතර, අවස්ථා කිහිපයක දී පරිපූරක අයවැය සඳහා අනුමැතිය ලබා ගෙන ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සඳහා යෝජිත දැක්මක් තිබුණ ද, විචක්ෂණ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයක් ඇති කිරීම සඳහා දැඩි කැපවීමක් නොපැවතුණි.

උර්වල රාජ්‍ය මූල්‍ය කාර්යසාධනය මගින් මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව මත ඇති කරන බලපෑම

සාජන්ට් සහ වොලස්ට් (1981) අනුව, රාජ්‍ය මූල්‍ය ආධිපත්‍යය මධ්‍යයේ, රජයේ අයවැය හිඟය ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගනිමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සිදු කරන විට, රජයේ ණය ගෙවීමට ඇති හැකියාව තහවුරු කිරීම සඳහා මුදල් අවිච්ඡිද්‍ර ගැසීමෙන් රජය වෙත ආදායම් උත්පාදනයක් කිරීමට මහ බැංකුවට සිදු වේ. ඉහළ ණය බරක් සහිත පසුබිමක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ඔස්සේ පමණක් උද්ධමනය ඉලක්ක කිරීම සාර්ථක නොවනු ඇති බව බ්ලැන්චර්ඩ් (2004) විසින් ද පැහැදිලි කරනු ලබයි. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක් ඇති කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය අධිකාරය එකඟ නොවේ නම්, උද්ධමනය ඉලක්කගත මට්ටමක පවත්වා ගෙන යාමේ අරමුණ ඇතිව මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ඉහළ නැංවීමට මුදල් අධිකාරය දරන ප්‍රයත්නය හේතුවෙන් ණය ලබා

ගැනීමේ පිරිවැය ඉහළ යෑම නිසා රජයේ ණය මට්ටම ඉහළ යෑමේ ගැටලුව තවදුරටත් උග්‍ර වනු ඇත. තවද, ඉහළ යන ණය මට්ටම මගින් ස්වෛරීත්ව ණය පැහැර හැරීමේ අවදානම ඉහළ නැංවීමටත්, විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනය ඇති කිරීමටත් ඉඩ ඇති අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අඩු උද්ධමනයක් වෙනුවට වඩා ඉහළ උද්ධමනයක් ඇති වනු ඇත. එබැවින්, ඉහළ ණය මට්ටමක් ඇති පසුබිමක, උද්ධමනය පාලනය කිරීමට මුදල් ප්‍රතිපත්තිය පමණක් භාවිත කිරීම වෙනුවට, රජයේ අයවැය හිඟයන් අවම කිරීමටත්, එමගින් රජයේ ණය ප්‍රමාණය අඩු කිරීමටත් උත්සාහ ගැනීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ඔස්සේ උද්ධමනය කළමනාකරණය කළ යුතු බව බ්ලැන්චර්ඩ් (2004) අවධාරණය කරයි. මේ අතර, ඇතැම් වියතුන්, රාජ්‍ය ණය ඉහළ යෑම කළමනාකරණය කර ගැනීමට විසඳුම් ලෙස උද්ධමනය සහ මූල්‍ය අවරෝධනය¹ යොදා ගත හැකි බවට තර්ක කර ඇත (Reinhart & Sbrancia, 2011). කෙසේ වෙතත්, දිගු කාලීන මූල්‍ය අවරෝධනය හේතුවෙන් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව සඳහා හානිකර විය හැකි වන්නේ, විශේෂයෙන්ම රජය විසින් දේශීය බැංකුවලින් පාලනයකින් තොරව අධික ලෙස ණය ලබා ගන්නා විට බැංකුවල ද්‍රවශීලතාව සීමිත වීමේ තත්ත්වයක් ද බැංකුවල ශේෂ පත්‍ර පිරිහීමට ලක් වීමක් ද සිදුවන හෙයිනි. අනෙක් අතට, ආර්ථිකය තුළ උද්ධමනය ඉහළ යෑමට ඉඩ සලසමින් නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වර්ධනය වීම හරහා අයවැය ශේෂය මෙන්ම, ණය හා ද.දේ.නි. අතර අනුපාතය යහපත් තත්ත්වයකට හැරවීමට උත්සාහ කිරීම මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයට විරුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ගෙන දීමට ඉඩ ඇත. විශේෂයෙන්ම වෙළඳපොළ පාර්ශ්වකරුවන් විසින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය තීරණය කිරීමේ දී ඉහළ උද්ධමන අපේක්ෂා ද ඇතුළත් කර ගැනීමත්, එමගින් රජයේ ණය ලබා ගැනීමේ පිරිවැය ඉහළ යෑමත් ඒ සඳහා, හේතු වේ.

‘ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම’ යන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට නීතියෙන් පැවරී තිබෙන කාර්යභාරයට අනුකූලව යමින්, උද්ධමනය අවම සහ ස්ථායී මට්ටම්වල පවත්වා ගෙන යෑමේ අරමුණ ඇතිව, වර්තමානයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නමැයිලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව (FIT) යටතේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, අඛණ්ඩව පවතින රාජ්‍ය අයවැය හිඟය, රජයේ ණය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම සහ මෑත කාලීනව රජය විසින් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව මත ප්‍රධාන වශයෙන් රඳා පැවතීම හේතුවෙන් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවට තර්ජනයක් ඇති කරමින්, මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට බාධා සිදු වී ඇත. 2021 වසර අවසාන භාගය තුළ දී රටෙහි

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 3.1

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති රාමුව

රාජ්‍ය මූල්‍ය නීතිය	පනත 2003	2013 සංශෝධනය	2016 සංශෝධනය	2021 සංශෝධනය
අයවැය හිඟය	2006 සහ ඉන් ඔබ්බට සියයට 50 වඩා අඩුය	නොවෙනස්ව පවතී	නොවෙනස්ව පවතී	නොවෙනස්ව පවතී
රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	2006 වසර වන විට සියයට 85කට අඩු කිරීම සහ 2013 වසර අවසානය විට සියයට 60කට වඩා අඩු කිරීම	2013 වසර වන විට සියයට 80කට වඩා අඩු කිරීම සහ 2020 වසර වන විට සියයට 60කට වඩා අඩු කිරීම	නොවෙනස්ව පවතී	2030 වසර වන විට සියයට 60කට වඩා අඩු කිරීම
භාණ්ඩාගාර ඇපතර (ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස)	වසර 3ක වල සාමාන්‍ය ද.දේ.නි.යෙහි සියයට 4.5කට වඩා අඩු වීම	ද.දේ.නි.යෙහි සියයට 7.5කට වඩා අඩු වීම	ද.දේ.නි.යෙහි සියයට 10කට වඩා අඩු වීම	ද.දේ.නි.යෙහි සියයට 15කට වඩා අඩු වීම

මූලාශ්‍රය: 2003 අංක 3 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත සහ එහි පසුකාලීන සංශෝධන

1 පොලී අනුපාතික මත ප්‍රකාශිත හෝ අප්‍රකාශිත උපරිම සීමා පැනවීම, විශ්‍රාම අරමුදල් සහ අර්ථසාධක අරමුදල් වැනි රජය යටතේ පවතින දේශීය මූල්‍ය මගින් රජය වෙත සෘජුව ණය ලබා දීම සහ දේශසීමා හරහා සිදුවන ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ නියාමනය කිරීම, සහ රජය හා බැංකු අතර ශක්තිමත් සම්බන්ධතාවක් පවත්වා ගැනීම යනාදිය මගින් රජයේ ණය ගැනීමේ පිරිවැය අවම කිරීමට මූල්‍ය අවරෝධනය භාවිත කෙරේ.

1

උද්ධමන ඉලක්කයේ ඉහළ සීමාව පසු කරමින්, උද්ධමනය වේගයෙන් ඉහළ යෑම සඳහා සැපයුම් පාර්ශ්වීය අවහිරතා මූලික වී තිබුණ ද, ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු අංශය විසින් රජය වෙත ලබා දෙන ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යෑම නිසා වැඩි වූ ඉල්ලුම ද ඒ සඳහා හේතු වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ඉතිහාසය පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී, රාජ්‍ය මූල්‍ය අසමතුලිතතාවලට සමගාමීව රටේ ඉහළ උද්ධමනයක් පැවති කාල වකවානුවක් තිබී ඇති බව පෙනී යයි. එබැවින්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව දිගු කාලීන මිල ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රධාන සාධකයක්ව පවතියි.

ආර්ථික පසුබෑම හමුවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම

ලොව සෙසු රටවලින් උගත් පාඩම් සලකා බලන විට, දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය හමුවේ, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව පරීක්ෂාකාරීව සහ සැලසුම් සහගතව, ඉල්ලුම තියුණු ලෙස පහළ නොයන ආකාරයට ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වන්නේ ආර්ථිකය දුර්වල තත්ත්වයක පවතින විට එයට දිගු කාලීන අයහපත් බලපෑමක් ඇති නොවීමටය. සම්මත කේන්සියානු මතයට අනුව, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව කෙටි කාලීනව ආර්ථික කටයුතු මත සංකෝචනීය බලපෑමක් ඇති කරයි. ඒ අනුව, ආර්ථික වර්ධනයේ මන්දගාමී බව නිසා නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය අඩු මට්ටමක පැවතීම මත රජයේ ආදායම පහළ වැටීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සඳහා ගනු ලබන ප්‍රයත්නයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රටේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කාර්ය සාධනය තවදුරටත් පිරිහීමට ඉඩ ඇත. එබැවින්, වසංගතය හේතුවෙන් රටේ ආර්ථික වර්ධනය දැනටමත් බලපෑමට ලක්ව ඇති හෙයින්, වසංගතය අතරතුර රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවක් ඇති කිරීමට සිදු වීම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට ගැටලුකාරී තත්ත්වයක් වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, අඛණ්ඩව පවතින දුර්වල රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයන් හේතුවෙන් උද්ධමනය ඉහළ යෑම, දේශීය මුදලේ වටිනාකම දුර්වල වීම සහ බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතාව සීමා වීම වැනි සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා රාශියක් නිර්මාණය වීමෙන් දැඩි අවිනිශ්චිතතා ඇති වීම, ආයෝජක විශ්වාසය පහළ වැටීම හා මූල්‍ය පද්ධතියේ අවදානම් සහගත තත්ත්වයන් උග්‍ර වීම සහ එමගින් ඉහළ සහ තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයකට අවහිරතා ඇති වීම සිදු වී තිබේ. එබැවින්, මෙම තීරණාත්මක අවධියේ දී, සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා නිරාකරණය කිරීම මගින් සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීමේ අරමුණ, නුදුරු කාලීනව ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ අරමුණ අභිබවා යයි. සාම්ප්‍රදායික කේන්සියානු මතයට පටහැනිව යමින් මෑතක දී සිදු කළ අධ්‍යයන මගින් පෙන්වා දී ඇත්තේ, විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය ණය ඉහළ මට්ටමක පවතින විට දී, සැලකිය යුතු අන්දමින් සහ මහජනයාට විශ්වාස කළ හැකි ආකාරයට රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම මගින් ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමේ බලපෑම අඩු කිරීමට හැකි බවයි (Giavazzi & Pagano, 1990). එක් අතකට, රජය විසින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයක්

ඇති කිරීමට කැපවී සිටින විට දී රජයේ ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාව තිර ලෙස අඩු වී ඇති බව ගෘහ ඒකක පිළිගන්නේ නම් පෞද්ගලික පාරිභෝජනය ඉහළ යා හැකිය. රජයේ ණය ගැනීමේදී එවැනි අඩු වීමක් මගින් අනාගතයේ දී බදු අය කිරීම අඩු වෙතැයි හැඟෙන අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කුටුම්භ සඳහා සිය සම්පූර්ණ ජීවිත කාලය පුරා ලැබෙන ආදායම ඉහළ යා හැකි නිසා එයට අනුරූපව වර්තමානයේ සිටම තම පරිභෝජනය ඉහළ නැංවීම සඳහා ඔවුන් දිරිමත් කෙරෙනු ඇත. අනෙක් අතට, රජයට ණය ලබා ගැනීමට ඇති අවශ්‍යතාව පහළ යෑම මගින් උද්ධමන අපේක්ෂා සහ ආර්ථික අවිනිශ්චිතතා අඩු වීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය ණය ලබා ගැනීමේදී අදාළ උද්ධමන අවදානම් වාරික (inflation risk premia) සහ ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ අවදානම් වාරික (default risk premia) අවම වනු ඇත. මෙමගින් මූර්ත පොලී අනුපාතිකවල පහළ වැටීමට සහ වඩා ඵලදායී පෞද්ගලික ආයෝජනවලට අනුබලය ලැබේ. ඒ ආකාරයෙන්, දුර්වල රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයන් නිසා හට ගන්නා අහිතකර සාර්ව ආර්ථික අසමතුලිතතා නිසාවෙන්, විශේෂයෙන්ම මැදි කාලීනව සිට දිගු කාලීනව දක්වා සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා, මැනවින් සැලසුම් කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම ශ්‍රී ලාංකික ආර්ථිකයට බෙහෙවින් ඵලදායී වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, කෙටි කාලීනව ඇති විය හැකි ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමේ බලපෑම අවම කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව විසින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රමෝපායන්වල වඩාත් යෝග්‍ය සංකලනය ක්‍රියාත්මක කිරීම අතිශය වැදගත් වන අතර, එමගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව 'ස්වයංසිද්ධව පරාජයවන ක්‍රමෝපායක්' වීම වැළැක්විය හැක.

ඒ සමඟම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව මගින් ආර්ථිකයේ පවතින විෂමතා වඩාත් පුළුල් කරමින් විවිධ ආර්ථික මට්ටම්වල සිටින ජන කොටස් මත විෂමානුපාතික බලපෑම් ඇති කළ හැකිය. කොවිඩ් - 19 මගින් වර්ධනය කෙරුණු දැනට පවතින විෂමතා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව හේතුවෙන් තවදුරටත් උග්‍ර වීමට ඉඩ ඇත. එබැවින්, ආර්ථිකයේ නිමැවුම් මත පමණක් නොව, සමාජ බෙදීම මත ඇති කරන බලපෑම පිළිබඳව ද නිසි අවධානය යොමු කරමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රමෝපායන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ.

ඉදිරි ගමන්මග

වසංගත ව්‍යාප්තියටත් පෙර සිටම ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයන් අසතුටුදායක මට්ටමක පැවති අතර, වසංගතය විසින් රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ පෙර තිබූ දුර්වලතා වඩාත් උග්‍ර කර ඇත. එබැවින්, ස්ථායීතාව සහ දිගු කාලීන තිරසාර වර්ධනය තහවුරු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ප්‍රමුඛතම අවශ්‍යතාවක්ව පවතී. ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් තිබෙන අවධියක, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ප්‍රතිපත්ති මාලාව 'ආර්ථික වර්ධන හිතකාමී' ආකාරයකින් සැලසුම් කළ යුතු අතර, එමගින් ආර්ථිකය වෙත වන බලපෑම අවම පිරිවැයක් යටතේ සිදු කිරීම තහවුරු

කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මකව කුඩා රාජ්‍ය මූල්‍ය ගුණකයන්² සහිත රාජ්‍ය මූල්‍ය උපකරණ භාවිත කළ යුතුය. ආර්ථික නිමැවුම සහ විෂමතා මත විශාල බලපෑමක් ඇති නොකරන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් සැලසුම් කිරීමේ දී, ඒ සඳහා එක් එක් ආදායම් සහ වියදම් සංරචකවලට අදාළ වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ගුණකයන්ගේ විශාලත්වය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණ යාන්ත්‍රණය පිළිබඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් තිබීම අවශ්‍ය වේ.

ආදායම මත පදනම් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවට වඩා වියදම් මත පදනම් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව මගින් ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමට පවතින ඉඩකඩ අඩු බව අනෙකුත් රටවල අත්දැකීම් සාක්ෂිවලින් පෙනී යයි (Alesina, Favero, & Giavazzi, 2019). කෙසේ වෙතත්, ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස බදු ආදායම් අනුපාතය අඩු අගයක පැවතීම සලකා බැලීමේ දී, නිමැවුම මත ඇතිවන බාධා අවම කරමින් ආදායම් ප්‍රතිපත්ති ඔස්සේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව හැසිරවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට තවමත් ඉඩකඩ ඇත. මුසිලය, කැනඩාව, ෆින්ලන්තය, නවසීලන්තය සහ දකුණු අප්‍රිකාව වැනි රටවල් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආදායම මත පදනම් වූ සාර්ථක රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ග හරහා බදු පදනම පුළුල් කිරීම සහ බදු පරිපාලනය සරල කිරීමට ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම සඳහා අවධානය යොමු කර ඇත (Okwuokei, 2014). එකතු කළ අගය මත බදු (VAT) වැනි වක්‍ර බදු අනුපාතික ඉහළ දැමීම මගින් මෙවැනි අසීරු කාලවල දී අඩු ආදායම්ලාභී ගෘහ ඒකකවල පරිභෝජනය මත විෂමානුරූපී පීඩනයක් ඇති විය හැකි බැවින්, නිමැවුම මත සහ ආදායම් ව්‍යාප්තිය අනුව ඇතිවන බලපෑම් අවම කරන අතර, රජයේ ආදායම වර්ධනය කිරීම සඳහා එකතු කළ අගය මත බදු පදනම පුළුල් කිරීම (එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවන ව්‍යාපාර ගණන ඉහළ නංවා ගැනීම) සුදුසු විකල්පයක් වනු ඇත. මේ සඳහා, එකතු කළ අගය මත බදුවලින් නිදහස් වන සීමාව, එම බද්ද මත අවසන් වරට සිදු කළ සංශෝධනයට පෙර පැවති සීමාව දක්වා පහළ දැමිය හැකිය³. මේ අතර, ප්‍රාග්ධන ආදායම් මත පනවන බදු මගින් ආර්ථික වර්ධනය මත හට ගන්නා බලපෑම සුළු වන බැවින්, පුද්ගල මට්ටමෙන් එම බදු ඉහළ නැංවිය හැකිය. සාපේක්ෂව නිතර සංශෝධනයට ලක් නොවන වැටුප් ව්‍යුහයන් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා නියුක්ති ගිවිසුම් පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී, ව්‍යාපාරික ආයතනවල පිරිවැය සහ ශ්‍රම යෙදවුම් මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති නොවන අන්දමින් බදුවලින් නිදහස් වන සීමා සහ බදු අය කෙරෙන ආදායම් කාණ්ඩ (Tax brackets) අවසන් වරට සිදු කළ ආදායම් බදු සංශෝධනයට පෙර පැවති මට්ටම් දක්වා සංශෝධනය කර, අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බදු

(Advance Personal Income Tax)/ පුද්ගල ආදායම් බදු අනුපාතික කලාපීය සම රාජ්‍යයන් සමඟ සංසන්දනය කළ හැකි මට්ටමකට ඉහළ නැංවිය හැකිය. විශේෂයෙන්ම, බදු ගෙවීම් පැහැර හැරීම සහ දූෂණය මැඩපැවැත්වීම මගින් මැදි කාලීනව හා දිගු කාලීනව රජයේ ආදායම වර්ධනය කිරීම සඳහා පරිපාලන සහ බදු අය කිරීම් බලාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක් සිදු කිරීම අතිශයින් ම වැදගත් වේ.

වියදම් කපා හැරීම මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සඳහා රජයේ ඇති දැඩි කැපවීම සහ රජයේ කාර්යක්ෂමතාවයේ වර්ධනය පිළිබිඹු කෙරෙන හෙයින්, වියදම් අවම කිරීම ඔස්සේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම වඩාත් සාර්ථක බව අනෙකුත් රටවල පසුගිය අත්දැකීම් මගින් පෙනී යයි (Price, 2010). සෙසු රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීමේ දී වැටුප් සහ පැවරුම් අඩු කිරීම වඩාත් සාර්ථක වූ ක්‍රියාමාර්ගයක් වුවත්, ශ්‍රී ලංකාවෙහි ශ්‍රම වෙළඳපොළේ පවතින අනාගත ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වයන් සහ දේශපාලනික වශයෙන් ඇතිවන අවාසිදායක බව පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී එවැනි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම මෙරට පරිසරය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කර්තව්‍යයක් නොවනු ඇත. එබැවින්, අවම වශයෙන්, රාජ්‍ය සේවයට අලුතින් බඳවා ගැනීමේ දී සහ විශාල වශයෙන් මහජන වැටුප් සංශෝධන සිදු කිරීමේ දී දුරදර්ශීව කටයුතු කළ යුතු අතර, සහනාධාර නිවැරදි ලෙස ඉලක්කගත කිරීම සිදු කළ යුතුය. අනෙක් අතට, විශේෂයෙන්ම භෞතික සහ සමාජ යටිතල පහසුකම් ආශ්‍රිතව රටෙහි පවතින දුබලතා හේතුවෙන්, ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපනය මත සිදු කරන වියදම් අඩු කිරීම මගින් කෙටි කාලීනව මෙන්ම, දිගු කාලීනව ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමේ බලපෑම් ඇති විය හැකිය. එබැවින්, පොදුවේ සෑම අංශයකින්ම වියදම් කප්පාදු කිරීමක් සිදු කිරීම වෙනුවට, මුදල සඳහා වැඩි අගයක් ලබා දෙන ක්‍රමෝපායයන් ඔස්සේ සැලකිය යුතු ලෙස ප්‍රාග්ධන වියදම් කපා හැරීම් මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව අත්පත් කර ගත යුතුය. මේ සඳහා මධ්‍යම රජය මෙන්ම පළාත් පාලන ආයතන විසින් ඉහළම ආර්ථික වටිනාකමක් සහ අනාගත වර්ධන ශක්තාවක් ඇති කරන යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති තෝරා ගැනීම මගින් ප්‍රාග්ධන වියදම් විධිමත් කළ යුතුය. තවද, කාර්යක්ෂම ප්‍රතිලාභ අත් කර ගැනීමට සහ රාජ්‍ය වියදම මත පවතින පීඩනය අවම කිරීම සඳහා රජයේ ක්‍රියාදාම විධිමත් කිරීම හා ඩිජිටල්කරණය මෙන්ම එලදායී නොවන පුනරාවර්තන වියදම් කපා හැරීම ද අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කරන ආයෝජන සහ දිගු කලක සිට ක්‍රියාවට නැංවීමට නියමිත, එහෙත් ක්‍රියාත්මක නොකෙරුණු, ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සමඟින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීම, ආර්ථික වශයෙන් ඇති වී ඇති දරුණු තත්ත්වය හමුවේ මතු වී ඇති අභියෝගවලට පිළියම් යෙදීමටත් වසංගතය නිසා හට ගත් අවස්ථාවලින් ප්‍රයෝජනය ලැබීමටත් සාධනීය පියවරක් වනු ඇත. අකාර්යක්ෂම, අලාභ ලබන රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ගේ

2 රාජ්‍ය මූල්‍ය ගුණක මගින් රජයේ වියදම් හෝ බදු මගින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය මත ඇතිවන බලපෑම මනිනු ලැබේ.
3 2019 දෙසැම්බර් මාසයේ දී එකතු කළ අගය මත පනවන බදුවලින් නිදහස් සීමාව, වාර්ෂික පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 12ක සිට වාර්ෂික පිරිවැටුම රුපියල් මිලියන 300ක් දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.

1

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස.2.2
 ශ්‍රී ලංකාවේ සහ කලාපීය සමාන ආර්ථිකයන්ගේ පවතින ආදායම් බදු

ශ්‍රී ලංකාව		ඉන්දියාව		පාකිස්තානය		සිංගප්පූරුව		තායිලන්තය	
බදු ආදායම් කාණ්ඩය (රුපියල් මිලියන)	බදු අනුපාතිකය (%)	බදු ආදායම් කාණ්ඩය (ඉන්දිය රුපියල් මිලියන)	බදු අනුපාතිකය (%)	බදු ආදායම් කාණ්ඩය (පාකිස්තාන රුපියල් මිලියන)	බදු අනුපාතිකය (%)	බදු ආදායම් කාණ්ඩය (සිංගප්පූරු ඩොලර් මිලියන)	බදු අනුපාතිකය (%)	බදු ආදායම් කාණ්ඩය (තායි බාන් මිලියන)	බදු අනුපාතිකය (%)
0-3	0	0-0.25	0	0-0.6	0	0.005-0.02	1	0-0.15	0
3-6	6	0.25-0.5	5	0.6-1.2	5	0.02-0.035	3	0.15-0.3	5
6-18	12	0.5-0.75	10	1.2-1.8	10	0.035-0.05	8	0.3-0.5	10
18 ඉහළ	18	0.75-1	15	1.8-2.5	15	0.05-0.07	13	0.5-0.75	15
		1-1.25	20	2.5-3.5	17.5	0.07-0.1	21	0.75-1	20
		1.25-1.5	25	3.5-5	20	0.1-0.25	24	1-2	25
		1.5 ඉහළ	30	5-8	22.5	0.25-0.4	24.5	2-5	30
				8-12	25	0.4-0.6	25	5 ඉහළ	35
				12-30	27.5	0.6-1	26		
				30-50	30	1-2	28		
				50-75	32.5	2 ඉහළ	30		
				75 ඉහළ	35				

මූලාශ්‍රය: ප්‍රධිස්වෝටර්හවුස්කුපර්ස් - ලෝක බදු සාරාංශය

ණය බර රජයේ අසම්භාව්‍ය වගකීම් බවට පරිවර්තනය වන හෙයින්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව සමඟම රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ට අදාළ ප්‍රතිසංස්කරණ කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ. පිරිවැය පිළිබිඹු කරන මිලකරණ යාන්ත්‍රණ, කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම සඳහා ආයතනික ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් සහ වෙළඳපොළ මත පදනම් වූ නිෂ්පාදන සහ සේවා සැපයීම් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ට අදාළව දිගු කලක සිට සිදු කළ යුතුව තිබෙන ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයකි. මීට අමතරව, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවෙහි ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය කිරීම, එම ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ මහජන නිරීක්ෂණය ශක්තිමත් කිරීම සහ ඒකාග්‍රතා අරමුණු සපුරාලීමේ දී ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ගේ සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ වගවීම තහවුරු කිරීම සඳහා නීතිමය සහ පරිපාලනමය වශයෙන් ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය වේ. ප්‍රධාන රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්, රාජ්‍ය බැංකු දෙක මත සහ අවසානයේ මහ බැංකු මූල්‍යකරණය මත දිගින් දිගට ම රඳා පැවතීම හමුවේ මිල ස්ථායීතාවයට අහියෝග රාශියක් නිර්මාණය වී ඇති බව සඳහන් කළ යුතුය. එබැවින්, රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ඔවුන්ගේ මෙහෙයුම් සඳහා වගවිය යුතු අතර, එවැනි ආයතන ඔවුන්ගේ ණය බර වාණිජ බැංකු සහ මහ බැංකුව වෙත පැවරීම සිදු නොකළ යුතුය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව අත්‍යවශ්‍ය වන, තීරණාත්මක අදියරකට ශ්‍රී ලංකාව ළඟා වී ඇති අතර, එය කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම තවදුරටත් ප්‍රමාද වීම මගින් ආර්ථිකමය සහ දේශපාලනිකමය වශයෙන් දැඩි අවාසියක් සිදු වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය සැබෑ ලෙස අත්පත් කරගැනීමට, රාජ්‍ය මූල්‍ය නීති සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ගමන්ගමට අනුකූල වෙමින් රජය දැඩි කැපවීමෙන් කටයුතු කිරීම අනිශ්චිත ම වැදගත් වේ. දේශපාලනික වශයෙන් පොදු එකඟතාවක් නොමැති වීම, මේ සඳහා

අදාළ බලධාරීන්ගේ උදාසීන වූ ප්‍රවේශය සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ස්ථාවර ලෙස ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති නොකරන, කෙටි කාලීන, අදාළ අවස්ථාව පිළිබඳ පමණක් සිතා ක්ෂණිකව ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව ඇති කිරීමේ ක්‍රියාවලිය එහි අපේක්ෂිත ගමන්මගින් බැහැර වීම වැළැක්විය යුතුය. ඒ සමඟ ම, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලියේ සාර්ථකත්වය සහ තිරසාර බව මහජනතාවගේ සහයෝගය මත රඳා පවතින හෙයින්, 'සහනාධාර මානසිකත්වයේ' පසුච්ඡාය පිළිබඳව මහජනතා අතර දැනුම්වත්භාවය ඇති කිරීම තුළින් ඡන්ද දායක පදනම රාජ්‍ය මූල්‍ය සම්බන්ධයෙන් වඩා විවක්ෂණශීලී පිරිසක් බවට පත් කිරීමටත්, එමගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය හැසිරවීමේ දී ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් විසින් සම්පත් අපතේ යැවීම වළක්වාලීමටත් හැකි වේ.

මූලාශ්‍ර

1. Alesina, A., Favero, C., & Giavazzi, F. (2019). Effects of Austerity: Expenditure-and Tax-based Approaches. *Journal of Economic Perspectives*, 33(2), 141-162.
2. Giavazzi, F., & Pagano, M. (1990). Can Severe Fiscal Contractions Be Expansionary? Tales of Two Small European Countries. *NBER Macroeconomics Annual*, 5, 75-111.
3. Okwuokei, J. (2014). Fiscal Consolidation: Country Experiences and Lessons from the Empirical Literature. In A. Charles, & T. Turner-Jones, *Caribbean Renewal: Tackling Fiscal and Debt Challenges* (pp. 103-131). International Monetary Fund.
4. Price, R. (2010). *The Political Economy of Fiscal Consolidation*. OECD Economics Department Working Paper No. 776.
5. Reinhart, C., & Sbrancia, M. (2011). *The Liquidation of Government Debt*. NBER Working Paper.

රාජ්‍ය අංශයේ සේවා සැපයීම්වල පවත්නා දුර්වලතා මෙන්ම අනමායිලී බව තවදුරටත් නිරාවරණය වූ අතර, මෙමගින් ද රාජ්‍ය සේවය වැඩිදියුණු කිරීම උදෙසා නව අභියෝග සහ අවස්ථා නිර්මාණය වී ඇත. වසංගතය හමුවේ නිවසේ සිට රාජකාරි කටයුතු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය බොහෝ දුරට අනුගමනය වූව ද, මෙම නව ක්‍රම සාර්ථකව ආයතනගත කළ පෞද්ගලික අංශය සමග සංසන්දනය කරන කල, නව තත්ත්ව යටතේ රාජ්‍ය අංශයේ කාර්යක්ෂමතාව පසුගාමී මට්ටමක පැවතුණි. භෞතික යටිතල පහසුකම්වල සහ ස්වයංක්‍රීය පද්ධතිවල සීමාසහිත බව සමග, රාජ්‍ය අංශයේ ශ්‍රම බලකාය නව තත්ත්වයන්ට අනුවර්තනය සීමා සහිත වීම, නමායිලී නොවන රාජකාරි සිදු කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ හා ක්‍රියාපටිපාටි සහ දුර්වල අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණය වැනි හේතූන් නිසා වසංගත කාල සීමාව තුළ අඛණ්ඩව සහ සුමට සේවා සැපයීමට බාධා ඇති වී ඇති අතර, ඒ හරහා මහජනතාවට විශාල දුෂ්කරතා ඇති වී තිබේ. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2016 වසරේ දී පවත්වන ලද රාජ්‍ය හා අර්ධ රාජ්‍ය අංශයේ රැකියා සංගණන වාර්තාවට අනුව, රාජ්‍ය අංශය සේවා නියුක්තිකයින්ගෙන් සියයට 33.2කට පරිගණක භාවිතයට හැකියාව නොමැති බව ද, තවත් සියයට 30.4ක් රාජකාරි අවශ්‍යතා සඳහා පරිගණකයක් භාවිතා නොකරන බව ද ප්‍රකාශ කර ඇත. එමගින් පෙන්නුම් කරන්නේ තාක්ෂණය බහුලව භාවිත වන රාජකාරි පරිසරයකට අනුගත වීමට බාධා ඇති කරන රාජ්‍ය අංශයේ ශ්‍රම බලකායේ නිපුණතා පරතරය යි. කෙසේ වෙතත්, වසංගතය අතරතුර ලබා ගත් අත්දැකීම්වලින් අනාවරණය වන්නේ සරල සහ භාවිතයට පහසු ස්වයංක්‍රීය හා අතථ්‍ය පද්ධති හඳුන්වා දීම සහ සේවකයින්ගේ කුසලතා වර්ධනය කිරීම හා නව කුසලතාවයන් ඇති කිරීම මගින් දැනට සිටින ශ්‍රම බලකායෙන් කොටසක් පමණක් භාවිත කර බොහෝ රාජ්‍ය සේවාවන්ට අදාළව කාර්යක්ෂම සේවාවක් ලබා දිය හැකි බවයි. වඩාත් උසස් පාරිභෝගික සම්බන්ධතාවන් ගොඩනැගීම, ආයතනික සම්බන්ධීකරණය වැඩිකර ගැනීම සහ දත්ත කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම සහ සාක්ෂි සාධක මත පදනම්ව දියුණු ක්‍රම ඔස්සේ සිදු කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන හරහා ජනතාවගේ වෙනස්වන සුළු අවශ්‍යතා සහ බලාපොරොත්තු සපුරාලීම සඳහා නව තාක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය සේවයට ඉදිරියේ දී එකතු කර ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. නීතිමය හා ක්‍රියා පටිපාටීන්වලට අදාළ සංශෝධන සහ නමායිලී රාජකාරි කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ හඳුන්වා දීම, ඩිජිටල්කරණයට සමගාමීව සිදු කළ යුතු අතර, වසංගත හෝ ස්වභාවික විපත් ඇති

තත්ත්ව යටතේ දී බාධාවකින් තොරව සේවා සැපයීම මෙමගින් සහතික කළ හැක. සේවා සැපයීමේ කාර්යක්ෂමතාවය තාක්ෂණික වැඩිදියුණු කිරීම් මතම පමණක් නොව, මානව ප්‍රාග්ධනය, රෙගුලාසි සහ බලාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති මත ද රඳා පවතී. 2020 වසරේ රජයේ ඵලදායීතා දර්ශකයේ 51වන ප්‍රතිශතකය තුළ ශ්‍රේණිගතව සිටින ශ්‍රී ලංකාවට, එම දර්ශකයේ ඉහළින්ම සිටි සිංගප්පූරුවෙන් රාජ්‍ය අංශයේ ඵලදායීතාවය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ ලබා ගත හැක. සාර්ථක ලෙස ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමකට අවශ්‍ය ලෙස සිංගප්පූරුවේ නිලතන්ත්‍රය ඉතා දක්ෂ සේවක මණ්ඩලයකින් සමන්විත වීමට, කුසලතාවන්ට අනුව සිදු කරනු ලබන බඳවා ගැනීම් සහ වෘත්තීය උසස්වීම්, තරගකාරී වෙළඳපොළ වැටුප් සහ නිරන්තර පුහුණුවීම් ආධාර වී ඇත. ඊට අමතරව, දූෂණ විරෝධී ක්‍රියාමාර්ග දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අරමුදල් සහ පුද්ගලයින් ප්‍රමාණවත් පරිදි සැපයීම සහ දූෂණයට එරෙහිව පවතින නීතිමය රාමුව ශක්තිමත් කිරීම මගින් දූෂණයට එරෙහිව සාර්ථකව කටයුතු කිරීමට සහ රාජ්‍ය සේවය තුළ ඉහළ කාර්යක්ෂමතාවක් පවත්වා ගෙන යාමට සිංගප්පූරුවට හැකි වී තිබේ. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය අංශයේ ඵලදායීතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව සහතික කිරීම සඳහා පරිපාලනමය හා සාර්ව ආර්ථික අවශ්‍යතාවලට අනුකූල වන රාජ්‍ය අංශයේ බඳවා ගැනීම්, ඉලක්කගත ප්‍රවේශයකින් අයවැය සම්පාදනය, අතිරික්ත අංශවලින් අවශ්‍යතා ඇති අංශවලට සම්පත් නැවත යොමු කිරීම, සැලසුම් සහගත ලෙස ශ්‍රම බලකායේ පවතින නිපුණතා වර්ධනය හා නව කුසලතා ඇති කිරීම, සහ සේවකයන්ට රාජ්‍ය සේවයේ විවිධ සේවා අංශ අතර සේවා මාරුවීම්වලට අවකාශ සලසන පරිපාලනමය නමායිලී බවක් ඇති කිරීම යනා දී ක්‍රියාමාර්ග ඇති කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මූල්‍යනය සඳහා විකල්ප මූල්‍ය හඳුනා ගැනීම මෙන්ම, බැංකු පද්ධතියේ මූල්‍ය ශක්තිය වැඩිදියුණු කිරීමට හැකිවන පරිදි දිගු කාලීන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම හරහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ දී රාජ්‍ය අංශය විසින් මහ බැංකුව ඇතුළු බැංකු පද්ධතිය මත අධික ලෙස රඳා පැවතීම අඩු කළ යුතුය. රාජ්‍ය අංශය විසින් ඉපැයූ ආදායමට අමතරව, රජයට සහ රජය සතු වාණිජ ව්‍යාපාර යන දෙඅංශයටම මූල්‍යන සම්පාදනය කිරීමේ ප්‍රධාන මූල්‍යශ්‍රවලින් එකක් වන්නේ බැංකු මගින් මූල්‍යනයයි. මෑත වසරවලදී, විශේෂයෙන්ම වසංගතය ආරම්භයේ සිට රාජ්‍ය අංශය, ප්‍රධාන වශයෙන් සිය මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා වැඩි වශයෙන් බැංකු පද්ධතිය මත රඳා පැවතීම හේතුවෙන් බැංකු අංශයට, විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය බැංකුවලට සහ දේශීය මිල ස්ථායීතාවයට විශාල

1

පීඩනයක් එල්ල විය. ණය වැඩි වීම සහ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත වැටීම මධ්‍යයේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළට ඇති ප්‍රවේශය අහිමි වීම හේතුවෙන් රජය වෙත අරමුදල් ලැබීම සීමා වී ඇති අතර, නිෂ්පාදිතවල පරිපාලිත මිල ගණන් සහ ගාස්තු ප්‍රමාණවත් ලෙස ගැලපීම් සිදු නොකිරීම හේතුවෙන් රජය සතු වාණිජ ව්‍යාපාරවලට කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා බැංකු අංශයෙන් අඛණ්ඩව ණය ලබා ගැනීමට සිදු වී ඇත. බැංකු මූල්‍යනය මත රාජ්‍ය අංශයේ එවැනි අධික ලෙස රඳා පැවතීම, දේශීය බැංකු අංශයට සහ සමස්ත දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළට පීඩනයක් එල්ල කර ඇති අතර, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව පිළිබඳ ගැටලු ද වැඩි වී ඇත. තවද, ඵලදායීතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීමකින් තොරව රාජ්‍ය අංශය අඛණ්ඩව මූල්‍යනය කිරීම මගින් වඩා ඉහළ උද්ධමන පීඩන ඇති වෙමින්, රජයට සහ බදු ගෙවන්නන් මත වැඩි වශයෙන් පීඩා ඇති කෙරෙයි. එසේම, මෙමගින් ඉහළ ඵලදායීතාවක් සහිත පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන අධෛර්යමත් කරනු ලබන අතර, එමගින් ආර්ථිකයේ දිගු කාලීන වර්ධන අපේක්ෂා කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් ඇති කළ හැකිය. බදු ලිහිල් කිරීම් සහ නිදහස් කිරීම් මෙන්ම, බදු එකතු කිරීම සඳහා වන සීමා හේතුවෙන් රජයේ මුදල් ප්‍රවාහ දැඩි බලපෑම්වලට ලක් වී ඇත. එමෙන්ම, විශේෂයෙන්ම අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතනවලින් සහ රාජ්‍ය වාණිජ ව්‍යවසායයන්වලින් ඇතැම් රාජ්‍ය වාණිජ ව්‍යවසායයන් වෙත අය විය යුතු විශාල හිඟ ගෙවීම් මගින් මුදල් ප්‍රවාහ වෙත බලපෑම් ඇති කිරීම හේතුවෙන් මෙම ව්‍යවසායයන්ට ඉහළ පොලී අනුපාතික යටතේ ණය සහ බැංකු අයිරා පහසුකම් ලබා ගැනීමට සිදුව ඇති අතර, එමගින් ලාභදායීත්වයට බලපෑම් ඇති කර තිබේ. මෙමගින් බැංකු නොවන මූල්‍යමය මුදල් උපයා ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග රජය විසින් සක්‍රීයව හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව අවධාරණය කෙරේ. රාජ්‍ය වාණිජ ව්‍යවසායයන් සම්බන්ධයෙන් සැලකීමේ දී, පිරිවැය පිළිබිඹු වන පරිදි විකුණුම් මිල සංශෝධනය කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර, ඵලදායීතාව ඉහළ නැංවීම, යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, සමස්ත නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු කරගැනීම සඳහා ඒ ආශ්‍රිත අපතේ යෑම් අවම කිරීම සහ ස්වාධීන ආයතන ලෙස වැඩිදියුණු කිරීම මගින් රජයේ අයවැය හරහා සහායක් නොමැතිව ඔවුන්ට ස්වාධීනව ක්‍රියා කිරීමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. තවද, ගාස්තු එකතු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම තුළින් රාජ්‍ය වාණිජ ව්‍යවසායයන්වල මූල්‍ය ශක්‍යතාවය ඉහළ නැංවීමට කඩිනමින් අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එමගින් මුදල් ප්‍රවාහ කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම මෙන්ම, අඩු පිරිවැයක් සහිත දිගු

කාලීන මූල්‍යන විකල්ප හඳුනා ගැනීම ද කළ යුතු වේ. යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවට නැංවීම තුළින් රාජ්‍ය අංශයේ කාර්ය සාධනය ඉහළ නැංවිය හැකි අතර, එමගින් රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා බැංකුවල සහාය අවශ්‍ය වීම සීමා කිරීම, මැදි හා කෙටි කාලීන ආර්ථික ස්ථායීතාව මෙන්ම දිගු කාලීන තිරසාර වර්ධනය සඳහා පහසුකම් සැලසීම සිදු කළ හැක.

ආහාර උද්ධමනය නිසා ඇති වන සාමාන්‍ය මිල මට්ටම් නිරන්තර උච්ඡාවචනය වීම සහ එය යම් කාලයක් ඒකාකාරීව පැවතීම නිසා උද්ධමනය ඉලක්කගත පරාසය තුළ පවත්වා ගැනීමට සහ උද්ධමන අපේක්ෂා පාලනය කිරීමට මහ බැංකුව දරන උත්සාහයන් දුර්වල කරන බැවින් කාලෝචිත සහ තිරසාර පදනමක් මත රජයේ මැදිහත් වීම මගින් එය පාලනය කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ භාණ්ඩ හා සේවාවල පාරිභෝගික මිල පැසෙහි විශාල කොටසක් ආහාර ද්‍රව්‍ය වලින් සමන්විත වන බැවින්, ආහාර මිලෙහි නිරන්තර හා සැලකිය යුතු වෙනස්කම් උද්ධමනයේ උච්ඡාවචනයට හේතු වේ. ආහාර උද්ධමනය හේතුවෙන්, උද්ධමනය එහි ඉලක්කයෙන් වෙනස්වීම සහ කාලයක් පුරා එලෙස පැවතීම මගින් උද්ධමන අපේක්ෂාවන්ට බාධා කළ හැකි අතර, එමගින් නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණයෙහි අරමුණු වළක්වනු ලැබේ. සැපයුම් අංශයේ සාධක බොහෝ දුරට රටක ආහාර මිල ඉහළ යෑම්වලට හේතු වන අතර, ඉල්ලුම් අංශයේ සාධක ද එවැනි මිල ඉහළ යෑම් සඳහා දායක විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාව තුළ වසංගත සහ කාලගුණය ආශ්‍රිත සැපයුම් අංශයේ බාධා ඇතුළු සැපයුම් මත පදනම් වූ සාධක මෙන්ම ගෝලීය ආහාර සහ වෙළඳ භාණ්ඩ මිලෙහි විශාල ඉහළ යෑම් වැනි බාහිර සාධක මෑත කාලීන ආහාර උද්ධමනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. තවද, කාබනික කෘෂිකාර්මික ක්‍රමවේදයන් වෙත ගමන් කිරීමේ දී වූ සංක්‍රාන්ති කාලපරිච්ඡේදය තුළ පැවති ඵලදායීතා අලාභ සහ පසු අස්වනු සැපයුම් දාම ගැටලු, සීමිත ගබඩා පහසුකම්, මෙන්ම අගය එකතු කිරීම් සහ සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද වැනි ආවේණික ගැටලු ද ආහාර මිල ගණන් ඉහළ යෑමට හේතු විය හැකිය. ආහාර මිල නිසා උද්ධමන ඉහළ යෑම් සමාජයේ අඩු ආදායම් පවුල්වලට අසමාන ලෙස බලපාන අතර එය දුගී ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වයන් පිරිහීමට ලක් කරයි. ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග හරහා එවැනි සැපයුම මත පදනම් වූ උද්ධමනය පාලනය කිරීමට දරන උත්සාහයන් එල රහිත මෙන්ම, අකාර්යක්ෂම ද විය හැකිය. එබැවින්, දේශීය ආහාර සැපයුම් දාමවල මනා ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීම සහ ගෝලීය මිල ගණන් ඉහළ යෑමහි බලපෑම අවම

කිරීම සඳහා රජය විසින් කෙටි කාලීන සිට දිගු කාලීන දක්වා හොඳින් සැලසුම් කළ සැපයුම් අංශයේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය වැදගත් වේ. මෙම ප්‍රතිපත්ති සඳහා දේශීය නිෂ්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීම, කන්නයෙන් පිට වගා කිරීම, ආහාර ගබඩා යටිතල පහසුකම්, සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද අනුගමනය කිරීම, ප්‍රවාහන වියදම් අවම කිරීම, නිෂ්පාදනයේදී භාවිතා කරන තාක්ෂණය වැඩි දියුණු කිරීම සහ ලාභදායී ආනයන ආදේශන කර්මාන්ත ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඇතුළත් විය යුතුය. උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීමට සමගාමීව තොග සීමා පැනවීම, ආනයන සීමා ලිහිල් කිරීම, මූලික ආනයන බදු අඩු කිරීම යනාදී කෙටි කාලීන සැපයුම් අංශයේ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ඉන්දියාව වැනි රටවල් තම ඉහළ ආහාර උද්ධමනය අඩු කරගැනීමට සමත් වී ඇත. විශේෂයෙන්ම තාවකාලික ආහාර මිල ඉහළ යෑම් සම්බන්ධ සැපයුම් අංශයේ ගැටලු විසඳීම සඳහා, පවතින සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය තුළ ශ්‍රී ලංකාව ද එවැනි කෙටි කාලීන ප්‍රතිපත්ති ගෙන ඇතත්, රට තුළ ශක්තිමත් සහ තිරසාර ආහාර සැපයුම් දාමයක් පවත්වාගෙන යෑමට වැඩිදුර ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු වේ. වසංගත කාල කාලපරිච්ඡේදය තුළ, ආහාර සැපයුම් දාමයේ යෙදී සිටින අයට ඔවුන්ගේ සේවාවන් දිගටම කරගෙන යාම සඳහා සංවරණ සීමාවන් ඉවත් කිරීම වැනි කෙටි කාලීන පියවර කිහිපයක් රජය විසින් ගෙන ඇත. දිගු කාලීනව, කෘෂිකර්මාන්තයේ ඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආයෝජනය කිරීම සහ ආහාර සුරක්ෂිතතා ගැටලු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම සඳහා සුදුසු ප්‍රතිපත්ති සහ යටිතල පහසුකම් සකස් කළ හැකිය. මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පෞද්ගලික අංශයේ සහාය ලබා ගැනීම ද වැදගත් වනු ඇත. ආනයන ආදේශක ලෙස හඳුනාගත හැකි කෘෂිකාර්මික හා කාර්මික භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට උත්සාහ කරන අතරම ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහතික කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය “වාරි සෞභාග්‍යා” වැනි යටිතල පහසුකම් සහ ජීවනෝපාය සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. තවද, පසු අස්වනු අලාභ අවම කිරීම සඳහා මෙන්ම අවාරයේ ගබඩා කිරීම සඳහා පාලිත පරිසර තත්ත්ව සහිත නිසි ගබඩා පද්ධති තිබීම වැදගත් වේ. ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන මගින් රට තුළ ගබඩා සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන පහසුකම් පුළුල් වන අතර, ආහාර බැංකු පිහිටුවීම, හදිසි අවස්ථාවලදී කලාපීය වශයෙන් ආහාර සංචිත ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට උපකාරී වේ. අනෙකුත් ක්‍රියාමාර්ග අතර, අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය හිඟයට තුඩු දිය හැකි වර්ධනයන් කල්තියා හඳුනා ගැනීම

සහ ආහාර සැපයුමේ ඇති විය හැකි කම්පනවලට මුහුණ දීම සඳහා ආර්ථිකය සුදානම් කිරීම සඳහා රජයට පූර්වෝපායික ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ කිරීම සඳහා රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික යන දෙඅංශයෙන්ම සමන්විත විශේෂිත සුදානම් කණ්ඩායමක් සිටීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. තවද, ඒකාධිකාරීන් සහ තොග අනවශ්‍ය ලෙස බැහැර කිරීම සහ පසුව ඇති වන්නා වූ මිල ඉහළ යෑම් වළක්වා ගනිමින්, ආහාර මිල උච්චාවචන වීම අඩු කර ගැනීම සඳහා කෘෂිකාර්මික අංශයේ සිට සිල්ලර අංශය දක්වා ආහාර සැපයුම් දාමවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ශක්තිමත් නියාමන රාමුවක් තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. උද්ධමන අපේක්ෂා පාලනය කිරීම තුළින් උද්ධමන ගතිකයන් හැඩගැස්වීමේදී ආහාර උද්ධමනයේ අඩු උච්චාවචනය, මිල ස්ථායීතාවය ළඟා කර ගැනීමට සහ පවත්වා ගෙන යෑමට උපකාරී වේ.

අපනයන කර්මාන්ත වර්ධනය සහ විවිධාංගීකරණය කිරීමට උපාය මාර්ග සකස් කරන අතරම, වසංගත තත්ත්වය මගින් ඇති වූ අවදානම්වලට සහ ගෝලීය වෙළඳපොළ සහ භාණ්ඩ මිල ගණන්වලට බලපාන ගෝලීය ගැටලුවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහ ධාරීතාව ගොඩනගා ගත යුතුය. 2020 වසරේ දී වසංගතය ආරම්භයත් සමඟ, සැලකිය යුතු ලෙස බලපෑමකට ලක්වූ අපනයන කර්මාන්ත, කෙටි කාලයක් තුළ යථා තත්ත්වයට පත්වූ අතර, 2021 වසරේ දී ඉතිහාසයේ මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළම අපනයන ඉපැයීම් වාර්තා කරමින් සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. වසංගතය උග්‍ර වීම හා අඛණ්ඩව පැවතීමත් සමඟ අපනයන අංශය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑ කරුණු අතර, ඉල්ලුම් රටා වෙනස්වීම්, යාත්‍රා සහ බහාලුම් හිඟයන් සමඟ ජාත්‍යන්තර සමුද්‍රීය අවහිරතාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පිරිවැය සීඝ්‍ර ලෙස වැඩිවීම, සංවරණ සීමා හේතුවෙන් නිෂ්පාදන සහ ප්‍රවාහන කටයුතුවලට බාධා ඇතිවීම, ඇතැම් යෙදවුම් සපයා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවයන් සහ අමුද්‍රව්‍යවල පිරිවැයෙහි කැපී පෙනෙන ඉහළයෑම ප්‍රධාන විය. කෙසේවෙතත්, සමහර අපනයන කාණ්ඩ (ප්‍රධාන වශයෙන්, කෘෂිකාර්මික අපනයන) 2020 වසර අග භාගයේ සිට යහපත් කාර්ය සාධනයක් වාර්තා කළ අතර, අනෙකුත් අපනයන කාණ්ඩද මේ වන විට යම් තරමකට යථා තත්ත්වයට පත් වී ඇත. එසේ වුවද, වසංගතය අඛණ්ඩව පැවතීම, ප්‍රධාන ආර්ථිකයන්හි මුදල් ප්‍රතිපත්ති දැඩි කිරීම, වෙළඳ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑම, බලශක්ති වෙළඳපොළ ගැටලු සහ මෑතකාලීන භූදේශපාලනික අර්බුද ආදී හේතු මගින් පැන නැගුණු අවිනිශ්චිතතා තවමත් ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකයෙහි පවතී. මෙම දුෂ්කරතා මධ්‍යයේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාව, ණය නොවන ගලා ඒම් ඉහළ නංවා ගැනීමට

1

සහ ආර්ථිකයේ ඵලදායී වෙළඳ අංශයට සම්පත් වෙන් කිරීම තුළින් සංවර්ධනය වේගවත් කිරීමට සහාය විය හැකි ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රමුඛතාවයක් ලෙස 'නව සාමාන්‍ය' තත්ත්වය තුළ අපනයන අංශය සංවර්ධනය කිරීම හඳුනා ගත යුතුය. විදේශීය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති, අපනයන වෙළඳපොළ විවිධාංගීකරණය කිරීම පිළිබඳව පමණක් නොව, උසස් තාක්ෂණයෙන්, තත්ත්වයෙන් උසස් සහ ඉහළ වටිනාකමක් ඇති භාණ්ඩ හා සේවා බවට අපනයන නිෂ්පාදනවල සංකීර්ණත්වය වැඩිදියුණු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුය. දේශීය අගය එකතු කිරීම සඳහා ඉහළ විභවතාවයක් ඇති තොරතුරු සහ විදුලි සංදේශ තාක්ෂණය සහ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම වැනි සේවා විද්‍යුත් හා ඉලෙක්ට්‍රොනික භාණ්ඩ, සැකසූ ආහාරපාන වර්ග, කුළුබඩු හා සාන්ද්‍රමය ද්‍රව්‍ය, බෝට්ටු තැනීම හා අලෙවියෙන් පසු සේවා, සහ ඖෂධ වැනි අපනයන අංශ වෙත අපනයන විවිධාංගීකරණය කිරීම සඳහා සොයා බැලිය යුතු අතර, ප්‍රතිපත්ති තුළින් ඒ සඳහා සහාය ලබා දිය යුතුය. රටේ හිතකර සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති මගින්, විශේෂයෙන්ම, නම්‍යශීලී විනිමය අනුපාතිකයක්, ස්ථාවර බදු සහ ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති සහ අත්‍යවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් පවත්වාගෙන යෑම මගින් අපනයන අංශයට සහාය විය යුතුය.

අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ රට තුළ පවත්වාගෙන යෑම සහතික කිරීමට, ආනයන ආදේශන කර්මාන්ත දියුණු කිරීමට සහ අපනයන ආදායම ඉහළ නැංවීමට, වඩා ශක්තිමත් කාර්මික ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකාව පසුගිය දශක කිහිපය තුළ වෙළඳාම මත යැපෙන ආර්ථිකයක් ලෙස පැවතියද, සාර්ව ආර්ථික අවදානම්වලින් පීඩා විදින රටකට, විශේෂයෙන්ම අර්බුදකාරී අවස්ථාවන්හිදී, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම හරහා ආහාර සහ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩවල අඛණ්ඩ සැපයුම තහවුරු කිරීමට අනෙකුත් රටවල් මත දැඩි ලෙස රඳා පැවතීම දුෂ්කර විය හැකි බව වසංගත තත්ත්වය සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ ගෝලීය සැපයුම් දාම ගැටලු මෙන්ම මෑතකදී ඇතිවූ භූදේශපාලනික අර්බුද ආදී තත්ත්වයන් මගින් පෙන්නුම් කළේය. ආනයනය සඳහා ඇතිවූ දුෂ්කරතා සහ දේශීය වෙළඳපොළ භාණ්ඩ හිඟකම මධ්‍යයේ, අවම වශයෙන් තෝරාගත් අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ සඳහා හෝ ආනයන ආදේශක දේශීයව නිපදවීමේ අවශ්‍යතාව දැඩි ලෙස දැනුණි. එවැනි අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ අතරට ආහාර සහ ඖෂධ මෙන්ම, කර්මාන්ත සඳහා අවශ්‍ය යෙදවුම්ද, ඉදිකිරීම් ද්‍රව්‍ය සහ යන්ත්‍රෝපකරණද ඇතුළත් වේ. ආනයනය අධෛර්යමත් කිරීම හරහා කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රය දියුණු කිරීම, ඖෂධ නිෂ්පාදන කලාපයක් පිහිටුවීම, රෙදිපිළි

නිෂ්පාදන උද්‍යානයක් පිහිටුවීම සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීම වැනි රජයේ ප්‍රයත්නයන් මේ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශංසනීය වේ. මෙම ප්‍රතිපත්තියට, ප්‍රධාන අපනයන අංශවල අගය දාමයන්ගේ පෙර මෙහෙයුම් හා ඒකාබද්ධ වීම ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිද සහාය වේ. අනෙක් අතට, සුපරීක්ෂාකාරීව සැලසුම් කරන ලද සහ උපාය මාර්ගික ආදේශන ප්‍රතිපත්ති මගින් රටට විදේශ විනිමය ඉතිරි කර ගත හැකිය. මෙම පසුබිම තුළ, විශේෂයෙන්ම ගෝලීය වසංගතයෙන් පසුව, වෙනත් බොහෝ රටවල්ද ආනයන ආදේශන ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් පවතී. මෑතකදී, චීනය, ඉන්දියාව, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය වැනි විශාල ආර්ථිකයන් සහ ඇතැම් අප්‍රිකානු රටවල් ආනයනය අධෛර්යමත් කරමින් දේශීය නිෂ්පාදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට උත්සාහ දැරූ බව දක්නට ලැබුණි. තවද, අපනයනය ඉලක්ක කරගත් නිෂ්පාදන සඳහා පමණක් නොව, අගය දාමයන්ගේ හඳුනාගත් පෙර මෙහෙයුම් හා ඒකාබද්ධ වීම සඳහා ද විදේශීය සෘජු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම, ආනයන සඳහා ඵලදායී ලෙස ආදේශන සිදු කරන අතරම අගය දාමයන් හොඳින් කළමනාකරණය කිරීමට ද සහාය වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති සමඟ ද ඒකාබද්ධ වූණු, විස්තීරණ සහ දිගුකාලීන කාර්මික ප්‍රතිපත්තියක් යටතේ කාර්මිකරණය ඉලක්ක කරගත් ශක්තිමත් සහ අඛණ්ඩ ප්‍රයත්න දැරීම වැදගත් වන අතර, එය කඩිනම්ව සිදු කළ යුතුය.

අපනයන අංශ, සංවර්ධනය, නිදහස්/වරණීය වෙළඳ ගිවිසුම් මත දැඩි ලෙස පදනම් නොවිය යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවට වරණීය වෙළඳාම් පිළිබඳ පොදු (ඊ.එස්.පී.) ක්‍රම 11ක් යටතේ (යුරෝපා සංගමයේ ඊ.එස්.පී. ප්ලස් ඇතුළුව) විදේශ වෙළඳපොළ ගණනාවකට වරණීය අපනයන ගිවිසුම් අවස්ථා ඇත. මේ අතර, ශ්‍රී ලංකාව, විදේශ වෙළඳපොළ වෙත වරණීය ගිවිසුම් අවස්ථා සහිත සහන ලබා දෙන බහුපාර්ශ්වික සහ ද්විපාර්ශ්වික වෙළඳ ගිවිසුම් 7කට එළැඹී ඇත. එසේම, චීනය, ජපානය, ඉන්දුනීසියාව, සිංගප්පූරුව සහ බංගලාදේශය වැනි ඉහළ අනාගත විභවතා ඇති ඇතැම් වෙළඳ හවුල්කරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීමට සහ නිදහස්/වරණීය වෙළඳ ගිවිසුම්වලට එළඹීමට ප්‍රයත්න දරමින් සිටී. සාමාන්‍යයෙන්, වෙළඳ ගිවිසුම් මගින් තීරුබදු සහ භාණ්ඩ සලාකකරණය (Quota) කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු වුවද, මෑතකදී, සේවා අපනයන, බුද්ධිමය දේපළ අයිතියාසිකම් සහ ජේටන්ටි නීති, සෞඛ්‍ය සහ ආරක්ෂක රෙගුලාසි, කම්කරු සහ පාරිසරික ප්‍රමිතීන්, ආයෝජන සහ බැංකුකරණය ඇතුළත් වන පරිදි ඒවායේ විෂය පථය පුළුල් වී ඇත. ඊ.එස්.පී. යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධයෙන්

ගත් කල, රටවල් විසින් තෝරාගත් ප්‍රතිපාර්ශ්වික රටවල්වලට ඒකපාර්ශ්වික වරණය වෙළඳපොළ පිවිසුම් අවස්ථා ලබා දෙන අතර, ශ්‍රී ලංකාව ද එවැනි යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රතිලාභියෙක් වෙයි. ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය පහළ මට්ටමක පැවතීම වැනි නිර්ණායක මෙන්ම යහපාලනය, ශ්‍රමය සම්බන්ධ ප්‍රමිතින් සහ පාරිසරික සාධක වැනි වෙළඳපොළ පිවිසුම් ප්‍රදානය කරන රට විසින් නියම කර ඇති ඇතැම් කොන්දේසි සපුරාලීමේ අවශ්‍යතාව මත සමහර ජී.එස්.පී. යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රතිලාභ අත්විඳිය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාවේ ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉහළ යන විට මෙම යෝජනා ක්‍රමවලින් ප්‍රතිලාභ ලැබීම සඳහා වන සුදුසුකම් ශ්‍රී ලංකාවට අහිමි වී යා හැක. වෙළඳ ගිවිසුම් සහ ජී.එස්.පී. යෝජනා ක්‍රම සඳහා නිෂ්පාදන සම්භවයට අදාළව දැඩි නීති පවතින බැවින්, ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉහළ අගය එකතු කිරීමක් තිබිය යුතුය. එම නිසා, මෙම වෙළඳ ගිවිසුම් හරහා සිදු කරන අපනයන බොහෝ දුරට කෘෂිකාර්මික අපනයනවලට සහ රබර් නිෂ්පාදන වැනි දේශීය යෙදවුම් යොදා ගන්නා කාර්මික භාණ්ඩවලට සීමා වේ. ආනයනික යෙදවුම් විශාල වශයෙන් යොදා ගන්නා අපනයන සඳහා සම්භවය සම්බන්ධව පවතින දැඩි නීති සපුරාලීම අපහසුය. එබැවින්, රබර් නිෂ්පාදන, සෙල්ලම් බඩු සහ කෘෂිකාර්මික අපනයන වැනි භාණ්ඩ හා සසඳන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අපනයන නිෂ්පාදනය වන ඇඟලුම් සම්බන්ධයෙන් වුවද, යුරෝපා සංගමයේ ජී.එස්.පී. ප්ලස් වැනි යෝජනා ක්‍රමවල උපයෝගීතා අනුපාතය ඉහළ මට්ටමක නොපවතී. 2010 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ සිට 2017 වසරේ මැයි මස දක්වා කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවට යුරෝපා සංගමයේ ජී.එස්.පී. ප්ලස් ප්‍රතිලාභය අහිමිවූ අවස්ථාවේ දී යුරෝපා සංගමයට කරන ලද අපනයන සැලකිය යුතු ලෙස පහළ නොයෑම මගින් මෙම තත්ත්වය පැහැදිලි වේ. මෙම ගැටලු මධ්‍යයේ වුවද, මෙම යෝජනා ක්‍රම/ගිවිසුම් මගින් ලබා දෙන අඩු තීරුබදු තුළින් සමහර අපනයන සැලකිය යුතු ප්‍රතිලාභ අත්කරගෙන ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ජී.එස්.පී. යෝජනා ක්‍රම ඇතුළුව වරණීය වෙළඳ ගිවිසුම් යටතේ 2021 වසරේ සමස්ත අපනයන ඉපැයීම්වලින් සියයට 43ක් උපයා තිබේ. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාව අපනයන ඉපැයීම්වලින් විශාල කොටසක් වෙළඳ ගිවිසුම් යටතේ උපයා තිබීමෙන්, අපනයනවල වාර්තා වූ ඉහළ යෑම සඳහා එවැනි ගිවිසුම් ප්‍රධාන ම හේතුව වූ බව අදහස් නොවේ. අපනයනය කරනු ලබන සමාගම, දේශීය ආර්ථික සාධක සහ ගෝලීය වෙළඳපොළ සාධකවලට අදාළ වෙනත් සාධක මගින් එවැනි අපනයන ටෙන්ඩරයන් විය හැකිය. මේ අතර, කලාපීය විස්තීරණ ආර්ථික හවුල්කාරීත්වය (RCEP) නැගෙනහිර

ආසියාවේ, අග්නිදිග ආසියාවේ සහ ඕෂනියාවේ රටවල් 30ක් විසින් අත්සන් කර ඇති) වැනි අනෙකුත් රටවල්වල වෙළඳ ගිවිසුම් ද ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත තරඟකාරීත්වයට ගැටලු මතු කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සඳහා වෙළඳ ගිවිසුම් සහ ජී.එස්.පී. යෝජනා ක්‍රම මගින් සැලකිය යුතු, ප්‍රතිලාභ අත් වී තිබුණ ද, අපනයන වෙළඳපොළ පුළුල් කරන අතර, අපනයන භාණ්ඩ විවිධාංගීකරණය කිරීම සහ ගෝලීය අගය දාමයන්ට සාර්ථක ලෙස ඒකාබද්ධ කිරීම, පිළිබඳව සලකා බලමින් එවැනි වෙළඳ ගිවිසුම් හෝ යෝජනා ක්‍රම මත රඳා පැවතීම අවම කිරීමට කටයුතු කිරීම දුරදුරු වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, නිදහස්/වරණීය වෙළඳ ගිවිසුම්වලට එළඹිය යුත්තේ අපනයනවල විභවතාව වැඩිවීම හෝ ආනයන පිරිවැය අවම වීම පිළිබඳව තාර්කිකව හඳුනාගත හැකි නම් පමණි. කෙසේ වෙතත්, තීරුබදු සහන මත දැඩි ලෙස රඳා පැවතීමට වඩා පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය මූලික කර ගත් නවෝත්පාදන තුළින් අඩු නිෂ්පාදන පිරිවැයක් යටතේ ඉහළ අගයක් එකතු කරමින් වැඩි දියුණු කළ ගුණාත්මක භාණ්ඩ අපනයනය කිරීම කෙරෙහි අපනයන ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිපත්ති මගින් අවධානය යොමු කළ යුතුය.

විදේශයන්හි උසස් අධ්‍යාපනය හැදෑරීම සඳහා ඉහළගිය ඉල්ලුම සහ සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ විදේශ විනිමය වියදම් හේතුවෙන් දේශීය වශයෙන් පවතින උසස් අධ්‍යාපන අවස්ථා සම්බන්ධ ගැටලු කඩිනමින් විසඳා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව ඉස්මතු කෙරෙයි. නිදහස් අධ්‍යාපනය ලබා දීමට සහ උසස් අධ්‍යාපනයට අදාළ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීමට අනුප්‍රාප්තික රජයන් කැපවී සිටිය ද, උපාධි හා පශ්චාත් උපාධි මට්ටමින් සුදුසුකම්ලත් සිසුන් විශාල සංඛ්‍යාවක් රාජ්‍ය අධ්‍යාපන පද්ධතියෙන් බැහැරව සිටී. 2020 වසරේ දී අ.පො.ස. උසස් පෙළ විභාගයට පෙනී සිටි සිසුන්ගෙන් දළ වශයෙන් සියයට 63ක් රාජ්‍ය අංශයේ තෘතීයික අධ්‍යාපන ක්‍රමයට ඇතුළත් වීමට සුදුසුකම් ලැබූව ද, මෑත කාලීනව බඳවා ගන්නා සංඛ්‍යාව ඉහළ ගොස් තිබියදීත්, පද්ධතියට ඇතුළත් කර ගෙන ඇත්තේ සුදුසුකම් ලත් සිසුන්ගෙන් සියයට 22ක් පමණි. ඒ අනුව, දේශීය වශයෙන් ස්ථාපනය කර ඇති රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික උසස් අධ්‍යාපන ක්‍රමවල පවතින සීමිත අවස්ථා හේතුවෙන් උසස් අධ්‍යාපනය හැදෑරීම සඳහා සිසුන් ඉහළ සංඛ්‍යාවක් ක්‍රමයෙන් විදේශ රටවලට ඇදී යෑම ආරම්භ වී ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් පවතින ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන්නේ සැලකිය යුතු විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් රටින් පිටතට ගලායෑම වන අතර, එමගින් විදේශීය අංශයේ පවතින අසමතුලිතතාවයට පීඩනයක් එක් කළ හැකිය. තවද, දේශීය ආර්ථිකය ගෝලීය ආර්ථිකයට වැඩි වශයෙන් ඒකාබද්ධ වනවිට,

1

නවීන සේවා පරිසරයක ගතික ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි දේශීය ශ්‍රම බලකායට පරිවර්තනය වීමට සිදුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. විශේෂයෙන්ම, තොරතුරු තාක්ෂණය/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම යන අංශය එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 5ක කර්මාන්තයක් දක්වා පුළුල් කිරීමට අපේක්ෂා කරන තත්ත්වයකදී සහ ශ්‍රී ලංකාව විදේශීය ඍජු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට උත්සාහ දරන තත්ත්වයක් තුළ, ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් සුදුසුකම් සහිත පුහුණු ශ්‍රම සංචිතයක් තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේම, කොළඹ වරාය නගරයේ සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය නගරයේ බිහිවන නව රැකියා අවස්ථා සඳහාද එවැනි පුහුණු පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත සංචිතයක් අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව, සේවා අංශය තවදුරටත් පුළුල් වීමත් සමඟම ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතියෙන් හෙබි දේශීය අධ්‍යාපනය සඳහා ඇති අවස්ථා වැඩිදියුණු කිරීම මගින් දක්ෂතා යම් ප්‍රමාණයකට රට තුළ රඳවා ගැනීමට හැකිවන අතරම, ශ්‍රම බලකායේ අවශ්‍ය කුසලතා වැඩිදියුණු කිරීමට ද උපකාරී වේ. එබැවින්, දේශීය විශ්ව විද්‍යාලයන්හි ප්‍රමිතීන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා යොමු වූ ප්‍රතිපත්තිමය මූලපිරීම් සහ ධාරිතා වැඩිදියුණු කිරීම්, දේශීය සිසුන් රඳවා තබා ගැනීමට පමණක් නොව, විදේශයන් වෙතින් ජාත්‍යන්තර සිසුන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා ද අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, නවාතැන් පහසුකම්, සමාජ ක්‍රියාකාරකම්, විශේෂිත පර්යේෂණ සහ රසායනාගාර පහසුකම් ආදියෙන් සමන්විත විශ්ව විද්‍යාලයකට අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් ගොඩනැගීම කෙරෙහි පෞද්ගලික උසස් අධ්‍යාපන ආයතන අවධානය යොමු කිරීම ද වැදගත් වේ. එවැනි ක්‍රියාමාර්ග ඉගැනුම් ප්‍රමිතීන් වැඩිදියුණු කිරීමට පමණක් නොව, දැනට උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා විදේශගත වන සිසුන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ ප්‍රධාන සාධකයක් වන සමස්ත ඉගෙනුම් අත්දැකීම්ද වැඩිදියුණු කිරීමට දායක වනු ඇත. ජාත්‍යන්තර ප්‍රතිතනය හා අනුකූලව අන්තර්ජාතික මට්ටමේ විශ්ව විද්‍යාල සමඟ ඉහළ සහයෝගීතාවයකින් කටයුතු කරමින් පෞද්ගලික උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය පුළුල් කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම පිළිබඳව රජයට සලකා බැලිය හැකිය. තවද, විදේශීය විශ්වවිද්‍යාලවලට ශ්‍රී ලංකාවේ එම විශ්වවිද්‍යාලවල ශාඛා පිහිටුවීමට පහසුකම් සැලසීම මගින්, විදේශීය අධ්‍යාපන ගමනාන්තයක් ලෙස ජාත්‍යන්තර සිසුන් රට වෙත ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හැකි වනු ඇති අතර, දේශීය සිසුන් සඳහා සිය රටෙහිදී ම කීර්තිමත් විදේශීය ආයතනවලින් අධ්‍යාපනය ලැබීමට පහසුකම් සැලසේ. ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් අධ්‍යාපන ආයතන මගින් අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ ගුණාත්මක බව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නේවාසික විසා යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලෝකයේ ඉහළ මට්ටමේ පීඨ සාමාජිකයින්

ආකර්ෂණය කර ගැනීම ද අවශ්‍ය වේ. එවැනි පියවර මගින්, විදේශීය ඍජු ආයෝජන ප්‍රවාහයන් වැඩිදියුණු කරන අතර, කාර්මික හා තාක්ෂණික දැනුම ගෙන එනු ඇත. තවද, එවැනි වැඩපිළිවෙලක් මගින්, තොරතුරු තාක්ෂණ/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීමේ අංශයට පහසුකම් සැලසීම සඳහා පුහුණුකෙරෙන ශ්‍රමයේ ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ඉහළ නැංවීමක් ඇති කිරීමට සහ පසුකාලීනව මෙරට දී ඩිජිටල් නොමැඩ්වරු (දුර ස්ථානවල සිට තාක්ෂණය හරහා වැඩ කරන පිරිස්) ලෙස කටයුතු කළ හැකි ජාත්‍යන්තර සිසුන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හැකි වීම තුළින් තොරතුරු තාක්ෂණ/ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීමට අදාළ විසඳුම් සපයන ප්‍රමුඛ පෙළේ සැපයුම්කරුවෙකු ලෙස නැගී සිටීමට රට දරන උත්සාහයට පහසුකම් සැලසිය හැකිය. මෙවැනි වර්ධනයක සමස්ත පීඩනය රජය වෙත පැවරීමකින් තොරව, උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වූ ප්‍රවේශයෙහි සමස්ත දියුණුවක් සඳහා මෙමගින් මග පෑදිය හැකි අතර, අනාගතයේ දී උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට විදේශ විනිමය උපයන ප්‍රධාන අංශයක් ලෙස නැගී සිටීමට ද මෙමගින් හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

නිදහස ලැබීමෙන් පසුව කෘෂිකාර්මික අංශයේ පරිවර්තන සිදු වුවද, එම අංශයේ සමස්ත ඵලදායිතාව ඉහළ නැංවීම සඳහා ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ කාර්යක්ෂම පරිසර පද්ධති කළමනාකරණය සහතික කරමින් හිතකර මට්ටමේ ආදායම් උත්පාදනය කෙරෙන තිරසාර කෘෂිකාර්මික අංශයක් නිර්මාණය කිරීමේ අඛණ්ඩ අරගලයක ශ්‍රී ලංකාව පසුවේ. ආර්ථිකය තුළ වර්ධනය වන ඉල්ලුම සපුරාලිය හැකි කෘෂි අංශයක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා 1960 දශකයේ දී ක්‍රියාත්මක වූ කෘෂි ව්‍යාපාරය යටතේ, ඉහළ අස්වැන්නක් ලබා දෙන බෝග ප්‍රභේද ශීඝ්‍රයෙන් හඳුන්වා දීම සහ පොහොර සහනාධාර ක්‍රමය යටතේ රසායනික පොහොර භාවිතය මෙන්ම අනෙකුත් කෘෂි රසායන යෙදවුම් භාවිතය ද ඉහළ ගියේය. පසුකාලීනව, නිෂ්පාදනවල තිරසාර වර්ධනයක් සහතික කිරීමේ අදහසින් ගොවීන්ට මුදල් ප්‍රදාන හෝ නොමිලයේ හෝ වෙළඳපොළ මිලට වඩා අඩු මිලකට පොහොර නිකුත් කිරීම මගින් ගොවීන්ට පොහොර මත සහනාධාර අඛණ්ඩව ලබා දුන්නේය. ඒ අනුව, දුර්වල මට්ටමේ පවතින ව්‍යාප්තී සේවා සහ ගොවීන්ගේ අඩු දැනුම්වත්භාවය සමඟ එවැනි සහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම, කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී රසායනික හෝ අකාබනික ද්‍රව්‍ය අධික ලෙස භාවිතා කිරීමට හේතු වී ඇති අතර, එමගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ආශ්‍රිත වියදම් වලට අමතරව මිනිසාගේ යහපැවැත්මට, සෞඛ්‍යයට සහ පරිසර පද්ධතිවලට දිගුකාලීන අහිතකර බලපෑම් ඇති කර ඇත. එසේම,

අඩු පිරිවැයක් සහිත රසායනික පොහොර වෙළඳපොළ මිල ගණන්වලට වඩා අඩුවෙන් මිල දී ගත හැකිවීම හේතුවෙන්, ශ්‍රමය සහ කාලය වැඩි වශයෙන් වැයවන කාබනික පොහොර මෙන්ම, අනෙකුත් කාබනික සහ තිරසාර කෘෂිකාර්මික ක්‍රම, වගාවන් සඳහා භාවිතා කිරීමෙන් ගොවීන් ඉවත් වී ඇත. කාබනික පොහොර භාවිතය මගින් සෑමවිටම වගාකරුවන්ට, පරිභෝජකයින්ට මෙන්ම පරිසරයට ද විවිධ ප්‍රතිලාභ ඇත්වේ. මෙමගින් පාංශු ජෛව විවිධත්වය පවත්වා ගනිමින් පෝෂක හා ජලය පසෙහි රඳවා තබා ගැනීමට සහ එමගින් පසේ සාරවත් බව පවත්වා ගැනීම සඳහා ද දායක වේ. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික පද්ධතිවල අධික ලෙස රසායනික පොහොර භාවිතය සහ කාබනික පොහොර සහ පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතා නොකිරීම හේතුවෙන් පාංශු භායනය, භූගත හා මතුපිට ජලය දූෂණය, ජලය මතුපිට අධික ලෙස ශාක හා ඇල්ගී වර්ධනය සහ ජලජ පරිසර පද්ධතිවලට හානි සිදුවීම තුළින් ස්වභාවික පරිසරයට අහිතකර බලපෑම් ඇති වී තිබේ. මේ අතර, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය අධික ලෙස භාවිතය ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි සැලකිය යුතු ලෙස අහිතකර බලපෑම් ඇති කරන අතර, සෘජු හා වක්‍ර ලෙස සෞඛ්‍ය ගැටලු නිර්මාණය කිරීමටද හේතු වේ. ඒ අනුව, ආර්ථික ලාභදායීත්වය, සමාජීය හා ආර්ථික සමානාත්මතාවය මෙන්ම පාරිසරික සෞඛ්‍යය සහතික කෙරෙන තිරසාර කෘෂිකර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඉලක්ක කරගත් දිගුකාලීන ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් සැකසීමේ හදිසි අවශ්‍යතාවක් පවතී. කෘෂිකර්මාන්තයේ දී කෘත්‍රීම පොහොර අධික ලෙස භාවිතය සීමා කිරීමේ අරමුණින් කාබනික පොහොර ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රජය දරන උත්සාහය අගය කරන අතරම, තිරසාර ලෙස කෘෂිකර්මික කටයුතු කරගෙන යෑමට අදාළ සියලුම අංශ ඇතුළත් පරිපූර්ණ උපාය මාර්ගයකින් පමණක් අනාගත පරපුරේ අවශ්‍යතාවලට හානියක් නොවන පරිදි වර්තමාන පරපුරේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සහතික කළ හැකි බව අවධාරණය කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රම බලකායෙන් තුනෙන් එකක් පමණ කෘෂිකාර්මික අංශයේ නියැලී සිටීම සහ කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමේ කෘෂි අංශයේ පවතින අඩු හැකියාව හේතුවෙන් ඔවුන් බොහෝ දෙනාගේ ජීවනෝපායන් අඛණ්ඩව අවදානමට ලක්වන තත්ත්වය පිළිබඳව සැලකීමේදී මෙම පියවර අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඊට අදාළව, තිරසාර හා දේශගුණික වශයෙන් හිතකර සුහුරු කෘෂිකාර්මික භාවිතයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට ගොවීන්ට හැකි වන පරිදි තිරසාර කෘෂිකාර්මික පදනමක් නිර්මාණය කිරීමට රජය පහසුකම් සැලසිය යුතුය. ඒ අනුව, කෘෂිකාර්මික යෙදවුම් ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිතා කිරීම දිරිගන්වන කෘෂිකාර්මික ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම කෙරෙහි

අවධානය යොමු කරන කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග අවශ්‍ය වේ. එවැනි ප්‍රවේශයක් යටතේ, කාබනික පොහොර භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කරන අතරම රසායනික පොහොර කාර්යක්ෂම හා ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිතය දිරිමත් කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මෑත කාලයේ දී නිරන්තරයෙන් රටට බලපෑ නියඟ සහිත කාලගුණික තත්ත්වයන් පිළිබඳව අවධානය යොමු කර, අඩු ජල පරිමාවක් භාවිතා කරන බිංදු වාරි තාක්ෂණික ක්‍රම භාවිතා කිරීම සහ නියඟයට ඔරොත්තු දෙන බෝග විශේෂ හඳුන්වාදීම වැනි කාර්යක්ෂම ජල කළමනාකරණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය. එසේම, කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වල දිගුකාලීන පාංශු ඵලදායීතාව සහතික කිරීම සහ නාය යෑමේ ආපදා අවම කිරීම සඳහා පාංශු සංරක්ෂණ උපාය මාර්ග කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුය. එසේම, ආහාර සඳහා වන ඉල්ලුම වර්ධනය වීම, දේශගුණික විපර්යාස මෙන්ම වගා කළ හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය සීමිත වීම වැනි ගැටලුවලට පිළියම් යෙදීමේ දී, සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික අංශයේ කටයුතු සඳහා යන්ත්‍රසූත්‍ර භාවිතා කරන අතර, සිරස් ගොවිතැන (vertical farming) සහ නාගරික ගොවිතැන (urban farming) ඇතුළු නව්‍ය ගොවිතැන් ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේ අතර, රටෙහි කෘෂිකාර්මික අංශය ආනයනික බීජ, පොහොර සහ කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය මත බෙහෙවින් රඳා පවතින බැවින් කෘෂිකර්මාන්තයේ තිරසාර බව ළඟා කර ගැනීම සඳහා දේශීය වශයෙන් පොහොර, කෘෂි රසායන මෙන්ම බීජ නිෂ්පාදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තිරසාර කෘෂිකාර්මික අංශයක් කඩිනමින් ගොඩනැගීම සඳහා තිරසාර, දේශගුණික වශයෙන් හිතකර සුහුරු සහ යහපත් කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත් පිළිබඳව සියලු පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. තවද, ශ්‍රී ලංකාව තුළ වර්තමානයේ පවතින කෘෂිකාර්මික ක්‍රමය තිරසාර ක්‍රමයක් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා මනාව සංවර්ධනය වූ ඒකාබද්ධ යාන්ත්‍රණයක් අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එමගින් මෙවැනි පරිවර්තනයක සම්පූර්ණ ප්‍රතිලාභ කෘෂිකාර්මික සැපයුම් දාමයේ නියැලී සිටින සියලුම දෙනා වෙත ලබා දීම සහතික කිරීමද අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර ආර්ථික වර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වන අතර එම ව්‍යාපාර තවදුරටත් වර්ධනය වීම සඳහා වැඩි හැකියාවක් පැවතිය ද, එම ව්‍යාපාර නොයෙකුත් බාධාවන්ට මුහුණ දෙන බැවින් ඒ සඳහා ජාතික මට්ටමේ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රමුඛතා ක්‍රියාවට නැංවීම අවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික නොවන අංශයේ ආයතනවලින් සියයට 99කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය

1

පරිමාණ ව්‍යාපාර බව සොයාගෙන ඇති අතර, එමගින් කෘෂිකාර්මික නොවන අංශය තුළ සේවා නියුක්තියෙන් සියයට 75කට පමණ දායකත්වයක් සපයයි.³ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික කටයුතු වෙත ලබා දෙන දායකත්වය සියයට 50කට වඩා වැඩි බව විවිධ අධ්‍යයන මගින් පෙන්වා දෙයි. කෙසේ වෙතත්, මෙම දායකත්වය සංවර්ධන රටවල් සහ ඇතැම් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් සමඟ සැසඳූ විට සාපේක්ෂව අඩු අගයකි. ශ්‍රී ලංකාවෙහි ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර විශාල සංඛ්‍යාවක් පැවතිය ද, එම ව්‍යාපාර මගින් ආර්ථිකයට වන දායකත්වය එහි උපරිම විභව හැකියාව කරා ළඟා වී නොමැති බව මෙම නිරීක්ෂණ මගින් පෙන්වනු ලබයි. දශක කිහිපයක් මුළුල්ලේ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර ස්වභාවික විපත්, ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියාකාරකම්, සෞඛ්‍ය ගැටලු ආදිය ඇතුළු විවිධ හේතු නිසා දුෂ්කර තත්ත්වයන්ට මුහුණ දුන්නේය. වසංගත තත්ත්වයන් වැනි කාල පරිච්ඡේද තුළ දී ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට සහාය ලබා දීම සඳහා රජය සහ මහ බැංකුව විසින් වෙනත් බොහෝ රටවල් මෙන් මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන සහන ගණනාවක් ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මෙම අංශයේ ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයන් ගණනාවක් එවැනි සහන යෝජනා ක්‍රම හරහා යථා තත්ත්වයට පත් නොවීමට හෝ ඒවායේ උපරිම හැකියාව කරා ළඟා වී නොතිබිය හැකිය. මූල්‍යන සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රවේශයක් නොමැතිකම මෙන්ම, දුර්වල මූල්‍ය සාක්ෂරතාව ඇතුළු ගැටලු කිහිපයක් ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශයේ ප්‍රගතියට බාධා කර ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත. මූල්‍ය ආයතනවලට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් තොරතුරුවලින් සමන්විත ව්‍යාපෘති යෝජනා සකස් කිරීමට අවැසි මූල්‍ය සාක්ෂරතාව බොහෝ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සතුව නොමැති අතර, මෙම ව්‍යවසායකයින් අතර මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තා කිරීම සාපේක්ෂව දුර්වල මට්ටමක පවතී. මේ හේතුවෙන් ණය ලබා දීමේ දී මූල්‍ය ආයතනවලට ඇපකර මත පදනම් වූ ණය දීම් සඳහා යොමු වීමට සිදු වන අතර, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට ආවේණික වූ කුඩා වත්කම් පදනම හේතුවෙන් ණය ලබා ගැනීමේ හැකියාව සීමා වන හෙයින් ඔවුන් අවිධිමත් ණය දෙන්නන්ගේ සේවා ලබා ගැනීමට ද පෙළඹවීමක් ඇති කරයි. ප්‍රමාණවත් පිළිගත හැකි ඇපකර නොමැතිකම මධ්‍යයේ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර තම ව්‍යාපෘති සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ දී මුහුණ දෙන දුෂ්කරතා සැලකිල්ලට ගනිමින්, රජය විසින් පාර්ශ්වයන්

කිහිපයක් සමඟ සාකච්ඡා කර දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ අවශ්‍යතාවක්ව පැවති ණය ඇපකර ආයතනයක් පිහිටුවීම ආරම්භ කළේය. ණය ඇපකර ආයතනයක් ආරම්භ කිරීමත් සමඟ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවල අරමුදල් සම්බන්ධ ගැටලු යම්තාක් දුරකට ලිහිල් කිරීමටත් ඉදිරි කාලයේ දී ඔවුන්ගේ අපේක්ෂා මෙන්ම, සමස්ත ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය වැඩිදියුණු කිරීමටත් අපේක්ෂා කෙරේ. ණය ඇපකර ආයතනයෙහි කඩිනම් ක්‍රියාකාරීත්වය ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශයේ පැවැත්ම සඳහා ඉමහත් සහායක් ලබා දෙනු ඇත. මේ අතර, මෙරට කුඩා ව්‍යාපාරවලට සහාය දැක්වීම සඳහා මනාව ක්‍රියාත්මක වන සංවර්ධන බැංකුවක් පිහිටුවීම ද අවශ්‍යතාවයක් වන අතර, මෙම කාරණය වසර කිහිපයක සිට අවධාරණය කෙරෙමින් පවතී. තවද, සමූහ අරමුදල්, ව්‍යාපාර ප්‍රාග්ධන ආයෝජන, නව ව්‍යවසායකයින් දිරිමත් කිරීම සඳහා වන වැඩසටහන් (pitch competitions) වැනි විවිධ රටවල සාර්ථක වූ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා විකල්ප අරමුදල් මාර්ග අනුගමනය කිරීමේ සහ ජනප්‍රිය කිරීමේ හැකියාව ද සොයා බැලිය යුතුය. ඒ අතරම, කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළහි සවිබල ගැන්වීමේ මණ්ඩලය (Empower Board) හරහා පහසුකම් සපයනු ලබන හිමිකම් කොටස් මූල්‍යනය කර ගැනීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථා පිළිබඳ දැනුම්වත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම මගින් ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට ප්‍රතිලාභ ලැබිය හැකිය. ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර ඔවුන්ගේ සැබෑ විභව හැකියාව කරා ළඟා වීම සීමා කරන අනෙකුත් බාධා අතර අඩු කළමනාකරණ කුසලතා, යල් පැන ගිය තාක්ෂණ භාවිතය හා එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගුණාත්මක බවින් අඩු නිෂ්පාදන, සීමිත වෙළඳපොළ දැනුම, තොරතුරු අසමමිතිකතාවය සහ ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය සඳහා හිතකර බවින් අඩු ඇතැම් සංස්කෘතිකමය අවබෝධයන් යනාදිය වේ. මේවායින් ඇතැම් සාධක දෙස සම්පව නිරීක්ෂණය කර බැලීමෙන් පෙනී යන්නේ මේවා එකිනෙකට සම්බන්ධ බවත් මෙම සම්බන්ධතා තුළින් ගැටලු තවදුරටත් උග්‍ර වන බවත්, එබැවින් ඒවා සාර්ථකව තුරන් කිරීමට සාමූහික ප්‍රයත්න අවශ්‍ය බවත්ය. රජය සහ අනෙකුත් ආයතන විසින් ගනු ලැබූ විවිධ වූ ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් මගින් බොහෝ පුද්ගලයන්ට සහ ව්‍යාපාරවලට ඇතැම් ගැටලු විසඳා ගැනීමට උපකාර වී ඇතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර වැඩිදියුණු වීම සඳහා තවමත් සැලකිය යුතු ඉඩ ප්‍රස්ථාවක් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අතර කළමනාකරණ සහ ව්‍යවසායකත්ව කුසලතා ශක්තිමත් කිරීමට සහ මූල්‍ය සාක්ෂරතාව වැඩිදියුණු

³ ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2013/2014 වසරවල පවත්වන ලද ආර්ථික සමීක්ෂණයට අනුව

කිරීමට ගන්නා ප්‍රයත්න අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යෑම වැදගත් වේ. රාජ්‍ය සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන විසින් ව්‍යාපාර උපදේශන සහ ණය උපදේශන සේවා සැපයීම වැඩිදියුණු කළ යුතු අතර, මූල්‍ය ආයතනවල විශේෂ ඒකක හරහා ද එවැනි සේවා පිරිනැමීම සහ ප්‍රවලික කිරීම සිදුකළ හැකි අතර, ඒවා අවසානයේ දී මූල්‍ය එකඟතාවලට මගපාදනු ලැබේ. තවද, දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් අලෙවිකරණ අවස්ථා වර්ධනය කිරීම ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවල සාර්ථකත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, විශාල ව්‍යාපාර සමඟ සැපයුම් දාම හරහා ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් මෙම අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු වේ. මේ අතරම, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවල නව තාක්ෂණ භාවිතය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා සියලුම පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සාමූහික ප්‍රයත්න අවශ්‍ය වන අතර, එමගින් ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදනවල ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු වන අතර, වෙළඳපොළ ප්‍රවේශය වැඩි වේ. ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ගේ ඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා සහාය ලබා දෙන රජයේ විවිධ ආයතන සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය වැඩිදියුණු කිරීම ද වැදගත් වේ. ව්‍යාපාරවලට සහ පුද්ගලයන්ට අවශ්‍ය වූ විට පහසුවෙන් ඔවුන් වෙත ළඟා විය හැකි වන පරිදි මෙම විවිධ සහාය ලබා දෙන අංශ පිළිබඳ දැනුම්වත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ අතරට, දිස්ත්‍රික් සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වන මනා සම්බන්ධීකරණයක් සහිත දුක් ගැනවිලි හැසිරවීමේ යාන්ත්‍රණයක් තුළින් සමස්ත ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශයට ප්‍රතිලාභ ලැබෙනු ඇති අතර, එමගින් ඔවුන් විසින් මුහුණ දෙන මෙහෙයුම් දුෂ්කරතා ලිහිල් කිරීමට දායක වීමට මෙන්ම, සුදුසු ප්‍රතිපත්ති හරහා පිළියම් සැපියිය හැකි ඕනෑම ප්‍රධාන ගැටලුවක් වෙත ඉහළ අවධානයක් යොමු කළ හැකිය. තවද, මෙරට ව්‍යාපාර සිදු කරගෙන යෑමේ පරිසරය තුළ පවතින දීර්ඝ කාලීන අවහිරතා අවම කිරීමට ගත් ප්‍රයත්න ආර්ථිකයේ සියලුම ව්‍යාපාරික කටයුතුවල වැඩිදියුණුවීම් සඳහා පහසුකම් සපයන අතරම ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශයට ද නිසැකයෙන්ම උපකාරී වනු ඇත.

ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් ගෙන තිබුණද, කොවිඩ්-19 වසංගතය විසින් තවදුරටත් උග්‍ර කර ඇති අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ගැටලු මගින් ශ්‍රී ලංකාව අඛණ්ඩව දුෂ්කරතාවයට පත්ව සිටී. විශේෂයෙන්ම, 2017 වසරේ දී මිනොටමුල්ල කසළ අංගනය නාය යෑමේ ව්‍යසනය සහ විවෘත කසළ අංගන හේතුවෙන් වන සතුන්ට සිදුව ඇති බලපෑම් ආදී මෑත කාලීන සිදුවීම් මුල් කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ පිළිවෙත් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ අවධානයක් යොමුවිය. අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ පිළිවෙත් වැඩිදියුණු කිරීම සම්බන්ධයෙන් ජාතික හා ක්ෂුද්‍ර මට්ටමේ ක්‍රියාමාර්ග සහ ඉලක්ක ගණනාවක් තිබුණද, එවැනි ක්‍රියාමාර්ග ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අඛණ්ඩ පසුගාමී බවක් දක්නට ලැබේ. තවද, කොවිඩ්-19 වසංගතය ව්‍යාප්තිය එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සෞඛ්‍ය සේවා ආයතන, නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන, සහ නිවේස්වලින් බැහැර කරන ලද මුඛ ආවරණ, පුද්ගලික ආරක්ෂක උපකරණ, අත්වැසුම්, ලේන්සු, අත්පිස්නා, සනීපාරක්ෂක තුවා, ඩයපර සහ රෝගීන්ගේ සිරුරු වලින් නිකුත් කරන අපද්‍රව්‍යවලින් අපවිත්‍ර වූණු අනෙකුත් ද්‍රව්‍ය වැනි සෞඛ්‍ය සේවා ආශ්‍රිත අපද්‍රව්‍ය ඉහළ යෑම පිළිබඳව දැඩි අවධානයකට ලක්ව ඇත්තේ එවැනි "එක් වරක් පමණක් භාවිතා කළ හැකි" ද්‍රව්‍ය ඉදිරි කාලයේ දී අඩු වීමේ ප්‍රවණතාවක් නොමැති බැවිනි. 2019 වසරෙහි සිදු කරන ලද සෞඛ්‍ය සේවා ආශ්‍රිත අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික විගණන වාර්තාව අනුව, විගණනය කරන ලද රෝහල්වලින් දළ වශයෙන් සියයට 70ක් පමණ පූර්ව වසංගතය කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී සෞඛ්‍ය සේවා ආශ්‍රිත අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවූ බව අවධාරණය කර ඇත. සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවී කටයුතු කිරීම සහ අනතුරුදායක හා ආසාදනය වියහැකි අපද්‍රව්‍ය අක්‍රමවත් ලෙස බැහැර කිරීම මගින් පරිසරයට, මහජන සෞඛ්‍යයට සහ ජෛව විවිධත්වයට බරපතල තර්ජන ඇති කරන බැවින් එය වර්තමානයේදී සැලකිය යුතු අවදානමක් ඇති කරන තත්වයට පත්ව ඇත. කොවිඩ් -19 ප්‍රතිකාර සඳහා වෙන් කරන ලද රෝහල්වල සහ ප්‍රතිකාර මධ්‍යස්ථානවල සායනික අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමට අමතරව, වසංගත කාල සීමාව තුළ සායනික අපද්‍රව්‍ය විවෘතව දහනය කිරීම ද ඉහළ ගොස් තිබේ. සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් වලට අදාළව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම සහ සායනික අපද්‍රව්‍ය පාලනය සඳහා වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් යෙදවීම තුළින් මෙම ගැටලු නිරාකරණයට රජය විසින් පියවර ගෙන ඇති නමුත්, අපද්‍රව්‍ය ගබඩාකරණ පහසුකම්, ප්‍රවාහනය සහ දහනය කිරීමේ පහසුකම් සීමිත වීම වැනි සැලකිය යුතු මට්ටමේ සම්පත් සහ තාක්ෂණිකමය සීමාවන්ට සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් තවමත් මුහුණ දෙමින් සිටී. කොළඹ අගනගර ආශ්‍රිත ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය කඩිනමින් නිම කිරීමට අමතරව, අපද්‍රව්‍ය මගින් බලශක්තිය නිපදවීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, මෙගාවොට් 10ක ජනන ධාරිතාවකින් යුක්තව එවැනි එක් බලාගාරයක් 2021 වසර මුල් භාගයේ දී ආරම්භ

1

කරන ලදී. ව්‍යාපෘති ආශ්‍රිතව පවතින අධික ප්‍රාග්ධන වියදම් හේතුවෙන් එවැනි බලාගාර ඉදිකිරීම ප්‍රමාද වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම ව්‍යාපෘති කාලෝචිත ලෙස ස්ථාපිත කිරීම රටේ සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ගැටලුවලට පමණක් නොව විදුලි අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ද මූලික විසඳුමක් විය හැකිය. ගෝලීය ප්‍රවණතා අනුව, ආයෝජකයින් සහ අනුග්‍රාහක ආයතන හරිත ව්‍යාපෘති හරහා ගෝලීය තිරසාර බව ඇතිකිරීම සඳහා ද දායකවන අතරම, ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ අවස්ථාවන් පිළිබඳව විමසිලිමත් වන බැවින්, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සහ ප්‍රතිවක්‍රීකරණ ව්‍යාපෘති සඳහා විදේශීය සෘජු ආයෝජන සහ බහුපාර්ශ්වික අරමුදල් වුවද ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ ඉහළ ශක්‍යතාවක් ඇති බව පෙන්නුම් කෙරේ. රටේ වර්ධනය වෙමින් පවතින අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ගැටලුව විසඳීම සඳහා, කාර්යක්ෂම කසළ එකතු කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම, පවතින කසළ බැහැර කිරීමේ පිළිවෙත් වැඩිදියුණු කිරීම මෙන්ම ප්‍රමාණවත් යාන්ත්‍රික හා ජීව විද්‍යාත්මක පිරිපහදු පහසුකම් සැපයීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව, අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිවක්‍රීකරණය සහ කොම්පෝස්ට් බවට පත්කිරීම පමණක් නොව, අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීම සහ නැවත භාවිතය දිරිමත් කිරීම ද ඉලක්කගත කෙරෙන බහුවිධ අංශයන් ආවරණය කෙරෙන පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අඛණ්ඩව කැපවීමේ දැඩි අවශ්‍යතාවයක් පවතින අතර, එමඟින් කෙටි කාලීනව තිරසාර සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමටත් දිගු කාලීනව වක්‍රීය ආර්ථිකයක් වෙත ගමන් කිරීමටත් මඟ පාදනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික සම්පත් මනා ලෙස සංරක්ෂණය කිරීම සහ ආර්ථිකයට පරිසර පද්ධතියේ ඉහළම විභවතාව අත් කර ගැනීමට හැකි වන පරිදි ස්වභාවික සම්පත් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා 'හරිත' සංවර්ධනය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම ඉතා වැදගත් කාලීන අවශ්‍යතාවයක් ලෙස පවතී. සම්පත් භාවිතය තුළින් ලබා ගන්නා ආර්ථික වර්ධනය සහ පවතින ස්වභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කෙරෙන පරිසර සංරක්ෂණය අතර සමතුලිතතාවයක් ඇති කර ගැනීම හරහා දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ගැටලුව විසඳීමට කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය බවට පුළුල් එකඟතාවයක් පවතී. මෑත වසරවලදී ඇතිවූ ගංවතුර සහ නායයෑම් සහ නියඟ තත්ත්වයන් වැනි නිරන්තරයෙන් ඇතිවන ස්වභාවික විපත් හේතුවෙන් දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳව සැලකිය යුතු අවධානයක් යොමු වී ඇත. මෑතකදී, ලෝක බැංකුව විසින් කරන ලද අධ්‍යයනයකින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්වය ඉහළ යෑම ගෝලීය සාමාන්‍යයට වඩා අඩු වන්නේ ඉතා සුළු වශයෙන් බව පුරෝකථනය කර ඇති

අතර, අනාගතයේදී අධික උණුසුම් කාලපරිච්ඡේදයන් අඛණ්ඩව පවතිනු ඇති බවට ඉන් ගම්‍යමාන වේ. මෙවැනි උෂ්ණත්වය ඉහළ යෑම්, විශේෂයෙන් ම වියළි ප්‍රදේශ වල ජනතාවගේ යහපැවැත්මට තර්ජනයක් විය හැකි අතර, කෘෂිකාර්මික ඵලදායීතාව, ශ්‍රම ඵලදායීතාවය සහ බලශක්ති සුරක්ෂිතතාව සම්බන්ධයෙන් ආර්ථිකයට සෘජු බලපෑම් ඇති කරනු ඇත. ගංවතුර සහ නායයෑම් හේතුවෙන් ජීවිත, ජීවනෝපාය සහ යටිතල පහසුකම් සඳහා සැලකිය යුතු අවදානමක් ඇති කළ හැකි, ධාරානිපාත වර්ෂාව වැනි අධික වර්ෂාපතන ලැබීමේ වාර ගණන සහ තීව්‍රතාවයේ වැඩිවීමකට ශ්‍රී ලංකාවට මුහුණ දීමට සිදුවීමේ ඇති අවදානමද මෙම අධ්‍යයනයෙන් පෙන්වා දෙයි. ස්වාභාවික පරිසරයෙන් පැන නගින එවැනි අස්ථාවරත්වයන්හි වැඩිම බලපෑම දිළිඳු සහ අවදනමට ලක් විය හැකි කාණ්ඩ වෙත ඇති වන අතර, විශේෂයෙන්ම ඉන් විශාල පිරිසක් කෘෂිකර්මාන්තයේ නියැලී සිටින්නන් වේ. එවැනි ගැටලු මධ්‍යයේ, දශක ගණනාවක් තිස්සේ පවතින අලි මිනිස් ගැටුම්, වැලි ගොඩ දැමීම, කර්මාන්ත මගින් අන්තරාදයක අපද්‍රව්‍ය ජලාශ්‍රවලට මුදා හැරීම, වන භායනය සහ මෑත කාලීනව එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් සමුද්‍ර ව්‍යසනය වැනි තවත් කරුණු කිහිපයක් රටේ ස්වභාවික පරිසරයේ ගුණාත්මක භාවය කෙරෙහි අඛණ්ඩව අහිතකර බලපෑම් එල්ල කර ඇත. මෙම සියලුම පාරිසරික ගැටලු මගින් දිගුකාලීන, අඛණ්ඩ සහ යළි යළිත් ඇතිවීමේ ඉඩකඩ පවතින සෘණාත්මක සමාජ ආර්ථික බලපෑම් ඇති කරනු ලබයි. තිරසාර ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා මඟ පාදනු ලබන ඉදිරි දැක්මක් සහිත සියලු පැතිකඩ ආවරණය වන ප්‍රතිපත්තිමය පියවරයන් සඳහා කැපවීමේ කඩිනම් අවශ්‍යතාවය මෙයින් අවධාරණය කරයි. ස්වාභාවික සම්පත්වල තත්ත්වය අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වන අතර, එය නීති විරෝධී ලෙස දැව කැපීම, සතුන් දඩයම් කිරීම, නීති විරෝධී වාර්තා නොකළ සහ නියාමනය නොකළ මසුන් ඇල්ලීම වැනි නිතර නඩු පැවරීමක් සිදු නොවන පාරිසරික හා ස්වාභාවික සම්පත් අපරාධ වැළැක්වීම සහතික කරන දැඩි නියාමන සහ නීතිමය රාමුවක් හරහා ශක්තිමත් කළ යුතුය. පාරිසරික වශයෙන් හිතකාමී ව්‍යාපාර සඳහා ණය ලබා දීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ තිරසාර මූල්‍ය භාවිතයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රජය සහ මහ බැංකුව එක්ව කටයුතු කළ යුතුය.

තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක යටතේ ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති පරිදි, 2030 වසර වන විට සියලු ආකාරයේ මන්දපෝෂණය තුරන් කිරීමේ සිය ඉලක්කය සපුරා ගැනීම සඳහා රජය ප්‍රයත්න දැරුව ද, කොවිඩ්-19 වසංගතය සහ කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් මෑතක දී දක්නට ලද සැපයුම් අංශයේ

කම්පන හේතුවෙන් වන බලපෑම් මගින් රට මෙතෙක් අත්කරගෙන ඇති ප්‍රගතියට තර්ජනයක් එල්ල විය හැකි අතර, දිගු කාලීන සංවර්ධනය කෙරෙහි ද බලපෑම් ඇති කළ හැකිය. 2015 වසර වන විට ජනතාවගේ සමාජ ආර්ථික යහපැවැත්ම නංවාලීම සඳහා සහග්‍ර සංවර්ධන ඉලක්ක යටතේ ජාතික මට්ටමේ ඉලක්ක බොහොමයක් සපුරා ගැනීමෙහිලා ශ්‍රී ලංකාව කැපී පෙනෙන ප්‍රගතියක් ලබා ඇතත්, භූගෝලීය ප්‍රදේශ සහ ආර්ථික අංශ අතර පෝෂණය සම්බන්ධයෙන් පවතින විෂමතා පිළිබිඹු කරමින්, පෝෂණය සඳහා වන ඉලක්ක දිගින් දිගටම සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නොහැකිව පවතී. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් 2016 වසරේ සිදු කරන ලද ජන විකාශ හා සෞඛ්‍යය සමීක්ෂණයට අනුව, දරුවන්ගේ වයසට අනුව නිසි උස හා කෘෂ්ණව (උසට සරිලන බර) සහ ස්ප්‍රලතාවය (වයසට සරිලන බර) මෙන්ම, අඩු උපත් බර වැනි මන්දපෝෂණය සම්බන්ධ ඇතැම් දර්ශක, මාතෘ, ළදරු සහ ළමා පෝෂණය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වන ජාතික ඉලක්කවලට සාපේක්ෂව අඛණ්ඩව සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නොහැකි වී ඇති අතර, වතු අංශයේ පෝෂණ දර්ශක දුර්වලම මට්ටමක පවතී. එවැනි විෂමතා සහ ගැටලු, කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් තවදුරටත් උග්‍ර වීමට ඉඩ ඇත. 2021 වසරේ දී, ශ්‍රී ලංකාවේ ළමා බහුමාන දරිද්‍රතා දර්ශකය අනුව වයස අවුරුදු 0-4 අතර ළමුන්ගෙන් සියයට 42.2ක් පමණ බහුමාන වශයෙන් දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන අතර, සියයට 33.4ක් පෝෂණය සම්බන්ධයෙන් උග්‍රතාවයන්ට මුහුණපාන බව පෙන්වා දේ. තවද, ගෝලීය සහ දේශීය යන දෙඅංශයෙන්ම ප්‍රවනතා තුළින් ඇතිවන ආහාර සැපයුම හා ආහාර ලබා ගැනීමේ හැකියාවට අදාළව මෑත කාලීනව දක්නට ලද සැපයුම් අංශයේ කම්පන මගින් ජනගහනයේ, විශේෂයෙන්ම ළමුන්ගේ සහ කාන්තාවන්ගේ පෝෂණ ප්‍රතිඵල කෙරෙහි දිගු කාලීනව ඇති කෙරෙන බලපෑම් පිළිබඳ ගැටලු මතු කරයි. වරින් වර සිදුවන ආහාර උද්ධමනයෙහි ඉහළ යෑම අඛණ්ඩව පැවතීමට ඉඩ හැරියහොත් එමගින්, ජනගහනයේ අනාගත ඵලදායීතාවයට සැලකිය යුතු බලපෑම් ඇති විය හැක. දරිද්‍රතා රේඛාවට පහළින් සිටින ගෘහ ඒකක ඉලක්ක කර ගනිමින් රජය විසින් ලබාදෙන මුදල් පැවරුම් සහ ආහාර බෙදා හැරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් එවැනි ගෘහ ඒකකවල පෝෂණ තත්ත්වය කෙරෙහි ඇති කෙරෙන සෘණාත්මක බලපෑම් යම් දුරකට සමනය කිරීමට අපේක්ෂා කරන බව සඳහන් කළ යුතුය. ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහතික කිරීම සඳහා කෙටිකාලයේ සිට දිගුකාලය දක්වා වූ උපාය මාර්ග ඇතුළත් සියලු පැතිකඩ ආවරණය වන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීමේ වැදගත්කම මෙමගින්

නැවත අවධාරණය කරයි. එවැනි ප්‍රතිපත්තිමය පියවර මගින් කෘෂිකාර්මික අංශයේ ඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම හරහා ආහාර සුලබතාව පමණක් නොව, පසු අස්වනු අලෙවිකරණය සහ බෙදා හැරීම සම්බන්ධයෙන් ද අවධානය යොමු කළ යුතුය. දේශීය නිෂ්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ගෙන ඇති පියවරවල කොටසක් ලෙස, විශේෂයෙන්ම අත්‍යවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා වූ ජාතික ඉල්ලුම සහ දේශීය සැපයුම යන දෙකටම අදාළ දත්ත සමුදායන් ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී. ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ ජනගහනයේ සමස්ත යහපැවැත්ම ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිළියම් ක්‍රියාමාර්ග පූර්වෝපායිකව සැලසුම් කිරීමට හා කාලානුරූපව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කෘෂිකාර්මික අංශයේ අදාළ ආයතන මගින් ප්‍රායෝගික සහ කාලෝචිත ඉදිරි දැක්මක් සහිත තක්සේරු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. අතීතයේ දී ශ්‍රී ලංකාවට කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍රය සහ රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා බහුපාර්ශ්වික ආයතනවල ආධාර හිමිවිය. ශ්‍රී ලංකාව මැදි ආදායම් කාණ්ඩය කරා ගමන් ගනිමින් සිටියද, මේ සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ ලෝක ආහාර වැඩසටහන, ලෝක බැංකුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වැනි ආයතනවල බහුපාර්ශ්වික ආධාර විශාල වශයෙන් ලබාගැනීමේ හැකියාවක් පවතී. දත්ත රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය සහ අධීක්ෂණයට අදාළව අරමුදල් සපයාගැනීම සහ තාක්ෂණික ධාරිතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා එවැනි මූල්‍යමූලයන් යොමු වීම තුළින් ජනගහනයේ පෝෂණ තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීමට පමණක් නොව, කෘෂිකර්මාන්ත අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමට සහ දිගු කාලීනව රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතා තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට දායක විය හැකිය.

කොවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑම්වලින් මිදී ආර්ථිකය වේගයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වීමට සහ ඉහළ වර්ධන මාවතක් කරා යොමු වීමට දරන ප්‍රයත්නය හමුවේ ශ්‍රම බලකායෙන් සැලකිය යුතු කොටසක් ආර්ථිකයේ වර්ධන හා සංවර්ධන ක්‍රියාවලියෙහි විෂය පථයෙන් පිටත රැඳී සිටින බව පසුගිය දශක තුනක කාලය පුරා ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගිත්වයේ විශාල වර්ධනයක් නොතිබීම මගින් පෙන්නුම් කරයි. 1952 වසරේ දී පැවති සියයට 19ක පමණ ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගිත්ව අනුපාතිකය, 1990 වසරේ දී සියයට 36ක් දක්වා දෙගුණ වීමට දශක හතරකට ආසන්න කාලයක් ගත විය. එතැන් සිට, කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගිත්ව අනුපාතිකයේ සාමාන්‍යය සියයට 33ක් පමණක් වී ඇති අතර, එම අනුපාතිකය මෑත වසරවල දී පහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවයක පවතී. දකුණු ආසියානු කාන්තා

1

ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්ව අනුපාතිකයේ සාමාන්‍යය වන සියයට 24ක් සමඟ සැසඳීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව ඉදිරියෙන් සිටිය ද, ඉහළ මැදි ආදායම් කාණ්ඩයේ පසුවන රටවල සියයට 56ක් වන සාමාන්‍යයට වඩා මෙරට කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්වය බෙහෙවින් අඩු මට්ටමක පවතී. ජනගහනය ශීඝ්‍රයෙන් වයස්ගත වීම, ශ්‍රම ඵලදායීතා ගැටලු සහ විශේෂයෙන් ම පුහුණු හා අර්ධ පුහුණු ශ්‍රමිකයන් රැකියා සඳහා විදේශගත වීම ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ආර්ථිකයට බාධා එල්ල වී ඇති බැවින්, කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්වය අඛණ්ඩව එකම මට්ටමක රැඳී තිබීම සාර්ථකව විසඳිය යුතු ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය ගැටලුවකි. සීමිත රාජ්‍ය මූල්‍ය අවකාශය මධ්‍යයේ පසුගිය දශක හත තුළ බලයට පත් රජයන් විසින් අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ සිදු කර ඇති සැලකිය යුතු ආයෝජන පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමේ දී, එවැනි ආයෝජනවල කාර්යක්ෂමතාව ද සහතික කරමින් ශ්‍රම බලකාය තුළ කාන්තා සහභාගීත්වය වැඩි කිරීම සහ එමගින් ශ්‍රම බලකාය පුළුල් කිරීම තුළින් ආර්ථික වර්ධන ක්‍රියාවලියට සැලකිය යුතු ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැකි බව සඳහන් කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ දී, තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්කවල දක්වා ඇති පරිදි කාන්තාවන් ‘සුදුසු රැකියාවක’ යෙදවීම සහතික කිරීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කළ යුතුය. සේවා හෝ කෘෂිකාර්මික අංශ තුළ අවදානමට ලක්විය හැකි රැකියාවල නියුක්ත වීමේ ප්‍රවණතාවක් තිබීම මෙන්ම, අඩු වැටුප් ගෙවීමට හෝ අඩු වාසිදායක සේවා කොන්දේසි යටතේ රැකියාවල නියැලීමට කාන්තාවන් යොමු විය හැකි බැවින්, කාන්තාවන්ගේ සමාජ හා ආර්ථික අවදානම ඉහළ යෑමට හේතු වී ඇති කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් ඇති වන ප්‍රවණතා මගින් කාන්තාවන් ‘සුදුසු රැකියාවක’⁴ යෙදවීමේ අවශ්‍යතාව අවධාරණය කෙරේ. කාන්තාවන් විසින් සිදු කරන ගෙදරදොර වැඩ කටයුතු, රාජකාරීමය වැඩ කටයුතු සහ සමාජ සුබසාධන වැඩ කටයුතු යන භූමිකාවන් තුළින් දැරීමට සිදුවන ත්‍රිත්ව වගකීම සමනය කිරීම සහ එමගින් කාන්තා ශ්‍රම බලකායේ සහභාගීත්වය ඉහළ නැංවීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ ප්‍රතිපත්ති ශ්‍රී ලංකාව තුළ නොමැති බවට දීර්ඝ කාලයක සිට පිළිගන්නා කරුණකි. දැරිය හැකි සහ නියාමනය කරන ලද

ළමා ආරක්ෂණ හෝ වැඩිහිටි සත්කාර පහසුකම්වල හිඟතාව, නම්‍යශීලී සේවා විධිවිධාන නොමැතිකම සහ විශ්වාසදායක හා ආරක්ෂිත පොදු ප්‍රවාහන ක්‍රම නොමැතිකමෙන් මෙය පැහැදිලි වන අතර, කාන්තා ශ්‍රම බලකා සහභාගීත්වය වර්ධනය කිරීම සඳහා මෙම විධිවිධාන අත්‍යවශ්‍ය බව ජාත්‍යන්තර අන්දැකීම් මගින් පෙන්වා දෙනු ලබයි. මෙවැනි යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම තුළින් කාන්තාවන් වැඩි පිරිසක් ශ්‍රම බලකාය වෙත, අන්තර්ග්‍රහණය කරගත හැකි අතර, එමගින් ආර්ථිකයේ ඵලදායී සම්පත් පදනම ඉහළ නංවා ගැනීම හරහා ඉහළ සමස්ත සුබසාධනයක් ළඟා කර ගත හැක. මැදි කාලීනව, ඉහළ මට්ටමේ ගෘහ ඒකක ආදායම් අනාගත පරම්පරාවේ අධ්‍යාපනික සහ යහපත් ප්‍රතිඵල වර්ධනය කිරීම සඳහා උපයෝගී කරගත හැකි අතර, එමගින් ශ්‍රම බලකායේ ඵලදායීත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමට අඛණ්ඩව දායක කර ගත හැකි වේ. ඒ අනුව, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවයට සංවේදී වන ආකාරයෙන් ශක්තිමත් විවිධාංගීකරණයකට සහ ආර්ථිකයේ සිටින සියලු පාර්ශ්වයන්ට ප්‍රතිලාභ ලැබීම සඳහා සහාය වන ඉලක්කගත, සියලු පැතිකඩ ආවරණය කෙරෙන සහ බහු ආංශික ප්‍රතිපත්ති සැලසුමක් සැකසීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මෙවැනි පසුබිමක් තුළ, ඉදිරියේ දී ඇති විය හැකි අහිතකර ආර්ථික ප්‍රතිඵලවලට මුහුණ දෙමින් හදිසි අවස්ථාවන්ට අනුරූපීව ආර්ථිකය පවත්වාගෙන යෑම සඳහා රජය සහ සියලුම පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සාමූහික ප්‍රයත්න අවශ්‍ය වන අතර, ව්‍යුහාත්මක ගැටලු සඳහා තිරසාර වර්ධනයක් අත්කර ගැනීම සහ ඉදිරියේ දී සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිළියම් යෙදීම, කඩිනම් අවශ්‍යතාවක්ව පවතී. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සහාය දක්වන ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් වැනි බාහිර අනුග්‍රහයක ආධාරයෙන් සැලකිය යුතු ඒකාබද්ධ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ සහ වඩාත් නිවැරදිව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන පෙර නොවූ අන්දමේ ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් අනාවරණය කරගෙන ඇති අතර, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව සහ ආර්ථික වර්ධනය සඳහා ආර්ථිකය වෙත නිත්‍ය සහ පුළුල් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නව අභියෝග හඳුනා ගැනීම සහ එවැනි අභියෝගවලට අප්‍රමාදව මුහුණ දීම සඳහා අවශ්‍ය ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්න මෙවැනි තීරණාත්මක අවස්ථාවක අතිශයින් වැදගත් වන අතර, එමගින් පුරවැසියන්ගේ අපේක්ෂා ඉටු කිරීම බොහෝදුරට සහතික කෙරේ.

4 ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ නිර්වචනයට අනුව සුදුසු රැකියාව යනු ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශ්වයම ස්වාධීනත්වය සමානත්වය, ආරක්ෂාව හා මානව ගරුත්වය යන තත්ත්වයන් යටතේ ඵලදායී සේවාවක් සිදු කිරීමයි.